

ශ්‍රී ලංකාව
සඳහා වූ
බලය
බෙදීමේ
නව විසඳුමක්

2016
අගෝස්තු

2016 අගෝස්තු පළාත් සභා සමුළුව - කාර්ය
වාර්තා හා ප්‍රතිඵල

සංස්කරණය: අසංග වැලිකල විසිනි
විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය (CPA)

ග්‍රන්ථ නාමය: ශ්‍රී ලංකාව සඳහා බලය බෙදීමේ නව විසඳුමක්, කාර්ය වාර්තා හා ප්‍රතිපල, පළාත් සභා සමුළුව, 2016 අගෝස්තු

සංස්කාරක: අසංග වැලිකල

ISBN: ISBN978-955-4746-81-7

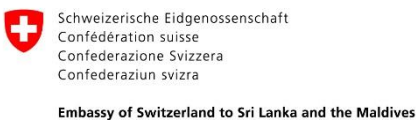
තිරු සංකේතය (Bar Code): 9 789554 746817

ප්‍රකාශක: සීමාසහිත විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය (ගැරන්ටි) සමාගම

මුද්‍රණය: 2016 සැප්තැම්බර්

මුද්‍රණකරු: සොෆ්ට්වේව් රෙප්‍රොග්‍රැෆර්ස් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්

මෙම ප්‍රකාශනය පළ කරන ලද්දේ විදේශ කටයුතු පිළිබඳ ස්විස් ෆෙඩරල් දෙපාර්තමේන්තුව (FDFA), ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වාර්තාකරන ජාත්‍යන්තරය (DRI) හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය උදෙසා වෙස්ට්මින්ස්ටර් පදනම (WFD) සමඟ හවුල්කාරිත්වයෙනි.

පටුන

1. පෙරවදන
2. සංස්කාරකගේ හැඳින්වීම
3. 2016 අගෝස්තු, පළාත් සභා සමුළුවේ එකඟත්වයට පත් ප්‍රතිඵල පිළිබඳ අවසන් ලියැවිල්ල
4. සමුළු රැස්වීම්වල සංක්ෂිප්ත වාර්තාව
5. තනි තනි පළාත් සභාවල නිර්දේශ
6. ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයින්ගේ ප්‍රත්‍යාවලෝකන
7. සමුළු න්‍යාය පත්‍රය
8. සහභාගික ලේඛනය

පෙරවදන

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය 1996 එහි ආරම්භයේ පටන්ම ජනවාර්ගික ගැටුම පිළිබඳ දේශපාලනමය හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විසඳුමක් තුළ හා රට මුළුල්ලෙහි පැතිර පවත්නා ආණ්ඩුකරණයෙහි හිඬැස පිරවීමේ මාර්ගයක් ලෙස බලය බෙදීම හා බෙදාහදා ගැනීම පිළිබඳව විස්තෘත පර්යේෂණ හා බලපෑම් කිරීමේ කටයුතුවල නියුක්ත වී තිබේ. ඒ අනුව විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය මේ දක්වා පළාත් සභාවල අත්දැකීම් මගින් හා විශේෂයෙන් තේරීපත් වූ ප්‍රධාන සභිකයින්ගේ හා නිලධාරීන්ගේ ඝෘජු අත්දැකීම් හා ඔවුන් තම වැඩකටයුතුවල දී මුහුණ දුන් අභියෝග පිළිබඳව දැනුවත්ව තම පර්යේෂණ හා බලපෑම් කිරීමේ කටයුතුවලදී ඒ පිළිබඳව, විශේෂ අවධාරණයක් යොදවා තිබේ.

2008 කරන ලද මේ හා සමාන පර්යේෂණ වැඩසටහනක් පරිද්දෙන්ම මෙම වත්මන් වැඩසටහන ද පවත්වන ලද්දේ සියලුම පළාත් සභාවල තේරීපත් වූ ප්‍රධාන සභිකයන් හා නිලධාරීන් එක් ස්ථානයකට ගෙනවිත් දැනට කෙරීගෙන යන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියේ සන්දර්භය තුළ වත්මන් ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා වූ අත්දැකීම් හා අදහස් බෙදාහදා ගැනීම සඳහා අවස්ථාවක් ලබා දීමට ය. මේ හා අදාළව ඔවුන් විසින් දෙන ලද සාරගර්භ දායකත්වය සම්බන්ධයෙන් විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය සහභාගිකයන්ට සිය ස්තූතිය පුද කරන අතර මෙම සමුළුවේ සවිචාරණයන් තුළින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව තුළ බලය බෙදීම හා බලය බෙදාහදා ගැනීම පිළිබඳ සාකච්ඡා දැනුවත් වනු ඇතැයි අපි අපේක්ෂා කරමු.

ආචාර්ය පාකාසෝති සරවනමුත්තු

විධායක අධ්‍යක්ෂ

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය (CPA)

සංස්කාරක සටහන

මෙම ප්‍රකාශනය සැකසෙන්නේ 2016 අගෝස්තු 6 හා 7 යන දිනවල මීගමුවේ හෙරිටන්ස් හෝටලයේ දී ශ්‍රී ලංකාව සඳහා බලය බෙදීමේ නව විසඳුමක් පිළිබඳව පවත්වන ලද පළාත් සභා සමුළුවෙනි. සමුළුව සංවිධානය කරන ලද්දේ විදේශ කටයුතු පිළිබඳ ස්විස් ෆෙඩරල් දෙපාර්තමේන්තුවේ (FDFA), ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වාර්තාකරන ජාත්‍යන්තරයේ (DRI) හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය උදෙසා වෘත්තීය වෙස්ට්මින්ස්ටර් පදනමේ (WFD) සහාය ඇතිව විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසිනි. පළාත් සභා නවයේම නියෝජිතයෝ ද එසේම තුලනාත්මක බලය බෙදීම හා බහුතල ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳ දේශීය හා ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයෝ ද සමුළුවට සහභාගි වූහ.

සමුළුවේ දී නියෝජිතයෝ පූර්ණ සාකච්ඡා සැසි මෙන්ම තනි තනි පළාත් මට්ටමේ කුඩා කණ්ඩායම් සාකච්ඡා හරහා බලය බෙදීම සම්බන්ධ ගැටළු පිළිබඳව හා විවිධ තේමායික ගැටළු පිළිබඳව සාකච්ඡාවල නිරත වූහ. සමුළු සවිචාරණයන් විශේෂඥභාවයෙන් හා අත්දැකීමෙන් පොහොසත් වූ අතර ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ පවතින බලය බෙදීමේ රාමුවේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ දශක තුනකට ආසන්න කාලයක් පුරා ලද ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් ඒවායින් පිළිබිඹු විය. රාමුවේ ශක්තින් හා දුර්වලතම්වලට හා අත්දැකීමට අනුව නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් යටතේ බලය බෙදීමේ යෝජනා ක්‍රමයක් සැලසුම් කරනු ලබන විට සලකා බැලිය යුතු ප්‍රධාන ප්‍රශ්න පිළිබඳව මෙම ප්‍රකාශනය අවධානය යොමු කරවයි. ශ්‍රී ලංකාව සඳහා බලය බෙදීමේ නව විසඳුමක් සංවර්ධනය කරනු ලබන විට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩලයේ මෙහෙයුම් කමිටුව විසින් මෙම ලියවිල්ලේ අන්තර්ගතයන්ට බරපතල හා සමීප සැලකිල්ල ලබා දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එසේම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදන ක්‍රියාවලියේ සන්දර්භය තුළ සමාජයේ සිදු වෙමින් තිබෙන බලය බෙදීම පිළිබඳ මහජන සාකච්ඡාව පුළුල් හා ගැඹුරු කිරීමට මෙම ප්‍රකාශනය දායක වනු ඇතැයි ද අපේක්ෂා කෙරේ.

ප්‍රකාශනය පහතින් දැක්වෙන හරයාත්මක මූලයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි: පළාත් සමුළුවේ එකඟත්වයට පත් ප්‍රතිඵල පිළිබඳ අවසන් ලේඛනය, සමුළු සාකච්ඡාවන් පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත වාර්තාවක්, කණ්ඩායම් සැසිවල ප්‍රතිඵල වූ තනි තනි පළාත් සභාවල නිර්දේශ, සමුළුවට සම්පත්දායකත්වය සැපයූ ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයින්ගේ ප්‍රත්‍යාවලෝකන.

දින දෙකක් පුරා මෙම වැදගත් ප්‍රශ්න පිළිබඳව සජීවී කාර්යයක නියැලුණු සියලු සහභාගිකයන්ට; සමුළුව සංවිධානය කිරීමට නොයෙකුත් ආකාරයන්ගෙන් දායකත්වය දෙන ලද, පර්යේෂණ සහාය සැපයූ හා විමර්ශන වාර්තාකරුවන් ලෙස ක්‍රියා කළ හා මෙම ප්‍රකාශනය එළිදැක්වීමට ආධාර කළ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රයේ සගයින්ට; බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් උපදේශනය ලබා දුන් ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයින්ට; හා අවසාන වශයෙන් මෙම මූලපිරීමට හුදෙක් මූල්‍ය සහය පමණක් නොව බුද්ධිමය දායකත්වයන් ද සැපයූ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රයේ හවුල්කරුවන්ට ස්තූතිය පුද කිරීමට මම කැමැත්තෙමි.

ආචාර්ය අසංග වැලිකල
පර්යේෂණ අධිසාමාජික
විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය (CPA)

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් තුළ බලය බෙදීම : පළාත් සභාවල නිර්දේශ

2016 අගෝස්තු 7 වැනි දින පැවති

පළාත් සභා සම්මේලනයේ දී එකඟ වූ ප්‍රතිඵලවල අවසන් අන්තර්ගතය

හැඳින්වීම

2016 අගෝස්තු 6 සහ 7 වන දිනවල පැවති ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන නව බලය බෙදීමේ එකඟතාවයන් පිළිබඳව වූ පළාත් සභා සම්මේලනයේ සහභාගිකයන් විසින් එළැඹි පොදු අවම එකඟතාවයන් මෙම ලියවිල්ලෙන් නියෝජනය වේ. විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් සංවිධානය කරනු ලැබූ මෙම සම්මේලනය පවත්වනු ලැබූයේ විදේශ කටයුතු පිළිබඳ ස්විස් ෆෙඩරල් දෙපාර්තමේන්තුව (FDFA), ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වාර්තා කිරීමේ ජාත්‍යන්තරය (DRI) සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා වන වෙස්ට්මින්ස්ටර් පදනම (WFD) යන සංවිධානයන්හි අනුග්‍රහයෙනි. මෙම සමුළුවට සියළුම පළාත් සභාවල නියෝජිත කණ්ඩායම් සහභාගි විය. නැගෙනහිර, උතුර, වයඹ සහ බස්නාහිර පළාත්වල ආණ්ඩුකාරවරු ද මධ්‍යම, නැගෙනහිර, උතුරුමැද, දකුණු, ඌව සහ බස්නාහිර පළාත් සභාවල ප්‍රධාන ඇමතිවරු ද සියළුම පළාත් සභාවල ඇමතිවරු සහ මන්ත්‍රීවරු ද මෙම සමුළුවට සහභාගි වූහ. එමෙන්ම ඡන්දයෙන් තේරී පත්වූ නියෝජිතයන්ට අමතරව ප්‍රධාන ලේකම්වරු, ප්‍රධාන නීති නිලධාරීහු සහ අනෙකුත් ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීහු ඇතුළු පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ සාමාජිකයෝ ද මෙම පළාත් නියෝජිත කණ්ඩායම්වලට ඇතුළත් වූහ. තුලනාත්මක බලය බෙදීම් හා බහු තල ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳව වූ දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ විශේෂඥයින්ගේ දායකත්වයන්ගෙන් එල ලැබීමට මෙම සමුළුවේ සහභාගිකයන් හට හැකි විය.

සහභාගිකයෝ සමුළුවේ දී පූර්ණ සාකච්ඡා සැසි මගින් මෙන්ම තනි තනි පළාත් මට්ටමේ හා විවිධ තේමායික ප්‍රශ්න පිළිබඳව කුඩා කණ්ඩායම් වශයෙන් ද බලය බෙදීම පිළිබඳ ප්‍රශ්න සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡාවල නිරත වූහ. මෙම ලියවිල්ල සංවර්ධනය කරනු ලැබුවේ සැලකිය යුතු විවාදයකින් හා සාකච්ඡාවකින් පසු අවසාන දිනය තුළ පවත්වන ලද සාකච්ඡා මගිනි. සමුළුවෙන් පසු එය කෙටුම්පත් ආකාරයෙන් සියලුම සහභාගිකයින්ට බෙදා දෙන ලද අතර එයට ලැබුණු සමුළුවේ දී ඉදිරිපත්වූ අදහස්වල පොදු ස්වභාවයට අනුරූපී වූ ප්‍රතිචාරයන් මෙම අවසන් සංස්කරණයට අන්තර්ගතකොට ඇත. සාකච්ඡා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ පවතින බලය බෙදීමේ රාමුව ක්‍රියාවට නැගීමේ ප්‍රයෝගික අත්දැකීම පිළිබිඹු කළේ ය. එම රාමුවෙහි හා අත්දැකීමෙහි ශක්තීන්ට හා දුර්වලතාවන්ට අනුව මෙම ලියවිල්ල නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් යටතේ බලය බෙදීමේ වැඩසටහනක් සැලසුම් කරන විට සැලකිල්ලට ගත යුතු ප්‍රධාන ප්‍රශ්නවලට අවධානය යොමු කරයි. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩල මෙහෙයුම් කමිටුව හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩලයමත් සමස්තයක් වශයෙන් වත්මන් පළාත්බද ආණ්ඩු මට්ටමේ අදහස්වල පරාවර්තනයක් ලෙස මෙම ලියවිල්ලෙහි අන්තර්ගත පවත්වාගෙනයා හැකි බලය බෙදීමේ ක්‍රමයක් සඳහා පොදු අවම අවශ්‍යතාවන්ට බරපතල හා සමීප සැලකිල්ල ලබා දෙනු ඇත.

මධ්‍යම රජය හා පළාත් සභා අතර සම්බන්ධය

නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ ජාතික හා පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රවල වඩා පැහැදිලි බෙදා වෙන් කිරීමක් තිබිය යුතු ය.

- වත්මන් සමගාමී ලැයිස්තුව අහෝසි කළ යුතු ය. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි පිළිවෙලින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභා විසින් ක්‍රියාවට නංවනු ලැබිය යුතු බලතල පිළිබඳ ලැයිස්තු දෙකක් තිබිය යුතු ය.
- එසේම පළාත් පාලන ආයතනවල කටයුතු එකින් එක දක්වන බලතල ලැයිස්තුවක් අන්තර්ගත කළ යුතු ය.
- ජාතික, පළාත් හා පළාත් පාලන විෂය ක්ෂේත්‍ර අතර බලතල හා කාර්යයන් වෙන් කරන්නේ කෙසේ ද යන්න තීරණය කිරීමේ දී නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව කෙටුම්පත් කරන්නන් පරිධියට පවරන ලද කාර්යයන් කේන්ද්‍රය විසින් ද යළි කරනු ලැබිය යුතු නොවේ යන මූලධර්මය (Principle of Non-Replication), පහළ මට්ටමේ ආයතනයක් විසින් ද කළ හැකි දෙයක් වඩා ඉහළ හා සංකීර්ණ ආයතනයක් විසින් කරනු ලැබිය යුතු නොවේ යන මූලධර්මය (Principle of Subsidiarity) හා සමානුපාතිකතා මූලධර්මය (Principle of Proportionality) පිළිබඳව වන අවබෝධය සහිතව කටයුතු කළ යුතු ය.
- පරිධියට පවරන ලද කාර්යයන් කේන්ද්‍රය විසින් ද යළි කරනු ලැබිය යුතු නොවේ යන මූලධර්මය ජාතික හා පළාත් ආණ්ඩු මට්ටම්වල සහයෝගිතාව අත්‍යවශ්‍ය කෙරෙන ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධයෙන් හැර පළාත්වලට බෙදා දෙනු ලබන කර්තව්‍යයන් හා බලතල මධ්‍යම ආයතන විසින් පෙරළා කරනු නොලැබිය යුතු ය යන්න සහතික කරයි. ඒවා නැවත කේන්ද්‍රය විසින් කරන්නට යාම පළාත් ස්වායත්තතාව ඉවත් කිරීමක් වෙයි.
- පහළ මට්ටමේ ආයතනයක් ආයතනයක් විසින් ද කළ හැකි දෙයක් වඩා ඉහළ හා සංකීර්ණ මට්ටමේ ආයතනයක් විසින් කරනු ලැබිය යුතු නොවේ යන මූලධර්මය පුරවැසියන්ට හැකිතාක් සම්ප විය හැකි ලෙස දේශපාලන තීන්දු ගනු ලබන බව සහතික කළ යුතුය.
- ජාතික මට්ටමේ දී වඩා හොඳට ක්‍රියාත්මක කළ හැකි කාරණා (ආරක්ෂාව, ජාත්‍යන්තර සබඳතා, මුදල් හා රේගුව, ජාතික සංවර්ධනය, ආර්ථිකය වැනි) සම්බන්ධයෙන් හැර බලතල බොහොමයක් පළාත් හා ප්‍රාදේශීය විෂය ක්ෂේත්‍රවලට බෙදා දෙනු ලැබිය යුතු ය.
- සාමාන්‍යයෙන් ගත් කල ජාතික ආයතන ක්‍රියා කළ යුත්තේ පළාත් හා ප්‍රාදේශීය ආයතනවලට ආණ්ඩුමය කෘත්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීම කළ නොහැකි අප්‍රායෝගික හෝ අයෝග්‍ය වන විට පමණි. ඇතැම් බලතල හා කෘත්‍යයන් පළාත් හෝ ප්‍රාදේශීය ආයතනවලට වඩා ඵලදායීව, කාර්යක්ෂමව හෝ යෝග්‍යව කළ හැකි තැන්වල, එවිට ජාතික ආයතන ඒවායේ ක්‍රියාවන් බහුතල ආණ්ඩුකරණ පද්ධතියක් ඇතුළත සුජාන ජාතික ප්‍රතිපත්ති අරමුණු මුදුන් පමුණුවා ගැනීමට අවශ්‍ය තත්ත්වයට ඔබ්බෙන් නොයන බවට සහතික කිරීම පිණිස සමානුපාතිකතා මූලධර්මය සමග අනුකූලතාවයෙන් යුතුව වැඩ කළ යුතු ය.
- එසේම නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පහළ මට්ටමක ආයතනයක් විසින් ද කරනු ලැබිය හැකි දෙයක් වඩා ඉහළ හා සංකීර්ණ ආයතනයක් විසින් කරනු ලැබිය යුතු නොවේ යන මූලධර්මය (Principle of Subsidiarity) හා සමානුපාතිකතා මූලධර්මය (Principle of Proportionality) ඒවායේ ජීව ගුණයෙන් යුතුව එයට අර්ථ නිරූපණය කිරීමට, මෙහෙයවනු ලැබීමට හා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීමට හැකිවන සේ අනාගත බලය බෙදීමේ රාමුව ඇතුළත අන්තර්ගත කළ යුතු ය.
- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ආරක්ෂණයන්ට හා (පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම, පළාත් පොලිස් කොමිසම හා මුදල් කොමිසම වැනි, වැඩිමනක් ඒවා සඳහා පහතින් බලන්න) වගකීම් භාර ස්වාධීන යාන්ත්‍රණයන්ට යටත්ව පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ, පළාත් මූල්‍යයේ හා නීතියේ හා සාමයේ විධානය හා පාලනය ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාට හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයට පැවරිය යුතු ය. මෙම බලතලවල ස්වභාවය හා පරාසය ද ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන රාමුව ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළම පැනවිය යුතු ය. ජාතික නීතිකරණය හරහා (පළාත් සභා පනත වැනි ජාතික නීතිකරණයන් හරහා දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ සිදුව තිබෙනවා මෙන්)

මෙම බලතලවල විෂය පථය ආපසු උදුරා ගැනීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් තහනම් කළ යුතු ය.

- ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩු කළ යුතු ය. පළාත් සභාව ඇතුළත ආණ්ඩුකාරවරයාට පැහැදිලිව හඳුනාගනු ලබන හදිසි හෝ අනෙකුත් සුවිශේෂ තත්ත්වයන් තුළ ඔහුගේ/ඇයගේ අභිමතය මත හෝ ජනාධිපතිවරයාගේ නියෝගය මත ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ඇතැම් බලතල (පළාත් සභාවක් විසුරුවා හැරීම වැනි බලතල) හැර විධායක බලතල මුළුමනින්ම පළාත් සභාවට හා පළාතේ ජනතාවට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීව වගකිව යුතු ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා හා අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිය යුතු ය.
- පොදුවේ ගත් කල ආණ්ඩුකාරවරයාට අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ පළාත් නීතිකරණය හෝ රාජ්‍ය මූල්‍ය යෝජනා හෝ විමර්ශනය කිරීමේ, නිෂේධ බලය යෙදීමේ හෝ ප්‍රමාද කිරීමේ බලය නොතිබිය යුතු ය. අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ දේශපාලන වගවීම සහතික කිරීම ආණ්ඩුකාරවරයාගේ නොව පළාත් සභාවේ ව්‍යවස්ථාමය භූමිකාවක් විය යුතු ය. මෙයට පළාත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ ඉල්ලා අස්වීමට මග පාදන පළාත් දේශපාලන අධිකාරිය වෙතින් විශ්වාසය ඉවත්කර ගැනීමේ (විශ්වාස භංග යෝජනාවක් මගින්) බලතල ඇතුළත් විය යුතු ය. කෙසේ වුව ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ආණ්ඩුකාරවරයාට තබාගත හැකි හෝ නැවත සලකා බැලීම ආපසු යැවිය හැකි ඇතැම් නීති පංතීන් විශේෂකර දක්වන්නට පුළුවන. මෙය ජනවාදී හෝ ආගමික වෙනස් කොට සැලකීම වැළැක්වීම වැනි ක්ෂේත්‍රවලට දැඩි ලෙස සීමා විය යුතු අතර එවැනි දුර්ලභ සිද්ධිවල දී ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් ක්‍රියා කළ යුතු කාල සීමා ප්‍රකාශ කිරීමක් තිබිය යුතු ය. ආණ්ඩුකාරවරයාට එවැනි බලතල සලසා ඇත්තේ නම් එවිට පළාත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයට හා පළාත් සභාවට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අදහස් නිසි සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු එක්කෝ ඒවා පිළිගැනීමට නැතහොත් ඉවතලීමට හැකි විය යුතු ය. එසේම ඒවාට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ තීරණ සම්බන්ධයෙන් අධිකරණ විමර්ශන ලබා ගැනීමේ බලතල ලබා දිය යුතු ය. පළාත් නීතිකරණය සහ පළාත් විධායක හා පරිපාලන ක්‍රියාව යන දෙකම ඕනෑම අවස්ථාවක ඒවායේ ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය සම්බන්ධව උසාවි මගින් සම්පූර්ණ අධිකරණමය විමර්ශනයට භාජනය කළ හැකි විය යුතු ය.
- ‘සියලු විෂයයන් හා කාර්යයන් පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක්’ සැකසීම (දහතුන්වන සංශෝධනයේ II ලැයිස්තුවේ (සංවෘත ලැයිස්තුව) පළමුවන අයිතමය) සඳහා ජාතික ආණ්ඩුවට දී තිබෙන බලය සම්බන්ධ වත්මන් අති පුළුල් විධිවිධානය යළි සූත්‍රගත කළ යුතු ය. බෙදා දෙන ලද පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි බලපාන ජාතික ප්‍රතිපත්තිය අවලෝකනය කිරීමේ දී “ජාතික” ප්‍රතිපත්තිය යනුවෙන් නිසි ලෙස සලකනු ලබන්නේ කුමක් ද හා පළාත් විසින් වඩාත් යෝග්‍ය ලෙස ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිය හැක්කේ කුමක් ද යන්න තීරණය කිරීම ඇතුළු පළාත් සභා සමග ප්‍රවීරණය සඳහා වන යාන්ත්‍රණයක් තිබිය යුතු ය.
- පළාත්වලට වැඩිමනත් බලය බෙදීම කේන්ද්‍රයෙහි ‘බෙදා හදාගත් පාලනය’ සම්බන්ධ ආයතන හා පටිපාටි මගින් තුලනය විය යුතු ය. බහුතල පාලන ක්‍රමයක් තුළ ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයෙහි දෙවන මන්ත්‍රණ සභාවක් තිබීම බෙදාහදාගත් පාලනයේ අත්‍යවශ්‍ය මූලිකාංගයක් වේ. සුදුසු ලෙස සැලසුම් කරන ලද දෙවන මන්ත්‍රණ සභාවක් ජාතික නීති සම්පාදනයේ දී හා ජාතික වැදගත්කමක් ඇති කාරණා පිළිබඳ විවාද කිරීමේ දී පළාත්වලට නියෝජනයක් ද හඬක් ද ලබා දෙනු ඇත. එය පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි හානිකර ලෙස බලපෑම් ඇති කරන හෝ බලය බෙදීමේ ව්‍යවස්ථාදායක ක්‍රමය යටින් බිඳින ජාතික නීතිකරණයන් හෝ විධායක පියවර වැළැක්වීමට හෝ යටත් පිරිසෙයින් නැවත සලකා බලන්නැයි බල කිරීමට සමත් විය යුතු ය.
- නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව අනාගත දෙවන මන්ත්‍රණ සභාව ප්‍රධාන වශයෙන් පළාත් සභා විසින් තෝරාපත් කරනු ලබන නියෝජිතයින්ගෙන් සමන්විත කිරීමේ විධිවිධාන සැලසිය යුතු ය. ජාතික දෙවන මන්ත්‍රණ සභාවට පත් කරන පළාත් නියෝජිත මණ්ඩලවලට ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන් හා පළාත් විපක්ෂ නායකයින් ඇතුළත් කළ හැකි ය. දෙවන මන්ත්‍රණ සභාව ස්ථිර මණ්ඩලයක් විය යුතු ය. එනම් ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකය බලය බෙදීම පිළිබඳ

වැදගත්කමකින් යුත් පියවර සලකා බලන අවස්ථාවල දී පමණක් කැඳවන මණ්ඩලයක් නොවිය යුතු ය.

- වර්තමානයේ දී අවිධිමත්ව ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ගේ සම්මේලනය විධිමත් කරනු ලැබිය යුතු ය. ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන් සමග ජාතික කැබිනට් මණ්ඩලයේ ඒකාබද්ධ රැස්වීම් පැවැත්වීමේ මෑත කාලීන භාවිතය ද එලෙසම විධිමත් කළ යුතු ය. ඊට අමතරව බහුතල ආණ්ඩුකරණයේ පහසු ක්‍රියාකාරිත්වය සහතික කරනු සඳහා ජාතික හා පළාත් විධායකයන් අතර නිත්‍ය සම්බන්ධීකරණය හා ප්‍රවීචාරණ සඳහා පරිපාලනමය විධිවිධානයන් සකස්කොට ක්‍රියාත්මක කර ගත යුතු ය.

රාජ්‍ය සේවය හා පරිපාලනය

- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාවේ නිර්දේශය මත ජනාධිපතිවරයා විසින් පත්කරනු ලබන පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසමට (PPSC) පළාත් රාජ්‍ය නිලධාරීන් පත් කිරීම, උසස් කිරීම, මාරු කිරීම, විනය පාලනය සහ සේවයෙන් නෙරපීම පිළිබඳ බලතල පැවරිය යුතු ය. පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ ස්වාධීනත්වය, අපක්ෂපාතීභාවය, අවංකභාවය හා වෘත්තීයභාවය පිළිබඳ මෙම ආරක්ෂණයන්ට යටත්ව පළාත් රාජ්‍ය සේවා නිලධාරීන් ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ පොදු ප්‍රතිපත්තිමය මගපෙන්වීම් යටතේ ක්‍රියා කළ යුතු ය. පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම සාමාජිකයින් පස් දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය යුතු අතර ඔවුන්ට යටත් පිරිසෙයින් නීතිය, ගිණුම්කරණය හා සැලසුම්කරණය යන ක්ෂේත්‍රවලින් එක් සාමාජිකයෙකුගේ ඇතුළත් විය යුතු ය. පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසමට පත් කිරීම් සිදු කිරීමේ දී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව විසින් පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ සහ විපක්ෂ නායකවරයාගේ අදහස් විමසනු ලබනු ඇත. පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසමේ තීරණ මගින් අගතියට පත්වන පුද්ගලයින්ට අධිකරණ පිහිට පැතීමට පෙර පරිපාලන අභියාචනා විනිශ්චය සභාවේ පිහිට පැතීමේ ඉඩම් ප්‍රස්ථාව තිබිය යුතු ය.
- පළාත් සේවයට පත් කරන ලද රාජ්‍ය සේවකයින් ඔවුන්ගේ පත්වීම් ප්‍රභව වූයේ ජාතික තලයේ පත් කිරීම් මණ්ඩලවල (සමස්ත ලංකා සේවාව වැනි) ද යන්න නොතකා පළාත් වගකීමට භාජනය විය යුතු ය. සියලු සේවා වාර්තාවන් නව බලය බෙදීමේ කාර්ය රාමුවට අනුකූලවනසේ සංශෝධනය කරනු ලැබිය යුතුය. පළාත් පරිපාලනය ඇතුළත 'විධාන ඒකත්වයක්' තිබිය යුතු අතර පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රය තුළ රාජ්‍ය සේවා සපයන සියලුම නිලධාරීන් (වෛද්‍ය නිලධාරීන් ආදීන් ඇතුළුව) මාරු කිරීමේ බලතල ඇතුළු පළාත් රාජ්‍ය පරිපාලනයේ තීරණ ගැනීමේ අධිකාරය තුළට ඇතුළත් විය යුතු ය. මාරු කිරීම් පිළිබඳ රෙගුලාසි සරල විය යුතු අතර පළාතේ අවශ්‍යතාවන්ට සේවය කිරීම පිණිස පළාත් ඇතුළත සම්පත් සංවිධානය පහසු කරන්නක් විය යුතු ය. පළාත් රාජ්‍ය සේවය සඳහා බඳවාගැනීමේ අවම නිර්ණායකයක් ස්ථාපිත කළ යුතු අතර මේවා ප්‍රධාන ලේකම්වරයා සමග අදහස් විමසීමෙන් යුතුව පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම විසින් සූත්‍රගත කරනු ලැබිය හැකි ය. පළාත් රාජ්‍ය සේවකයින්ගේ සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන්ට සැපයෙන ප්‍රතිලාභවලට සමාන විය යුතු ය. මධ්‍යම රජයේ කළමනාකරණ සේවා කොට්ඨාසය සමග අදහස් විමසීමෙන් යුතුව පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසමට කාර්ය මණ්ඩල අනුමත කිරීම් කිරීමට බලය පැවරිය යුතු ය.
- ග්‍රාම නිලධාරීවරුන් හා ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන් පළාත් සභාවල විෂය පථය යටතට ගෙන ආ යුතු ය. ආණ්ඩුවේ දිසාපතිවරුන් (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන්) පළාත් සභාවේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම්වරුන් වශයෙන් ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ යුතු ය.

ව්‍යවස්ථාදායක ක්‍රියාවලිය හා තෛතික සහාය

- පළාත් පරිපාලනයේ පොදු ප්‍රතිපත්තිමය දිශානතිය හා වැඩ සටහන ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා හා අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් සකස් කරනු ඇත. වැඩ සටහන ක්‍රියාවට නැගීමේ දී පළාත්

රාජ්‍ය සේවය ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ පොදු ප්‍රතිපත්තිමය මගපෙන්වීම යටතේ ක්‍රියා කරනු ඇත. ප්‍රධාන ලේකම්, අදාළ පළාත් අමාත්‍යාංශවල ලේකම්වරුන් හෝ පළාත් දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් සමග අදහස් විමසීමෙන් යුතුව අවස්ථාවෝචිත පරිදි ප්‍රඥප්තියේ විෂය කරුණට යටත්ව ව්‍යවස්ථා ප්‍රඥප්ති කෙටුම්පත් කිරීමේ දී පළාත් පරිපාලනයට හා පළාත් සභාවට සහය වනු පිණිස පළාත් නීති දෙපාර්තමේන්තුවේ ධාරිතාව (පහතින් බලන්න) ශක්තිමත් කළ යුතු ය.

- ප්‍රඥප්තිවල ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය හා නීත්‍යානුකූලභාවය සහතික කිරීම, මූල්‍යමය ගමායන් හා අනෙකුත් අදාළ සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු ඇතුළු පැනවීමට බලාපොරොත්තු වන පළාත් නීතිකරණයන් පිළිබඳව ඒවා පැනවීමට පෙර දේශපාලන හා තාක්ෂණික සමාලෝචන පටිපාටි සැකසුම් ස්ථාපිත කළ යුතු ය. මෙම දේශපාලන වගවීම් යාන්ත්‍රණයන්, ඵලදායක කමිටු ක්‍රම කුලීන් ඇතුළුව තේරී පත් වූ ව්‍යවස්ථාදායකයන් ලෙස පළාත් සභාවන්ගේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය භූමිකාවෙහි කොටසක් විය යුතු ය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව පළාත් සභා විසින් ව්‍යවස්ථාදායක බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ පටිපාටිමය නීතිරීති සකස් කිරීම හා ක්‍රියාවේ යෙදවීම එක් එක් පළාත් සභාවට අදාළ කාරණයක් විය යුතු ය. නීතිකරණයන් පිළිබඳ සුපරීක්ෂණය හා පළාත් පරිපාලනයේ වගවීම සහතික කරනු පිණිස පළාත් සභා නීතිපතා රැස් විය යුතු ය.
- ඇතැම් ක්ෂේත්‍රයන්හි දී (නිදසුන් ලෙස වෙනස්කොට සැලකීම, ඉහතින් බලන්න) ප්‍රඥප්ති කෙටුම්පත් කිරීම සම්බන්ධ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අවශේෂනීය බලය රඳවා ගනු ලබන්නේ නම් එවිට එහි ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය විමර්ශනය කිරීම සඳහා වන ඕනෑම යොමු කිරීමක් ඍජුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා අධිකරණයට හෝ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩලයට කරනු ලැබිය යුතු ය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් එවැනි යම් අධිකරණ කෘත්‍යයක් සම්බන්ධව දැඩි කාල සීමා සැලසිය යුතු ය. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි පාර්ලිමේන්තු පනත් පශ්චාත්-පැනවුම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විමර්ශනයන් මුදනු ලබන්නේ නම් එවිට එම මූලධර්මයම පළාත් සභා ප්‍රඥප්තීන්ට ද ආදේශ කළ යුතු ය.
- සෑම පළාත් සභාවකටම අද්වකාත් ජෙනරල්වරයෙකුගේ කාර්යාලයකින් හා නීති කෙටුම්පත් නිලධාරී කාර්යාලයකින් සමන්විත පළාත් නීති දෙපාර්තමේන්තුවක් තිබිය යුතු ය. (මේවා වෙනම දෙපාර්තමේන්තු ලෙස සංස්ථාපනය කරන්නට ද පුළුවන). අද්වකාත් ජෙනරාල්වරයාගේ භූමිකාව ජාතික ආණ්ඩුවට සම්බන්ධව නීතිපතිවරයාගේ භූමිකාවට සමානව පළාත් පරිපාලනයේ ප්‍රධාන නීති උපදේශකවරයාගේ භූමිකාව වනු ඇත. ආයතන දෙකම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය වශයෙන් ස්වාධීන බවට පත් කළ යුතු ය. ජාතික හා පළාත් යන තල දෙකෙහි දී ම ප්‍රධාන රාජ්‍ය අභිවෘද්ධියාගේ කෘත්‍යය නීතිපතිවරයාගෙන් හා අද්වකාත් ජෙනරාල්වරයාගෙන් ඉවත් කළ යුතු අතර එය ජාතික හා පළාත් තනතුරු වන්නා වූ නව ස්වාධීන රාජ්‍ය අභිවෘද්ධන අධ්‍යක්ෂවරයෙකුට පැවරිය යුතු ය.

මුදල් හා මූල්‍ය විධිවිධාන

- මෙම ලියවිල්ලේ නිර්දේශකර ඇති පරිදි නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පළාත්වලට වැඩි බලතල කෘත්‍යයන් බෙදා හරින්නේ නම් පළාත්වල වියදම් වගකීම් වැඩිවනු ඇත. ඒවායේ වියදම් වගකීම් ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් පළාත්වලට තිබෙන බවට සහතික කරන්නේ කෙසේ ද යන්න ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් පරීක්ෂමින් අවධානය යොමු කරනු ලැබිය යුතු කාරණයකි. මෙය වඩා වැඩි ආදායම් (බදු) නගාලීමේ බලතල මෙන්ම සිරස් හා තිරස් මුදල් අතුලයතාවන්ට ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ මූල්‍ය සමතාකරණයේ (පැවරීම්) ක්‍රමයක් අන්තර්ගතකර ගත යුතුය.
- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පළාත්වලට ආදායම් නගාලීමේ බලතලවලට වඩා වැඩි වියදම් වගකීම් සලසන විට සිරස් අතුලයතාවන් හට ගනී. එවැනි ව්‍යුහයක මුදල් පරතරය පියවා ගත

හැක්කේ මධ්‍යම පැවරුම් මගින් හෝ ජාතික වශයෙන් එකතු කරන ලද බදු ආදායමේ ඇප වූ කොටසක් මගිනි. තිරස් අතුලයතාවන් හට ගන්නේ අසමාන සංවර්ධනය හේතු කොට ගෙන පළාත්වල ආර්ථික ශක්තියෙහි වන සාපේක්ෂ වෙනස්කම් හේතු කොට ගෙන ය (නිදසුන් ලෙස උභව පළාතට බස්නාහිර පළාතට වඩා සැලකිය යුතු වැඩි මූල්‍ය සහයෝගයක් අවශ්‍ය වනු ඇත). නැතහොත් උභව සංවර්ධනය හා යුද ගැටුම හේතු කොටගෙන ඇති වූ විනාශය වැනි කාරණා හේතු කොට ගෙන ය (නිදසුන් ලෙස යුද්ධයේ ආර්ථික හානි ජය ගැනීමට උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වලට විශේෂ පියවර ගැනීම අවශ්‍ය කෙරෙනු ඇත). මේ සියල්ල තුළ ජාතික හා පළාත් ආර්ථිකයන් සහිත බහුතල ක්‍රමයක් සුමට ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම සහතික කරනු පිණිස ස්ථාපිත කළ යුතු අනෙක් යාන්ත්‍රණයන් සේ ම ප්‍රතිසංස්ථාපනය කරන ලද මූල්‍ය කොමිසමක භූමිකාවක් ප්‍රමුඛව අවශ්‍ය වනු ඇත.

- මුදල් කොමිසම ප්‍රතිසංස්ථාපනය හා ශක්තිමත් කිරීම කළ යුතු ය. එහි සංයුතියට සියලු පළාත් සඳහා නියෝජනයක් ඇතුළත් කළ යුතු ය. එසේ නැතහොත් හෝ විකල්ප වශයෙන් එය ස්වාධීන විශේෂඥයින්ගේ මණ්ඩලයක් වශයෙන් ප්‍රතිසංස්ථාපනය කරන්නේ නම් පළාත්වලට එහි සාමාජිකයින්ගෙන් කොටසක් නම් කිරීමට බලය දිය යුතු ය. එහි කටයුතු හුදෙක් පළාත් සඳහා කලින් නිර්ණය කරන ලද මධ්‍යම වෙන් කිරීම්වල කොටස නිර්දේශ කිරීමෙන් ඔබ්බට ගොස් පළාත්වලට කොපමණ ප්‍රමාණයක් වෙන්කළ යුතු ද ඒවාට හිමි වෙන් කිරීම් කරනු ලබන්නේ කුමන මාර්ගවලින් ද යන්න මධ්‍යම ආණ්ඩුවට නිර්දේශ කිරීම දක්වා ව්‍යාප්ත කිරීම අවශ්‍ය ය. එය පළාත්වල වාර්ෂික මූල්‍ය අවශ්‍යතාවන්ට අදාළව මුදල් අමාත්‍යාංශය හා ප්‍රධාන අමාත්‍ය කාර්යාල අතර කෙරෙන අන්තර් ආණ්ඩු ප්‍රවිචාරණ අර්ධ විධිමත් ක්‍රියාවලීන්ගේ සහාය ඇතිව ක්‍රියාවට නගන්නට පුළුවන. ජාතික අයවැය යටතේ පළාත්වලට කරන වෙන් කිරීම් වෙන වෙනම වැය ශීර්ෂවලට ඇතුළත් කළ යුතු අතර මධ්‍යම ආණ්ඩුව එහි අරමුදල් භූගෝලීය වශයෙන් බෙදා හරිනු ලබන්නේ කෙසේ ද යන්න පෙන්වා දීම අත්‍යවශ්‍ය ය. එලෙසම මෙම අවශ්‍යතා වාර්ෂික මූල්‍ය පනත සමග අතින්ග ගෙන යන ආදායම් විභාජන පනතක නවීකරණය කිරීම මගින් සපුරාලිය හැකි ය.
- ආදායම් විභාජන පනත පළාත් සඳහා වන එකඟත්වයට පැමිණි මූල්‍ය සලාක නියම කර ගැනීම කරනු ලබන අතර සිදුවන යම් පිලිපැනීමක් දේශපාලනමය වශයෙන් හා නීතිමය වශයෙන් විමර්ශනය කළ හැකි වනු ඇත. පළාත්වලට කරන මධ්‍යම පැවරීම් නමාශීලී විය යුතු අතර පළාත්වල විකාශනය වන අවශ්‍යතාවන්ට අනුව පළාත් සභාවලට ඒවායේ අභිමතය පරිදි මූල්‍ය සම්පත් පරිහරණය කිරීමට ඉඩ සැලසිය යුතු ය. පළාත් සභා මගින් ලබා ගන්නා පැවරුම් නිසි ලෙස වැය කරනු ලබනවා ද යන්න නියාමනය කිරීමට හා සහතික කර ගැනීමට (මෙම කටයුත්ත සඳහා ජාතික ස්වාධීන නියාමන කොමිසම්වල ක්‍රියා ක්ෂේත්‍රය පුළුල් කළ හැකි ය) ක්‍රියාකාරීවන යාන්ත්‍රණයන් තිබිය යුතු ය. එසේම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ආණ්ඩුවේ සියලු මට්ටම් සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය අවංකත්වය හා විනිවිදභාවය පිළිබඳ මූලික ප්‍රතිමාන ස්ථාපිත කළ යුතුය.
- පළාත් ලැයිස්තුවෙහි එන කාරණා සම්බන්ධ ප්‍රාග්ධන වියදම් අවශ්‍යතා නිර්ණය කිරීම පිණිස ජාතික සැලසුම් කොමිසමක් ස්ථාපිත කළ යුතු අතර මෙම කොමිසමට සියලුම පළාත් සභාවල නියෝජනය ඇතුළත් විය යුතු ය. එයට මුදල් කොමිසමේ නියෝජනය ද ඇතුළත් විය යුතු ය.
- පළාත් පරිපාලනයේ මූල්‍යය පිළිබඳ දේශපාලන නියාමනය කරනු ලැබිය යුත්තේ ප්‍රධාන වශයෙන් පළාත් සභාව විසිනි. පළාත් පරිපාලනය පළාත් මූල්‍යය පරිපාලනය සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම ආණ්ඩුවට හෝ පාර්ලිමේන්තුවට පිළිතුරු දීම අවශ්‍ය නොවිය යුතු ය. එසේම ප්‍රධාන ලේකම්වරයා ප්‍රධාන විගණන නිලධාරියා විය යුතු ය.
- පළාත් විෂය පථය තුළට වැටෙන ව්‍යාපෘති සඳහා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් ලබා ගන්නා විදේශ අරමුදල් ලැබීම් පළාත්වලට යොමු කළ යුතු ය. පළාත් විෂය පථයට සම්බන්ධ විදේශ අරමුදල් සැපයෙන ව්‍යාපෘතිවලට අදාළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අධිකාරය පළාතට දිය යුතු ය.

පළාත් සභාවලට පෞද්ගලික ආයතන සමග ස්වාධීනව රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වයන්ට එළඹීමට හා ඍජු පෞද්ගලික ආයෝජන ලබා ගැනීමට බලය පැවරිය යුතු ය. පළාත් ඇතුළත වැඩි පෞද්ගලික ආයෝජන නිදහස්කරණය හා පහසුකරණය කරන්නා වූ ආයෝජන අධිකාර ස්ථාපිත කිරීමට පළාත්වලට බලය පැවරිය යුතු ය.

- ජාතික ආර්ථිකයේ ස්ථායීතාවය හා මනා පැවැත්ම සහතික කරනු පිණිස මෙම වැඩි දියුණු කරන ලද මුදල් හා මූල්‍ය බලතල අවශ්‍ය නියාමනය මගින් හෝ මධ්‍යම ආයතනවල ප්‍රවිචාරණ අවශ්‍යතා හා සමගාමීත්වය මගින් නිසි ලෙස ප්‍රතිතුලනය කළ යුතුය.

නීතිය හා සාමය

- නීතිය සාමය පිළිබඳ බලතල හා කාර්යයන් ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ඒකීයත්වයට හෝ භූමි ප්‍රාදේශීය අඛණ්ඩතාවයට කිසිදු අගතියකින් හෝ තර්ජනයකින් තොරව ජාතික හා පළාත් පොලිස් කටයුතු පිළිබඳ ආයතන අතර බෙදා හදා ගන්නට පුළුවන. ජාතික පොලිස් සේවය සංවිධිත අපරාධ, ක්‍රස්තවාදය, මත් ද්‍රව්‍ය, දත්ත ගබඩා හා සංඛ්‍යාන ආදිය වැනි ජාතික මට්ටමේ දී වඩාත් සුදුසු ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ යුතු බරපතල කාරණා සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කළ යුතු ය. පළාත් පොලිස් සේවයට ප්‍රජා පොලිස් කටයුතු, සුළු අපරාධ, රථවාහන සම්බන්ධ පොලිස් කටයුතු ආදී අනෙක් සියලු කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කළ හැකි ය. මෙ මගින් වඩාත් කාර්යක්ෂම, වඩාත් ඵලදායී, පුරවැසි හිතකාමී හා සමස්ත රට මුළුල්ලේම පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි පොලිස් සේවයක් සහතික කළ යුතුය.
- පළාත තුළ පොලිස් නිලධාරීන් පත් කිරීම, උසස් කිරීම, මාරු කිරීම, විනය පාලනය හා සේවයෙන් පහ කිරීම පිළිබඳ තීරණ ගන්නා පළාත් පොලිස් කොමිසමක් (PPC) ස්ථාපිත කළ යුතු ය. පළාත් පොලිස් කොමිසමට කරන පත් කිරීම් විකල්ප යාන්ත්‍රණයන් දෙකින් එකක් යටතේ කරනු ලැබිය හැකි ය: (1) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව විසින් පත් කරනු ලැබීම, (2) ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා විසින් නම්කරනු ලබන පත්වීම් ලාභීන් දෙදෙනෙක්, පළාත් විපක්ෂ නායකවරයා විසින් නම්කරනු ලබන එක් පත්වීම් ලාභියෙක්, පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම විසින් පත් කරනු ලබන එක් පත්වීම් ලාභියෙක් හා නිල බලයෙන් පත් කරනු ලබන පළාත් නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා යනුවෙනි.
- ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා පොලිස්පතිවරයාගේ අදහස් විමසා පළාත් නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා පත් කළ යුතුය. ඔවුන් අතර යම් නොඑකඟතාවක් ඇති වුවහොත් ජනාධිපතිවරයා විසින් එය අවසාන වශයෙන් විසඳිය යුතු ය. පළාත් පොලිස් කොමිසමේ ස්වායත්තතාවය සහතික කළ යුතු අතර පළාත් පොලිස් කොමිසම හා ජාතික පොලිස් කොමිසම සම්බන්ධ වන සියලු තීරණ (එනම් සේවක පිරිස තීරණය කිරීම, ජාතික පොලිස් නිලධාරීන් පළාත් මට්ටමට අනුයුක්ත කිරීම ආදිය) කොමිසම දෙක අතර ප්‍රවිචාරණ ක්‍රියාවලියක් තුළ සිදු කළ යුතු ය. පළාත් පොලිස් කොමිසමේ ඕනෑම තීරණයක් සම්බන්ධයෙන් පරිපාලන අභියාචන විනිශ්චය සභාවට අභියාචනා කිරීමට හැකි විය යුතු ය. එසේම සෑම පළාතකටම පුරවැසියන් වෙනුවෙන් පළාත් පොලිස් සේවා ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයෙකු ලෙස ක්‍රියා කරන පොලිස් පැමිණිලි කොමිසමක් ඇති කළ යුතු ය.
- පහළ මට්ටමේ පොලිස් නිලධාරීන් පිළිබඳ සියලු බඳවා ගැනීම් පළාත් පොලිස් පොලිස් කොමිසම විසින් කරනු ලැබිය යුතු අතර එහිදී අදාළ හා අවශ්‍ය තැන්වල පළාතේ ජනවාර්ගික අනුපාතය පිළිබිඹු කිරීම අවශ්‍ය විය හැකි ය. උසස් කිරීම් හා වේතන සම්බන්ධ ජාතික භාෂා ප්‍රවීණත්ව අවශ්‍යතාවන්ට සියලුම පොලිස් නිලධාරීන් යටත්වන අතර ඒ හා අදාළ රාමුව මේ වන විටත් නීතිය මගින් සපයා තිබේ. කෙසේ වුව ද රාජ්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රමයට සිදුව තිබෙන දිගු කාලීන බිඳ වැටීම් සඳහා හානිපූරණ සලසනු පිණිස කාලය හා බැඳුණු වගකීම්වලින් නිදහස් කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති හා/හෝ සාධනීය වෙනස්කම් කිරීමේ පියවර ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ය. එසේම යටත් පිරිසෙයින් කාන්තා පොලිස් නිලධාරීන් සියයට විසි පහක්වත් පළාත් පොලිස් සේවයට ඇතුළත් වීම වඩා යෝග්‍ය තත්ත්වයක් වනු ඇත.

ඉඩම් සහ ස්වාභාවික සම්පත්

- ජාතික ඉඩම් කොමිසමක් හා පළාත් ඉඩම් කොමිසමක් ස්ථාපිත කළ යුතු ය. රාජ්‍ය ඉඩම් අත්සතු කිරීම ජාතික හා පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රවල යුක්ති සහගත අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගනිමින් මෙම කොමිසම් විසින් සකසන ලද මූලධර්මයන්ට අනුව සිදු විය යුතු ය. එසේම කැලෑ, ජල සම්පත්, වාරිමාර්ග, සුනිත්‍ය නොවන ස්වාභාවික සම්පත් වැනි ඒවා සම්බන්ධ කාරණා පිළිබඳව ජාතික හා පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රවල බලතල, කර්තව්‍යයන් හා වගකීම් පැහැදිලිකර ගැනීමේ දැක්මකින් යුතුව යළි විමර්ශනය කිරීම අවශ්‍ය ය. මේවා බලතල හා කාරණයන් සුවිශේෂීය ලෙස බෙදීමක් කළ නොහැකි ක්ෂේත්‍ර වන අතර ජාතික හා පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍ර යන දෙකෙහිම එල ප්‍රයෝජන පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් සැලකිල්ලෙන් යුතුව සාධාරණ තීරණ ගත හැකි වන සේ ප්‍රවීචාරණය හා සමගාමීත්වය සඳහා වන යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙම ප්‍රතිපත්තිය පවතින ජාතික නීති අණපනත්වලට (නිදසුන් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරී පනත, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරී පනත, සංචාරක පනත ආදිය) වහාම යෙදවිය යුතු ය.

අනෙකුත් ප්‍රශ්න

- ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍යයේ ස්වභාවය, විශේෂයෙන් ඒකීය හෝ සන්ධීය (ෆෙඩරල්) රාජ්‍යයක් ලෙස එහි ස්වයං විස්තර කථනය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය වැනි කරුණු පිළිබඳව පූර්ණ හා කණ්ඩායම් සැසිවල දී විස්තීරණ සාකච්ඡා පැවැත් විණ. මෙම ප්‍රශ්නය පිළිබඳව පැහැදිලි එකඟතාවක් ඇති නොවීය. කෙසේ වුව ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකාබද්ධභාවය හා භෞමික අඛණ්ඩතාව ආරක්ෂා කළ යුතු බවට පුළුල් පිළිගැනීමක් වූ අතර එම රාමුව ඇතුළත හැකි උපරිම බලය බෙදීමක් සැලසිය යුතු බවට එකඟතාවක් පැවතිණ.

සමුළු රැස්වීම්වල සංක්ෂිප්ත වාර්තාව

සමුළුවේ මූලික සාකච්ඡා ව්‍යුහගතව තිබුණේ කේන්ද්‍රය - පළාත සම්බන්ධතා, රාජ්‍ය මූල්‍ය හා මූල්‍ය පටිපාටි, රාජ්‍ය සේවය හා පරිපාලනය සහ නීතිකරණය හා නීතිමය සහාය යන තේමාවන් වටා ය. එසේම මේවා කණ්ඩායම් වශයෙන් වඩාත් විස්තරාත්මක සාකච්ඡා සඳහා සහභාගිකයන් කණ්ඩායම්වලට බෙදන ලද තේමාවන් ද විය. පහතින් එන විවරණ වාර්තාව සමුළුවේ තේමායික කණ්ඩායම් හා පූර්ණ සහ සාකච්ඡා සාරාංශ කරයි.

කේන්ද්‍රය - පළාත සම්බන්ධතා

ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල¹

පළාත් සභාවලට අදාළව ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල අඩු කළ යුතුය යන්නට පුළුල් එකඟතාවක් ඇති විය. වත්මන් බලය බෙදීමේ රාමුව තුළ පළාත් විධායක බලය පළාත් සභාවලට බෙදනු ලබන සියලු විෂයයන් කරා ව්‍යාප්ත වේ ද යන්න පිළිබඳව² හා මෙම බලය භාවිත කිරීමේ දී ආණ්ඩුකාරවරයා හා අමාත්‍ය මණ්ඩලය අතර සම්බන්ධතාවය පිළිබඳව³ ව්‍යාකූලත්වයක් තිබේ. ව්‍යාකූලත්වය මූලික වශයෙන් පැන නගින්නේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි 154 ඇ හා 154 ඊ යන ව්‍යවස්ථාවන්හි විධිවිධානයන් ගෙනි. මෙය සමුළුවේ පූර්ණ සැසිවල දී යළි යළි සාකච්ඡාවට ගැනුණු ප්‍රශ්නයකි. පැහැදිලිව හඳුනාගත් හදිසි තත්ත්වයන්හි දී ආණ්ඩුකාරවරයාට ඔහුගේ අභිමතය මත හෝ ජනාධිපතිවරයාගේ නියෝගය මත ඇතැම් බලතල ක්‍රියාත්මක කළ හැකිවන විට දී හැර සාමාන්‍යයෙන් පළාත තුළ විධායක බලතල සම්පූර්ණ වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිය යුත්තේ පළාත් සභාවට හා පළාතේ ජනතාවට ප්‍රජාතන්ත්‍රීයව වගකිව යුතු වන ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා හා අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසිනි.

තව ද පළාත් සභාවලට බෙදා දෙනු ලබන විධායක බලතලවල ස්වභාවය හා ව්‍යවස්ථාපිත සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන රාමුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහිම නියම කරනු ලැබිය යුතු බවට එකඟතාවක් තිබුණි. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ පටිපාටියක් ඇතුළත පූර්ව හා පශ්චාත් අධිකරණ විමර්ශන පැනවීම යන දෙකම තිබේ. මෙය මෙම බලතල මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් නීති සම්පාදනය

¹මෙම කොටස දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ විධායක බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ප්‍රඥප්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ ඔහුගේ බලතල ගැන පමණක් විමසා බලයි. පළාත් මූල්‍ය හා පළාත් රාජ්‍ය සේවයට අදාළ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල මෙහි පහත අන්තර්ගත සාකච්ඡා කෙරේ.

²බලන්න. ඒ. වැලිකල (2011) නැගෙනහිර පළාතේ බලය බෙදීම: දහතුන්වන සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා මහජන සංජානනයන්, 2008-2010 (*Devolution in the Eastern Province: Implementation of the Thirteenth Amendment and Public Perceptions, 2008-2010*) (කොළඹ: විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය): 45 පිටුව, <http://www.cpalanka.org/devolution-in-the-eastern-province-implementation-of-the-thirteenth-amendment-and-public-perceptions-2008-2010/>ලබා ගත හැකි ය.

³ඒ. වැලිකලගේ 2015 'ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපති ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම: සම්භවය, ප්‍රශ්න සහ මතු බලාපොරොත්තු' කෘතියෙහි (*Reforming Sri Lankan Presidentialism: Provenance, Problems and Prospects* (Colombo: Centre for Policy Alternatives): Ch.9,) එල්. ගනේෂ්දාසන්, 'බලය බෙදීම හා විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය' (*The Devolution of Power and the Executive Presidency*) <http://srilankanpresidentialism.org/wp-content/uploads/2015/01/17-Ganeshathansan.pdf>

මගින් ආපසු ගැනීම (පළාත් සභා පනත වැනි ව්‍යවස්ථා සම්පාදනය මගින් දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ සිදුව තිබෙන පරිදි) වළක්වනු ඇත.

පළාත් ප්‍රඥප්තීන්ට අනුමැතිය දෙන්නේ ද යන්න පිළිබඳව ආණ්ඩුකාරවරයාට පුළුල් අභිමතයක් දෙනු ලබයි. පළාත් සභාවක ප්‍රඥප්තියක් බලාත්මක වන්නේ එයට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අනුමැතිය ලැබීමෙන් පසු පමණි.⁴ කෙසේ වුව ද ඔහු/ඇය අනුමැතිය නොදෙන්නේ නම් ඔහු/ඇය නිර්දේශ ඇතිව හෝ නැතිව ප්‍රඥප්තිය පළාත් සභාව විසින් යළි සලකා බලනු ලැබීමට ආපසු යැවිය යුතු ය.⁵ එවැනි තත්වයක් තුළ පළාත් සභාව ආණ්ඩුකාරවරයාගේ පණිවිඩය සැලකිල්ලට ගෙන ප්‍රඥප්තිය යළි සලකා බලනු ඇත. පළාත් සභාව සංශෝධන ඇතිව හෝ නැතිව ප්‍රඥප්තිය සම්මත කර අනුමැතිය සඳහා ආණ්ඩුකාරවරයා වෙත නැවත ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.⁶ ප්‍රඥප්තිය දෙවන වරට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු ආණ්ඩුකාරවරයාට එක්කෝ ඊට අනුමතිය දිය හැකි ය. නැතහොත් එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධානයන්ට අනුකූලවේ ද නැද්ද යන්න පිළිබඳව තීරණයක් සඳහා ජනාධිපතිවරයා විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත යොමු කිරීම පිණිස ජනාධිපතිවරයාගේ විමර්ශනය සඳහා තැබිය හැකි ය. ආණ්ඩුකාරවරයාට එවැනි ප්‍රඥප්තියකට අනුමැතිය දිය හැක්කේ ප්‍රඥප්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධානවලට අනුකූල වන්නේ යයි ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය තීරණය කරන්නේ නම් පමණි.⁷

මෙම ව්‍යවස්ථාදායක පටිපාටියෙන් අදහස් කරන්නේ ආණ්ඩුකාරවරයා එය පළාත් සභාව එහි ව්‍යවස්ථාදායක බලය ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරය පිළිබඳ සංවරණයක් වශයෙන් ගෙන ක්‍රියා කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන්නේ ය යන්න ය. මෙය සමුළුවේ දී ඇතැම් සහභාගිකයින් විසින් මතුකර දක්වන ලද කරුණකි. කෙසේ වුව ද සමුළුවේ දී පැන නැගුණ එකඟතාවය වූයේ දහතුන්වන සංශෝධනය පනවන ලද කාලයේ එවැනි විධිවිධානයක් ඇතුළත් කිරීම සාධාරණීකරණය කළ තත්වයන් තවදුරටත් සැලකිල්ලට ගත යුත්තක් නොවන බව ය. එපරිද්දෙන්ම පොදුවේ ආණ්ඩුකාරවරයාට අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ මුදල් යෝජනා පිළිබඳ අණපනත් ඇතුළු පළාත් ප්‍රඥප්ති විමර්ශනය කිරීමේ, නිෂේධ බලය යෙදීමේ හෝ පමා කිරීමේ බලයක් නොතිබිය යුතු බවට ද එකඟත්වයක් විය. එය ආණ්ඩුකාරවරයාගේ නොව අමාත්‍යවරුන්ගේ දේශපාලන වගවීම සහතික කිරීමේ පළාත් සභාවේ ව්‍යවස්ථාදායක කාර්යභාරයක් විය යුතු ය. මෙම ආස්ථානය විශේෂයෙන්ම අදාළ ආණ්ඩුකාරවරුන් ඇතැම් පළාත් ප්‍රඥප්ති ප්‍රමාද කිරීමට ඇතැම්විට දින නියමයක් නැතිව ප්‍රමාද කිරීමට සමත් වූ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් සභාවල බලවත් අත්දැකීමේ ප්‍රතිඵලයක් විය.⁸

කෙසේ වුව ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් රඳවා ගනු ලැබිය හැකි හෝ පළාත් සභාව විසින් යළි සලකා බැලීම සඳහා ආපසු යැවිය හැකි ජනවාර්ගික හෝ ආගමික වෙනස්කොට සැලකීමක් ඇති කළ හැකි නීති සම්පාදනය පිළිබඳව ආණ්ඩුකාරවරයාගේ සැලකිල්ල මතු කළ හැකි යාන්ත්‍රණයක් ඇතුළත් කරන සමහර නීති පංක්ති නියමකර දැක්වීම අවශ්‍ය ය යන මතයක් වූයේ ය. එවැනි යාන්ත්‍රණයක් ගෙන එනු ලබන්නේ නම් එය මෙම ක්ෂේත්‍රවලට දැඩි ලෙස සීමාවිය යුතු අතර එවැනි දුර්ලභ කාරණාවල දී ආණ්ඩුකාරවරයා ක්‍රියා කළ යුතු ප්‍රකාශිත කාල සීමාවක් තිබිය යුතු ය. ආණ්ඩුකාරවරයාට එවැනි බලතල සපයනු ලබන්නේ නම් එවිට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ මත නිසි සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු එක්කෝ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අදහස් පිළිගැනීමට හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට අමාත්‍ය මණ්ඩලයට හා පළාත් සභාවට හැකිවිය යුතු ය. එසේම ඔවුන්ට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ තීරණ පිළිබඳව අධිකරණ විමර්ශනයේ පිහිට පැතීමට බලය දිය යුතු ය. පළාත් සභා නීති සම්පාදනය

⁴154 උඟ (1)
⁵154 උඟ (2)
⁶154 උඟ (3)
⁷154 උඟ (4)
⁸ප්‍රධාන අමාත්‍ය අරමුදල; නැගෙනහිර පළාතේ සංචාරක ප්‍රඥප්තිය

හා පළාත් විධායක සහ පරිපාලන ක්‍රියාව යන දෙකම ඒවායේ ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය සඳහා ඕනෑම අවස්ථාවක අධිකරණය මගින් පූර්ණ ලෙස අධිකරණමය වශයෙන් විමර්ශනය කළ හැකි විය යුතු ය.

කල්පනාවෙන් සලකා බැලිය යුතු දෙය වන්නේ පවතින බලය බෙදීමේ ක්‍රමය යටතේ ආණ්ඩුකාරවරයාට පවරා තිබෙන පුළුල් විධායක බලය ඉවත් කිරීම හා ආණ්ඩුකාරවරයාගේ භූමිකාව හදිසි තත්ත්වයන් තුළ පමණක් වන සීමිත බලතල සහිතව දැඩි ලෙස වාරික්‍රාන්ත පදවියකට සීමා කිරීම ය. මෙම තත්ත්වයන් තුළ පළාත් ආණ්ඩුකාරවරුන් සිටීම කොහෙත්ම අවශ්‍ය වන්නේ ද යන ප්‍රශ්නය පැන නැගුණේ ය. කිසියම් දුරකට සාකච්ඡා කිරීමෙන් පසු එකඟත්වයට පැමිණියේ තිබෙන විකල්පයන්ගෙන් වඩාත්ම පිළිගත හැකි විකල්පය පළාත් නවයේම එක් එක් නිශ්චිත පුද්ගලයෙකු වන සේ ආණ්ඩුකාර පදවිය පැවැතිය යුතු ය යන්න ය.

ජාතික ප්‍රතිපත්තිය

වර්තමානයේ දී 'සියලු විෂයයන් හා කෘත්‍යයන් පිළිබඳව ජාතික ප්‍රතිපත්තිය' යනු මධ්‍යම ආණ්ඩුවට වෙන් කරන ලද කාරණයකි.⁹ මෙය පළාත් සභාවලට බෙදන ලද බලතල ආපසු ගැනීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් යොදා ගන්නා ලද යාන්ත්‍රණයක් වූයේ ය යන්න යළි යළිත් අවධාරණය කරනු ලැබිණ.¹⁰ පළාත් සභා හා මධ්‍යම ආණ්ඩුව අතර අදහස් විමසීමේ යාන්ත්‍රණයක අඩුව හා ජාතික ඉඩම් කොමිසම වැනි පවතින සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයන්හි ක්‍රියාත්මක නොවීම මෙම ක්ෂේත්‍රය තුළ තමන්ට කැමති විදියට වැඩ කිරීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුවට හැකිව තිබීමේ මූලික සාධක ලෙස අවධාරණය කෙරිණ. එසේම මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් නිර්දේශ කරනු ලබන 'ජාතික ප්‍රතිපත්තිය' නිතරම වාගේ සංවර්ධනයේ මට්ටම, ලබාගත හැකි සම්පත් හා අනෙකුත් පළාත් උවමනාවන්ට අනුව පළාත් අතර පවත්නා විෂමතා සැලකිල්ලට ගෙන නොමැති බව ද පෙන්වා දෙනු ලැබිණ.¹¹ නෛසර්ගිකවම 'ජාතික ප්‍රතිපත්ති' නිතරම වාගේ අපේක්ෂිත බලපෑම ඇති නොකරන අතර ඇතැම් පළාත්වල අවශ්‍යතා ස්පර්ශ කිරීමෙන් තොර වෙයි. ජාතික ප්‍රතිපත්තිය පළාත් සභාවලට විෂයයන් බෙදා දෙනු ලැබීම සුත්‍රගත කරන විට පළාත් සභා සමග අදහස් විමසීමේ යාන්ත්‍රණයක් තිබිය යුතු බවට පුළුල් එකඟතාවක් තිබුණි. මෙයට 'ජාතික' ප්‍රතිපත්තිය යනුවෙන් නිසි ලෙස සලකනු ලබන්නේ කුමක් ද හා පළාත් විසින් වඩාත් යෝග්‍ය ලෙස ක්‍රියා කළ යුත්තේ කුමන අංශ ද යන්න තීරණය කිරීමේ අදහස් හුවමාරුකර ගැනීම් ඇතුළත් වේ.

තව ද නව බලය බෙදීමේ විසඳුම එවැනි 'ජාතික' ප්‍රතිපත්තියක් එය තුළම ප්‍රකාශවන ආකාරය නිශ්චිතව දැක්විය යුතු ය. මධ්‍යම ආණ්ඩු ආයතන මගින් නිකුත් කරනු ලබන ලිපි හා වක්‍රලේඛ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය ගනයට ගෙන සලකා බලන ලද අවස්ථා ගණනාවක්ම පෙන්වා දෙනු ලැබිණ. දහතුන්වන සංශෝධනය ප්‍රකාරව මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ විෂය පථය ඇතුළත ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සම්පාදනය කිරීමේ බලය ඇති ආයතනය වන්නේ පාර්ලිමේන්තුව ය. කෙසේ වුව ද පරිපාලන භාවිතය හා මධ්‍යගතකරණ සංස්කෘතිය නිලධාරීන් ඇතුළු මධ්‍යම රජයේ විධායක ක්‍රියාකාරී කොටස්වලට සිය කැමත්තට අනුව ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සැකසීමේ හැකියාව ලබා දෙයි.¹²

⁹බලන්න, දහතුන්වෙනි සංශෝධනයේ II ලැයිස්තුවේ (සංවෘත ලැයිස්තුව) 1 අයිතමය

¹⁰බලන්න, වැලිකල (2011): 34 පිටුව

¹¹නැගෙනහිර පළාතේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා උපාධිධාරී අභ්‍යාසලාභීන් බඳවා ගැනීම සඳහා වූ නිර්දේශට උපරිම වයස (වයස අවුරුදු 35 අඩු පුද්ගලයින්ට) යුද්ධයෙන් සෘජුව බලපෑමට ලක්වුණු නැගෙනහිර පළාත තුළ සිදු කරමින් තිබෙන දුෂ්කරතාව පිළිබඳ නිදර්ශනය ගෙනහැර දැක්විය.

¹²බලන්න, වැලිකල (2011): 74 - 76 පිටු; එල්. ගන්තේසාසන් හා එම්. මෙන්ඩිස් (2015) උතුරු පළාතේ බලය බෙදීම: 2013 සැප්තැම්බර් - 2015 පෙබරවාරි - Devolution in the Northern Province: September 2013 – February 2015 (කොළඹ: විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය) 22 - 23 පිටු <http://www.cpalanka.org/devolution-in-the-northern-province-september-2013-february-2015/> ලබා ගත හැකි ය.

සමගාමී ලැයිස්තුව

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පළාත් සභාවලට ප්‍රඥප්ති සෑදීමට හැකි විෂය ක්ෂේත්‍ර මොනවා ද (පළාත් සභා ලැයිස්තුව හෝ I වන ලැයිස්තුව) පළාත් සභාවලට ප්‍රඥප්ති සෑදීමට නොහැකි විෂය ක්ෂේත්‍ර මොනවා ද (සංවෘත ලැයිස්තුව හෝ II වන ලැයිස්තුව) හා පාර්ලිමේන්තුව හා පළාත් සභා යන දෙකටම අනෙක සමග අදහස් විමසීමෙන් යුතුව පනත් පැනවීමේ ව්‍යවස්ථාදායක බලය තිබෙන විෂය ක්ෂේත්‍ර මොනවා ද (සමගාමී ලැයිස්තුව හෝ III වන ලැයිස්තුව) යනුවෙන් සංඛ්‍යාත්මකව දක්වන ලැයිස්තු තුනක්¹³ අඩංගු කර ගනී. සමගාමී විෂයයන්ට අදාළව නීති සම්පාදනය කරන විට පාර්ලිමේන්තුව හා පළාත් සභා යන දෙකටම සමාන තත්ත්වයක් තිබෙන්නේ යයි බැලූ බැල්මටම පෙනී යයි. කෙසේ වුව ද ‘සුදුසු උපදෙස්’ පිළිබඳ බැඳීම් පාර්ලිමේන්තුවට වෙනස්ව පළාත් සභා සම්බන්ධයෙන් ගත් කල වඩාත් දැඩි ය. විශේෂයෙන්ම මෙය පවතින බලය මධ්‍යගතකරණ සංස්කෘතියෙන් ඔබ්බට පළාත් ප්‍රඥප්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය, මධ්‍යම නීතිකරණයට ලබා දී ඇති ව්‍යවස්ථාමය ආරක්ෂාව¹⁴ හා ව්‍යවස්ථාදායක ක්ෂේත්‍රය තුළ පාර්ලිමේන්තුවේ ප්‍රමුඛත්වය¹⁵ මත මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන පාලනයේ ප්‍රතිඵලයකි.

සමගාමී විෂයයන් පිළිබඳ පළාත් සභා ප්‍රඥප්ති දහතුන්වන සංශෝධනය බලාත්මක වූ දිනයේ සිට පැවති මධ්‍යම නීතිවලට ඉහළින් බලපැවැත්විය හැකි ය, එහෙත් පාර්ලිමේන්තුවට යෝජනාවක් මගින් එවැනි ප්‍රඥප්ති ක්‍රියාත්මක වීම අත්හිටුවිය හැකි ය.¹⁶ එසේම සමගාමී විෂයයක් පිළිබඳ මධ්‍යම රජයේ ඕනෑම අනාගත නීතියකට පළාත් ප්‍රඥප්තියකට ඉහළින් ප්‍රමුඛත්වයක් තිබේ.¹⁷ මෙම හේතු කරණකොට ගෙන දහතුන්වන සංශෝධනයෙහි සමගාමීත්වය පිළිබඳ සංකල්පය “කේන්ද්‍රීය ක්ෂේත්‍ර ප්‍රමුඛත්වය” පිළිබඳ එකක් ලෙස විස්තර කරනු ලැබ තිබේ.¹⁸ එසේම සමගාමී ලැයිස්තුව පළාත් සභාවලට බෙදා දෙන ලද විෂයයන් පිළිබඳ බලය මධ්‍යගත කළ හැකි තවත් මාර්ගයක් ලෙස දකිනු ලැබේ.

පළාත් සභා නිලධාරීන් විසින් සමගාමී ලැයිස්තුව අහෝසි කරන්නැයි කරන ඉල්ලීම එන්ට එන්ටම කර්කශ වී ඇත්තේ මෙම සන්දර්භය තුළ ය. මධ්‍යම ආණ්ඩුව සහ පළාත් සභා අතර විෂයයන් පිළිබඳ පැහැදිලි බෙදීමක අවශ්‍යතාවය සමුඵව තුළ දී නැවත නැවතත් අවධාරණය කෙරිණි. එලෙසම මෙය මුදුන් පමුණුවා ගනු පිණිස සමගාමී ලැයිස්තුව අහෝසි කළ යුතුය හා ඕනෑම නව බලය බෙදීමේ විසඳුමක් පිළිවෙලින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභා මගින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු බලතල පිළිබඳ ලැයිස්තු දෙකක් පිළිබිඹු විය යුතු ය යන එකඟතාවට එළඹුණි.¹⁹

¹³ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නව වන උපලේඛනය බලන්න.
¹⁴80 (3) ව්‍යවස්ථාව මෙසේ සලසයි, “අවස්ථාවෝචිත පරිදි ජනාධිපතිවරයාගේ හෝ කථානායකවරයාගේ සහතිකය පනත් කෙටුම්පතක් මත සටහන් කරනු ලැබූ පසු එම පනත් කෙටුම්පත නීතිය බවට පත්වන අවස්ථාවක ඒ පනතේ වලංගු භාවය පිළිබඳ පරීක්ෂා කිරීම, ඒ පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ කවර වූ ආකාරයකින් ප්‍රශ්න කිරීම කිසිම අධිකරණයක් හෝ විනිශ්චය අධිකාරයක් හෝ නොකළ යුත්තේ ය.”
¹⁵ව්‍යවස්ථා 76, 154 උ (10) හා (11)
¹⁶154 උ (9) ව්‍යවස්ථාව මෙසේ සලසයි, “සමගාමී ලැයිස්තුවේ ඇති යම් කරණයක් සම්බන්ධ නීතියක් මේ පරිච්ඡේදය බලපැවැත්වීම ආරම්භ වන දිනයෙහි බලාත්මකව තිබෙන සහ පළාතක් සඳහා පිහිටුවන ලද පළාත් සභාවක් විසින් ඊට පසු එම නීතියට අනන්‍යතාව ප්‍රඥප්තියක් එම කාරණයම සම්බන්ධයෙන් සම්පාදනය කරනු ලැබූ අවස්ථාවක යෝජනා සම්මතයක් මගින් පාර්ලිමේන්තුව මගින් පටහැනි තීරණයක් ගනු ලැබුවහොත් ඒ පමණක් ප්‍රඥප්තියට අනුමතය ලැබුණු දින සිට එම ප්‍රඥප්තිය බලපවත්වන තාක් කල් පමණක් එම පළාත ඇතුළත එම නීතියේ විධිවිධාන අත්හිටුවනු ලැබ තිබිය යුතු අතර ඒ විධිවිධාන අක්‍රීයව පැවතිය යුත්තේ ය.”
¹⁷නව දුරටත් 154 උ (6) ව්‍යවස්ථාව බලන්න, එය 154 උ (5) (අ) ව්‍යවස්ථාව සමග කියවන්න
¹⁸වැලිකල (2011): 36 - 39 පිටු බලන්න
¹⁹ඇතමුන් විසින් පළාත් පාලන අධිකාරිවල කටයුතු සංඛ්‍යාත්මකව දක්වන බලතල පිළිබඳ තුන්වන ලැයිස්තුවක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් කළ යුතු බවට යෝජනා කෙරුණි. කෙසේ වුව ද පළාත් පාලනය පළාත් සභාවල විෂය කරුණක් ලෙස පැවතිය යුතුය යන මතය ද ඉදිරිපත් විය.

සමගාමී ලැයිස්තුවට වෙන් කළ යුත්තේ කුමන විෂයයන් ද, සංචාන ලැයිස්තුවට වෙන් කළ යුත්තේ කුමන විෂයයන් ද හෝ මෙය තීන්දු කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු නිර්ණායකය විය යුත්තේ කුමක් ද යන්න පිළිබඳව සාකච්ඡාවක් නොකෙරුණු තරම්ය. කෙසේ වුව ද සමගාමී ලැයිස්තුව අහෝසි කිරීම ආණ්ඩුවේ විවිධ තල අතර සහයෝගිතාව සඳහා වන අවශ්‍යතාව ඉවත් නොකරනු ඇති බව පිළිගනු ලැබේ. පළාත් සභා හා මධ්‍යම ආණ්ඩුව අතර වෙනම විෂය ලැයිස්තු බෙදනු ලැබීම සමග පවා එක් තලයක සිට අනෙක් තලයට පිටාර යෑමක් සිදුවනු ඇති හා සහයෝගය අවශ්‍ය කරනු ඇති (නිදසුන් ලෙස බලශක්තිය සම්බන්ධයෙන් කේන්ද්‍රය වගකිව යුතුවන හා පරිසර ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් පළාත් වගකිව යුතුවන තත්ත්වයක් තුළ) ක්ෂේත්‍ර එතෙකුත් පවතිනු ඇත. මෙලෙස බහුතල ආණ්ඩු ක්‍රමයකට සහයෝගිතාවය පහසුකරණය සඳහා හා ආරාධුල් විසඳීමේ යාන්ත්‍රණයන් සපයනු සඳහා අන්තර් ආණ්ඩු යාන්ත්‍රණයන් අවශ්‍ය කෙරෙනු ඇත. මේ හා අදාළව විධිමත් හා අවිධිමත් යාන්ත්‍රණයන් ගණනාවක්ම යෝජනා කරනු ලැබේ. මේවාට පාර්ලිමේන්තුවේ දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයක් හා මධ්‍යම කැබිනට් අමාත්‍යවරුන් සමග ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ගේ නිත්‍ය රැස්වීමක් පිළිබඳ මැන දී එක් වූ අලුත් පන්තය වැනි ඇතැම් පවතින පරිපාටිවල විධිමත්කරණයක් ඇතුළත් විය.

මධ්‍යම ව්‍යවස්ථාදායකයෙහි දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයක් පළාත්වල හා කේන්ද්‍රයේ දේශපාලන අධිකාර අතර සංවාදයක් නිර්මාණය කිරීමේ ප්‍රයෝජනවත් යාන්ත්‍රණයක් වනු ඇත. දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය 'ජාතික ප්‍රතිපත්තිය' සාකච්ඡා කිරීමේ හා සකස් කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් ලෙස විශේෂ ප්‍රයෝජනයක් සහිත එකක් විය හැකි ය. මීට අතිරේකව දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය බලය බෙදීම පිළිබඳ හානිකර බලපෑමක් තිබෙන නීති අවහිර කිරීමට හෝ ප්‍රමාද කිරීමට සමත් විය යුතු ය. පවතින ආරක්ෂණයන්ට අමතරව පොදුවේ ගත් කල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධන හා විශේෂයෙන් ගත් කල බලය බෙදීමේ වැඩසටහනට බලපාන ඒවා දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ අනුමැතියට යටත් විය යුතු ය. දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ අති ප්‍රධාන කාර්ය භාරය බලය බෙදීම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම නම් එය පළාත් සභාවල නියෝජිතයින්ගෙන්, එක්කෝ පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන්ගෙන්ම නැතහොත් පළාත් සභාවල ඡන්ද විද්‍යාල හරහා තෝරා පත්කර ගනු ලබන සාමාජිකයින්ගෙන් එසේත් නැති නම් දෙකේම මිශ්‍රණයකින් සංස්ථාපනය කළ හැකි ය.

දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය තුළ පළාත් සභාවලම මන්ත්‍රීන් හා විශේෂයෙන් පළාත් අමාත්‍ය මණ්ඩල සාමාජිකයින් හෝ නියෝජිතයින් සිටීම පළාත හා කේන්ද්‍රය අතර වඩා ශක්තිමත් සම්බන්ධයක් නිර්මාණය කරන අතර එය සහයෝගිතාව වඩා සාධ්‍ය කරනු ඇත. එසේම එය ජනතා නියෝජිතයින්ගේ තවත් ප්‍රවර්ගයක් නිර්මාණය නොකරනු ඇති හෙයින් මහජනතාවට අඩු වියදම් සහිත එකක් වන අතර පළාත් සභිකයින්ගේ පැතිකඩ නගාලීමට සේවය කරනු ඇත.

ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ගේ සම්මේලනය හා මාස දෙකකට වරක් කැබිනට් රැස්වීම්වලට සහභාගිවීමට ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ට ආරාධනා කිරීම වැනි පවතින අවිධිමත් සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයන් විධිමත් කළ යුතු බවට පුළුල් පරිමාණයේ එකඟතාවක් ඇති විය.

නීතිය හා සාමය

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ I වන පරිච්ඡේදය සමග කියවිය යුතු පළාත් සභා ලැයිස්තුවේ 1 අයිතමය පොලිසියට සහ නීතිය හා සාමයට අදාළ පළාත් සභාවල බලය දක්වා තිබේ. ඒ අනුව පළාත් සභාවලට I වන පරිච්ඡේදයෙහි දක්වා ඇති තරම් දුරට මහජන සාමයට හා පොලිස් බලතලවලට අදාළ බලතල පළාත ඇතුළත ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ය. එවැනි බලයකට ජාතික ආරක්ෂාව, ජාතික

සුරක්ෂිතතාව හා යම් සන්නද්ධ හමුදාව හෝ සිවිල් බලතලවලට සහාය පිණිස ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුවේ පාලනය යටතේ ඇති වෙනත් යම් හමුදා යොදා ගැනීම ඇතුළත් නොවේ.

I වන පරිශීෂ්ටය තවදුරටත් පළාත්බද පොලිස් අංශයේ²⁰ හා පළාත්බද පොලිස් කොමිෂන් සභාවේ²¹ සංයුතිය පිළිබදව ද පළාත්බද අංශයේ සේවක සංඛ්‍යාව, ගිනි අවි හා වෙඩි ද්‍රව්‍ය සහ නිල ඇඳුම්වලට අදාළ විධිවිධාන ද විස්තරකර දක්වයි. පළාත්බද අංශය පළාත ඇතුළත මහජන සාමය ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු අතර I වන පරිශීෂ්ටයෙහි උපලේඛනයෙහි නිශ්චිතව දක්වා තිබෙන වැරදි කාණ්ඩ එකොලහ හැර අන් සියලු වැරදි වැළැක්වීම, අනාවරණයකර ගැනීම හා ඒවා පිළිබදව විමර්ශනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු වේ. ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාට යම් විමර්ශනයක දී අපරාධ විමර්ශන දෙපාර්තමේන්තුවේ (CID) හෝ ජාතික පොලිස් අංශයේ වෙනත් යම් ඒකකයක සහාය ඉල්ලා සිටිය හැකි ය. යම් විමර්ශනයක් අපරාධ විමර්ශන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හෝ ජාතික පොලිස් අංශයේ වෙනත් යම් ඒකකයක් විසින් 'මහජන යහපත' සඳහා විමර්ශනය කිරීම අවශ්‍ය වේ යයි නීතිපතිවරයාගේ අනුමැතිය ඇතිව පොලිස්පතිවරයා විසින් තීරණය කරනු ලබන අවස්ථාවක ඔහු එසේ කළ යුත්තේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා විමසීමෙන් පසු පමණකි. ජනාධිපතිවරයා විසින් හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත්කර තිබෙන අවස්ථාවක දී හැර පළාතේ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාට වගකිව යුතු අතර ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ පාලනය යටතේ ක්‍රියා කළ යුත්තේ ය. කෙසේ වුව ද පළාත ඇතුළත ජාතික පොලිස් අංශය යෙදවීම අවශ්‍ය කරන බරපතල අභ්‍යන්තර කැලඹීම් පවතින එනමුත් හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම අවශ්‍ය නොවන අවස්ථාවක ජනාධිපතිවරයා එසේ කළ යුත්තේ පළාතේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා විමසීමෙන් පසුව ය. පළාත ඇතුළත මහජන සාමය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා ජාතික පොලිස් අංශයේ සහාය ඉල්ලා සිටින අවස්ථාවක පොලිස්පතිවරයා විසින් කාර්යය සඳහා අවශ්‍ය වන පරිදි ජාතික අංශයේ පිරිස් යොදවා ඔවුන් පළාතේ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාගේ පාලනය යටතට පත් කළ යුතු ය.

පොලිස් බලතල බෙදීමට අදාළ මෙම සවිස්තරාත්මක විධිවිධාන කිසිදාක ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබ නැත. එසේම මේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව 1990 අංක 1 දරණ පොලිස් කොමිෂන් සභා පනත පනවමින් තිබියදීත් ය. සමුළුවේදී සහභාගිකයන් ගණනාවක්ම ජනාධිපතිවරයා මෙම පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නියෝගයක් නිකුත්කර නොතිබුණ බව පෙන්වා දුන්හ. 2009 දී නැගෙනහිර පළාත් සභාව විසින් පොලිස් ප්‍රඥප්තියක් පැනවීමට උත්සාහ දරනු ලැබුව ද එය සාර්ථක නොවීය.²² මෙම විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක නොකිරීම උතුර හා නැගෙනහිර සන්නද්ධ පොලිස් අංශයක් බෙදුම්වාදී බලවේගයන්ගේ හස්තයෙහි ආයුධයක් වනු ඇතැයි යන දකුණේ දේශපාලන සමාජය තුළ මුල්බැසගත් හිතිය හා සැකය විදහා දක්වයි. මෙය සමුළුව තුළ නියෝජකයින් කිහිප දෙනෙක් ශ්‍රී ලංකාවේ එක්සත් භාවය හා භූමි ප්‍රාදේශීය අඛණ්ඩතාවය ආරක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නැවත නැවතත් අවධාරණය කළ විට දී දක්වන ලද බියකි.

²⁰ පළාත්බද පොලිස් අංශයක් ජාතික පොලිස් අංශයෙන් ද්විතීයනය කරන ලද නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා (DIG), ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් අධිකාරීවරයා, පොලිස් අධිකාරීවරයන් හා සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයන් ද පළාත් මට්ටමින් බදවා ගන්නා ලද පළාත්බද සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයන්, ප්‍රධාන පරීක්ෂකවරයන්, පරීක්ෂකවරයන්, උප පරීක්ෂකවරයන්, සැරයන් හා කොස්තාපල්වරයන් ද යන තැනැත්තන්ගෙන් සමන්විත විය යුතු ය. පළාත්බද අංශයේ සාමාජිකයෝ ජාතික අංශයට උසස් කරනු ලැබීමට සුදුස්සෝ වෙති.

²¹ ජාතික පොලිස් කොමිෂන් සභාව: (අ) පළාතේ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා, (ආ) ජනාධිපතිවරයා විමසා රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව විසින් නම් කරන ලද තැනැත්තෙක් සහ (ඇ) පළාතේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ නාමිකයෙක් යන අයගෙන් සමන්විත විය යුතු ය. පළාතේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ එකඟතාවය ඇතිව පොලිස්පතිවරයා විසින් පළාතේ නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා පත් කරනු ලැබිය යුතු ය. කෙසේ වුව ද පොලිස්පතිවරයා හා ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා අතර එකඟතාවක් නොමැති අවස්ථාවක එම කාරණය ජාතික පොලිස් කොමිෂන් සභාව වෙත යොමු කරනු ලැබිය යුතු අතර ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගෙන් නිසි විමසීම් කිරීමෙන් පසුව පත්වීම කරනු ලැබිය යුතු ය.

²² වැලිකල (2011): 31 - 42 පිටු බලන්න.

නීතිය හා සාමය සම්බන්ධව සකවීම කිරීමේ දී තේමායික කණ්ඩායම විසින් සවිස්තරාත්මක නිර්දේශ ගණනාවක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. එසේම මෙම නිර්දේශ අනතුරුව පැවති පූර්ණ සකවීමේ දී සාකච්ඡා විෂය වූයේ ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික එක්සත් භාවයට හෝ භූමි ප්‍රාදේශීය අඛණ්ඩතාවයට කිසිදු අගතියකින් තොරව නීතිය සාමයේ බලතල හා කෘත්‍යයන් ජාතික හා පළාත් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ආයතන අතර බෙදා හදා ගන්නට පුළුවන. පළාත් පොලිස් සේවයට ප්‍රජා පාලනය, සුළු අපරාධ, රථවාහන වැරදි ආදිය ඇතුළු අනෙකුත් සියලු කෘත්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන්නට පුළුවන. මෙය වඩාත් කාර්යක්ෂම, ඵලදායී, පුරවැසි හිතකාමී හා මිත්‍රශීලී සේවාවක් සහිත පොලිස් සේවයක් රටපුරාම ඇති වීම සහතික කරනු ඇත.

පළාත් පොලිස් කොමිෂන් සභාවක් (PPC) ස්ථාපිත කළ යුතු අතර එය පළාත ඇතුළත පොලිස් නිලධාරීන් පත් කිරීම, උසස් කිරීම, මාරුකිරීම, විනය පාලනය හා සේවයෙන් පහ කිරීම තීරණය කළ යුතු ය. සමුළුවේ සහභාගිකයන් පළාත් කොමිෂන් සභාවට කරනු ලබන පත්වීම් සඳහා විකල්ප යාන්ත්‍රණ දෙකක් යෝජනා කළහ: (1) ව්‍යවස්ථාදායක සභාව මැදිහත් වීම මගින් ජාතික පොලිස් කොමිෂන් සභාවට පත්කිරීම් කරන ක්‍රියාමාර්ගයට අනුව පත්වීම් කිරීම කළ යුතු ය. නැතහොත් (2) ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා විසින් නම් කරනු ලබන පත්වීම් ලාභීන් දෙදෙනෙකු, පළාත් විරුද්ධ පක්ෂ නායකයා විසින් නම් කරනු ලබන එක් පත්වීම් ලාභියෙකු පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව විසින් නම් කරනු ලබන එක් පත්වීම් ලාභියෙකු හා නිල බලයෙන් පත් කරනු ලබන පළාත් නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා යන තැනැත්තන්ගෙන් පළාත් පොලිස් කොමිෂන් සභාව සමන්විත විය යුතු ය.

පොලිස්පතිවරයා සමග සාකච්ඡා කොට ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා විසින් පළාත් නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා පත් කරනු ලැබිය යුතු ය. ඔවුන් අතර යම් නොඑකඟතාවක් ඇති වුවහොත් ජනාධිපතිවරයා විසින් අවසාන වශයෙන් එය විසඳනු ලැබේ. පළාත් පොලිස් කොමිෂන් සභාවේ ස්වායත්තතාවය තහවුරු කළ යුතු ය. පළාත් කොමිෂන් සභාව හා ජාතික පොලිස් කොමිෂන් සභාව යන දෙකම මැදිහත්වන සියලු තීරණ (එනම්, සේවක සංඛ්‍යාව තීරණය කිරීම, ජාතික පොලිස් අංශයේ නිලධාරීන් පළාත් තලයට ද්විතීයතය කිරීම ආදිය) දෙක අතර අදහස් විමසීමෙන් ගනු ලැබිය යුතු ය. විනය කටයුතුවලට අදාළව පළාත් පොලිස් කොමිෂන් සභාවේ ඕනෑම තීරණයක් පරිපාලන අභියාචනා විනිශ්චයාධිකාරයකට අභියාචනා කළ හැකි විය යුතු ය. එසේම සෑම පළාතකටම ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයෙකු ලෙස වැඩ කරන පොලිස් පැමිණිලි කොමිෂන් සභාවක් ද පුරවැසියන් වෙනුවෙන් තිබිය යුතු ය. පහළ මට්ටමේ පොලිස් නිලධාරීන්ගේ සියලු බඳවා ගැනීම් පළාත් පොලිස් කොමිෂන් සභාව විසින් කරනු ලැබිය යුතු අතර එහිදී අදාළ හා අවශ්‍ය අවස්ථාවල පළාතේ ජනවාර්ගික අනුපාතය පිළිබිඹුවීම අවශ්‍ය කෙරේ. සියලුම පොලිස් නිලධාරීන් උසස්වීම් හා වැටුප්වලටද නීතිය මගින් මේ වන විටත් සලසා ඇති රාමුවට ද සම්බන්ධ කරනු ලැබ තිබෙන ජාතික භාෂා ප්‍රවීණතා අවශ්‍යතාවන්ට යටත් විය යුතු ය. එසේම පළාත් පොලිස් සේවයට යටත් පිරිසෙයින් කාන්තා පොලිස් නිලධාරීන් සියයට විස්සක් ඇතුළත්කර ගත යුතුය යන්න යෝග්‍ය ය.

ඉඩම් සහ ස්වභාවික සම්පත්

පළාත් ලැයිස්තුවේ 18 වෙනි අයිතමය II වන පරිශිෂ්ටයෙහි දක්වා ඇති ප්‍රමාණයට පළාත් සභාවල බලාත්මක ක්ෂේත්‍රයෙහි කොටසක් වශයෙන් ඉඩම් කෙරෙහි හෝ ඉඩම් විෂයයෙහි ඇති අයිතිවාසිකම් ඇතුළුව ඉඩම් භුක්තිය, ඉඩම් විකිණීම හා අන්සතු කිරීම, ඉඩම් පරිහරණය, ඉඩම්වල පදිංචි කරවීම හා ඉඩම් වැඩි දියුණු කිරීම විස්තරකර දක්වයි. II වන පරිශිෂ්ටය එහි විස්තර කර ඇති බලතල රජයේ ඉඩම් දිගටම ජනරජය සතුව පැවතිය යුතු ය යන හා එම ඉඩම් බැහැර කළ හැක්කේ

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 33 (අ) ව්‍යවස්ථාවට අනුව²³ හා මෙම කාරණය පාලනය කරන ලිඛිත නීතියට අනුව²⁴ යන කෙටියට නීතියට යටත් කරයි. පළාත් සභා හා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් රජයේ ඉඩම් පරිහරණය කරනු ලැබීම සඳහා එය අන්තර් පළාත් වාරිමාර්ග හා ඉඩම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ද ජාතික ඉඩම් කොමිෂන් සභාව පිහිටුවීම හා කෘත්‍යයන් ද සලසා දෙයි.

පළාත් සභාවලට බෙදා දෙන ලද්දේ කුමන ඉඩම් බලතල ද හා කුමන ප්‍රමාණයකට ද යන ප්‍රශ්න අධිකාරී, ස්ටැටෝරීඩ් වන්ත ඵදිරිව සොලෙයිමුතුරාසා නඩුවේ දී තීරණය කිරීමට අපේක්ෂා කෙරිණ.²⁵ වෙන් වෙන් තීන්දු තුනකින් එහෙත් පොදු එකඟතාවයෙන් යුත් අධිකරණ තීන්දුව වන්නේ එය විෂයය පිළිබඳ පූර්ව නඩු තීරණ නීතියෙන් නික්මීමක් බව ය. පළාත් සභාවේ උපදේශය පළාත ඇතුළත රාජ්‍ය ඉඩම් පැවැරීම සඳහා වන අත්‍යවශ්‍ය පූර්ව අවශ්‍යතාවක් නොවූ බව අධිකරණය නිගමනය කළේ ය.²⁶ අධිකරණය තවදුරටත් තීරණය කළේ පළාත් සභාවලට පළාත ඇතුළත රාජ්‍ය ඉඩම්වලට අදාළව ප්‍රඥප්ති පැනවීමේ බලය තිබෙන්නේ ආණ්ඩුව පළාත් සභා විෂයයක් සඳහා එවැනි ඉඩම් පළාත් සභාවලට ලබා දෙන්නේ නම් පමණක් බව ය.²⁷ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ මෙම නඩු තීන්දුව පළාත් සභාවලට ඉඩම් බලතල බෙදා දීමේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය පිළිබඳ සැලකිය යුතු සැකයක් නිර්මාණය කර තිබේ.

නීතිය හා සාමය සම්බන්ධයෙන් ද ඉඩම් හා ස්වාභාවික සම්පත් සම්බන්ධයෙන් වන තේමායික කණ්ඩායම විසින් අදහස්, යෝජනා හා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරනු ලැබිණ. එසේම මෙම නිර්දේශ අනතුරුව ආ පූර්ණ සාකච්ඡාව තුළ ද විෂය කරුණක් විය. පළාත් සභාවල ප්‍රමාණවත් නියෝජනයකින් යුතුව ජාතික ඉඩම් කොමිෂන් සභාවක් හා පළාත් ඉඩම් කොමිෂන් සභාවක් ස්ථාපිත කළ යුතු ය. රාජ්‍ය ඉඩම් අත් සතු කිරීම ජාතික හා පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රවල නීත්‍යානුකූල අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගනිමින් මෙම කොමිෂන් සභා විසින් සූත්‍රගත කරන ලද ප්‍රතිපත්තිවලට අනුව සිදු කළ යුතු ය. වනාන්තර, ජල සම්පත්, වාරිමාර්ග, පුනර්ජනනය කළ නොහැකි ස්වාභාවික සම්පත් වැනි සබැඳි කාරණා ජාතික හා පළාත් විෂය ක්ෂේත්‍රවල බලතල, කෘත්‍යයන් හා වගකීම් පැහැදිලිකර ගැනීමේ දැක්මකින් යුතුව ඒවා නැවත සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. මේවා විෂය ක්ෂේත්‍ර දෙකෙහි පොදු නොවූ බලතල හා කාර්යයන් බෙදීමක් තිබිය නොහැකි ඒ අනුව ජාතික හා පළාත් යන විෂය ක්ෂේත්‍ර දෙකෙහිම එලපුයෝජන පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් සැලකිල්ලකින් යුතුව සාධාරණ තීරණ ගැනීම පිණිස උපදෙස් විමසීම හා එකඟතාවය උදෙසා යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත කිරීම අවශ්‍ය කරන ඒවා ය.

පළාත් ඒකාබද්ධ කිරීම

පළාත් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් ඒකාබද්ධ කිරීමේ සම්භාවිතාව පිළිබඳව විශේෂයෙන් උතුරට හා නැගෙනහිරට අදාළව විස්තීරණ ලෙස හා කාර්යසාධනීය ලෙස සාකච්ඡා කරනු ලැබිණ. විවිධ විකල්ප ගණනාවක් හඳුනා ගනු ලැබිණ. මේ විකල්ප පිළිබඳ සහමිතියක් නොවූයේ වුව ද තව දුරටත් සාකච්ඡා කිරීමේ සූදානමක් තිබිණ. සාකච්ඡා කරන ලද විකල්පයන්ට: පළාත් ඇතුළත සුළුතර ජනයාට විශේෂ ආරක්ෂණයන් හඳුන්වා දෙමින් ඉදිරියේ දී ඒකාබද්ධ වීම; ඒකාබද්ධ කළ නොහැකි,

²³දැන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහනවවන සංශෝධනය (2015) මගින් 33 (2) ඊ ව්‍යවස්ථාව ලෙස පනවනු ලැබ තිබේ.
²⁴ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 170 ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව ලිඛිත නීතිය යනුවෙන් යම්කිසි නීතියක් හා අනු නීතියක් අදහස් වේ. ඊට පළාත් සභාවක් විසින් පනවනු ලබන ප්‍රඥප්ති, යම් නීතියක් යටතේ ඒවා සම්පාදනය කිරීමට හෝ නිකුත් කිරීමට බලය හෝ අධිකාරය තිබෙන යම් මණ්ඩලයක් හෝ පුද්ගලයෙකු විසින් කරනු ලබන හෝ නිකුත් කරනු ලබන නියෝග, ප්‍රකාශන, නියමයන්, අතුරු නීති හා රෙගුලාසි ඇතුළත් වේ.
²⁵ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අභියාචනය (S.C. Appeal) 21/2013
²⁶අග විනිසුරු මොහාන් පීරිස්ගේ තීන්දුවෙහි විශේෂිතව අවධාරණාත්මකව දක්වා තිබේ.
²⁷මෙම නඩුවේ වඩා සවිස්තරාත්මක සාකච්ඡාවක් සඳහා එල්. ගනේසදාසන් හා එම්. මෙන්ඩිස් (2015) උතුරු පළාතේ බලය බෙදීම: 2013 සැප්තැම්බර් - 2015 පෙබරවාරි -Devolution in the Northern Province: September 2013 – February 2015(කොළඹ: විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය) 46 - 48 පිටුබලන්න.

එනමුත් 'අග්‍ර සභාවක්' හෝ පළාත් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් අතර අංශමය සහයෝගිතාවට ඉඩ සලසන ව්‍යුහයක් සඳහා විධිවිධාන හඳුන්වාදීම; පවතින තත්ත්වය පවත්වා ගැනීම, එනම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි ඒකාබද්ධවීමේ විධිවිධාන පවත්වා ගන්නා අතර ඒකාබද්ධ නොවීම; හා අවසාන වශයෙන් පහළ මට්ටම්වල මායිම් වෙනස් කිරීමට ඉඩ සලසන ආකාරයකින් ඒකාබද්ධ කිරීමේ විධිවිධානය සංශෝධනය කිරීම (නිදසුන් ලෙස, එක පළාතක සිට තවත් පළාතකට ප්‍රාදේශීය කොට්ඨාස හෝ දිස්ත්‍රික්ක මාරු කිරීම) ඇතුළත් විය.

රාජ්‍ය මූල්‍ය හා මූල්‍ය පටිපාටි

පළාත් ලැයිස්තුවේ 36 වන අයිතමය යටතේ වර්තමානයේ පළාත්වලට ආදායම් මූලාශ්‍ර විස්සක් වෙන්කරනු ලැබ තිබේ. මේවායින් ප්‍රධාන ආදායම් මූලාශ්‍රය වන්නේ 2010 දී මධ්‍යම ආණ්ඩුව ආණ්ඩු චක්‍රලේඛයක් මගින් ජාතිය ගොඩ නැගීමේ බද්දකින් විතැන්කර තිබුණු පිරිවැටුම් බද්ද ය. පිරිවැටුම් බදු කෙලින්ම අයකර ගැනීමට පළාත් සභාවලට ඉඩ දිය යුතු යයි නිර්දේශ කෙරී තිබේ. පළාත්වලට බෙදා දෙන ලද බදු අය කිරීමේ බලතල පාලනය කිරීමේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ හැකියාව සීමා කිරීමේ පටිපාටි හා සීමාවන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ ස්ථාපිත කළ යුතු යයි ද තවදුරටත් නිර්දේශකර තිබේ.

වර්තමානයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් සමස්තයක් ලෙස පළාත්වලට පවරන අරමුදල් ප්‍රමාණය පිළිබඳව කිසිදු අවශ්‍යතාවක් සඳහන් නොකර යි. එය කරන්නේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් වෙන්කරනු ලබන අරමුදල් ප්‍රමාණයක් විවිධ පළාත් අතර බෙදා හදා ගන්නේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරන මුදල් කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවීම පමණි. මෙලෙස කේන්ද්‍රය විසින් පළාත්වලට පවරනු ලබන අරමුදල් ප්‍රමාණයන්, විශේෂයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ පළාත්වලට බෙදා දෙන ලද වගකීම්වලට සරිලන සේ පවරනු ලැබීම සහතික කිරීමට අදාළ විධිවිධාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් කරන්නැයි නිර්දේශ කරනු ලැබ තිබේ. පළාත් ලැයිස්තුවේ කාරණා සඳහා පළාතේ ප්‍රාග්ධන වියදම් අවශ්‍යතා තීරණය කිරීම පිණිස ජාතික සැලසුම් කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවීමට හා මෙම කොමිෂන් සභාවට පළාත් සභා නවයේම මෙන්ම මුදල් කොමිෂන් සභාවේ ද නියෝජනය අඩංගු විය යුතු බවට නිර්දේශ කරනු ලැබ තිබේ. එලෙසම තවදුරටත් ජාතික අයවැය යටතේ පළාත්වලට කරන වෙන් කිරීම් වෙන් වෙන් වැය ශීර්ෂ යටතේ නිශ්චිතව සඳහන් කළ යුතු බවට ද නිර්දේශ කර තිබේ. එසේම මධ්‍යම ආණ්ඩුව එහි වියදම් වෙන් කිරීම් පළාත් අතර භූගෝලීය වශයෙන් බෙදා හරිනු ලබන්නේ කෙසේ ද යන්න ද දැක්විය යුතු ය. එසේම පළාත්වලට කරන මධ්‍යම පැවරුම් නමාශීලී වීම අවශ්‍ය අතර පළාත්වල විකාශනය වන අවශ්‍යතාවන්ට අනුව පළාත් සභාවල අභිමතයන්ට අවශ්‍ය පරිදි උපයෝජනය කිරීමට ඉඩ දීම අවශ්‍ය බව ද පිළිගනු ලැබේ. මුදල් කොමිෂන් සභාවේ ප්‍රදාන ව්‍යුහය යටතේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවෙන් කරන ඉතාම වැදගත් ප්‍රදානය, පළාත්-විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදානය ලැබෙන්නේ පළාත් මට්ටමේ දී හැඟෙන නමාශීලීතාවය සඳහා වන අවශ්‍යතාවට බාධා කරමින් එය වැය කළ යුත්තේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳ විශේෂිත උපදෙස් හා මාර්ගෝපදේශ ද සමග ය.

පළාත් මූල්‍ය කාරණා පිළිබඳ අධීක්ෂණය සහතික කිරීමට අවශ්‍ය යම් පියවර ව්‍යවස්ථානුකූලනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව හඳුනා ගනු ලැබීය. මේ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල මූල්‍ය විමර්ශනය පිළිබඳ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල අහෝසි කිරීම දැඩි ලෙස අවධාරණය කෙරුණි. පළාත් මුදල් ප්‍රඥප්තිවලට අදාළ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අභිමතානුසාරී බලතල සුවිශේෂ ය: ආදායම් හෝ වියදම් සම්බන්ධ සියලු ප්‍රඥප්ති පළාත් සභාව විසින් හඳුන්වාදීම, ඉදිරිපත් කිරීම හෝ සම්මත කිරීම කරනු ලැබිය හැක්කේ ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් එවැනි ප්‍රඥප්තියක් පිළිබඳව දෙනු ලබන පූර්ව නිර්දේශය

මන ය; පළාත් සභාව සඳහා වන මධ්‍යම ප්‍රදානයන් සඳහා කෙරෙන සියලු ඉල්ලීම්වලට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ නිර්දේශය අවශ්‍ය ය; පළාත් පරිපාලනයේ වාර්ෂික අයවැය පළාත් සභාවට ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ ආණ්ඩුකාරවරයා විසිනි. පසුව කී දෙයට පළාත් සභාවේ අවසාන අනුමතය අවශ්‍ය වුව ද අයවැය බලාත්මක වීමට අවශ්‍ය කරන විසර්ජන ප්‍රඥප්තිය විවාදය සඳහා සභාවට හඳුන්වාදීමට ආණ්ඩුකාරවරයාගේ නිර්දේශය අවශ්‍ය කරනවා පමණක් නොව සභාවේ දී එය අනුමත වීමෙන් පසු වලංගු ලෙස නීතිගත කරනු ලැබීම පිණිස ඔහුගේ අනුමතය ද අවශ්‍ය කෙරේ. පළාත් පරිපාලනයේ විගණනය කරන ලද ගිණුම් පළාත් සභාවට ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් වන අතර පරිපූරක ප්‍රදානයන් සඳහා ඉල්ලීම්වල හෝ මූල්‍ය වර්ෂය තුළ ගිණුම් පිළිබඳ වැය ශීර්ෂව ද ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ ඔහු විසිනි. පළාත් අරමුදල හා පළාතේ හදිසි අරමුදල ඇතුළු පළාත් මූල්‍යයේ සියලු පැති පාලනය කරන නීති සම්පාදනය කරන්නේ ආණ්ඩුකාරවරයා ය. පළාත් පරිපාලනයේ මූල්‍ය අධීක්ෂණය කරනු ලැබිය යුත්තේ පළාත් සභාව මගින් වන අතර වැඩි දුරටත් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් හෝ පාර්ලිමේන්තුව විසින් අධීක්ෂණය කරනු ලැබීම කේන්ද්‍රය විසින් පළාත් ස්වයංපෝෂිතතාව තුළට අනවශ්‍ය බලාත් ප්‍රවේශයක් ලෙස සලකනු ලැබිය. පළාත් පරිපාලන නිලධාරීන් පළාත් මූල්‍ය පරිපාලනය පිළිබඳව මධ්‍යම ආණ්ඩුවට හෝ පාර්ලිමේන්තුවට වගකිව යුතු නොවේ. කෙසේ වුව ද පළාත්වල මූල්‍ය පරිපාලනය ක්‍රමවත් කිරීමට ප්‍රධාන ලේකම්වරයා ප්‍රධාන ගිණුම් නිලධාරියා ලෙස ද පිළිගත යුතු යයි නිර්දේශ කරනු ලැබිය. පළාත් ප්‍රඥප්තීන් පිළිබඳ ව්‍යවස්ථාමය විමර්ශනය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේ දී පළාත් ප්‍රඥප්තීන් පිළිබඳ මූල්‍යමය විමර්ශන කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව ද එය ප්‍රකට ලෙසම ආණ්ඩුකාරවරයාගේ කාර්යය වන බව සඳහන් කරමින් ප්‍රශ්නයක් මතු කරනු ලැබිණ. මෙම ප්‍රශ්නය පිළිබඳව නිගමනයන්ට නොඑළඹියේ වුව ද එකඟතාවය වූයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය පාලනය පිළිබඳ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල බලය බෙදීමට ප්‍රතිවිරුද්ධ වූයේ ය යන්න ය.

එසේම විදේශ අරමුදල් සැපයුණු ව්‍යාපෘතිවල පළාත් හිමිකම ද යම් දුරකට සාකච්ඡා කරනු ලැබිණ. පළාත් විෂය කරුණට වැටෙන ව්‍යාපෘති සඳහා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් ලබා ගනු ලබන විදේශ අරමුදල් කෙලින්ම පළාත්වලට යොමු කළ යුතු යයි නිර්දේශ කරනු ලැබිණ. පළාත් විෂය කරුණට සම්බන්ධ විදේශ අරමුදල් සපයනු ලබන ව්‍යාපෘතිවලට අදාළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අධිකාරිය පළාතට දෙනු ලැබිය යුතු ය. මේ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල ආධාර දෙන ආයතන සමග ක්‍රෙපාර්ශවීය ගිවිසුම්වලට එළඹීමේ පූර්වාදර්ශය සඳහන් කරනු ලැබිණ. ආධාර ප්‍රදානකයා විධායක අධිකාරිය ලෙස මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව ද ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අධිකාරිය ලෙස පළාත් පරිපාලනය ද සමග ගිවිසුමකට එළඹෙන අවස්ථාවක පළාතට ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාළ කාරණා පිළිබඳව ප්‍රදානක නියෝජිතායතනය සමග කෙලින්ම වැඩ කිරීමට හැකි ය. කාරණයේ මේ පැත්ත පිළිබඳව නිශ්චිත නිගමනයන්ට නොඑළඹියේ වුව ද පළාත් විෂය කරුණ අතරට වැටෙන ව්‍යාපෘති සඳහා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් අත්පත් කර ගනු ලබන විදේශ අරමුදල් විෂය භාර රේඛීය අමාත්‍යාංශයට යොමු කිරීම අවශ්‍ය නොවන බවට හා ඒ වෙනුවට අදාළ පළාත් අමාත්‍යාංශයට ඊට කෙලින්ම ප්‍රවේශ විය හැකිවන පරිදි එකී මුදල් පළාතට කෙලින්ම යොමු කළ යුතු බවට පැහැදිලි එකඟතාවක් වූයේ ය.

පළාත් සභාවලට පෞද්ගලික ආයතන හා ව්‍යුහයන් සමග ස්වාධීනව රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වයන්ට එළඹීමට හා ඍජු පෞද්ගලික අයෝජන ලබා ගැනීමට බලය ලබා දිය යුතු බවට නිර්දේශයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබිණ. එසේම පළාත් තුළ පෞද්ගලික ආයෝජනවලට නිදහස හා පහසුකම් සලසන 'ආයෝජන අධිකාර' හෝ 'ආයෝජන සංසඳ' පිහිටුවීමට ද නිර්දේශයක් කරනු ලැබී ය.

රාජ්‍ය සේවය හා පරිපාලනය

වර්තමානයේ පළාත් පරිපාලන කාර්ය පිරිස්වලට සම්බන්ධ පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවේ (PPSC) තීරණ වෙනස් කිරීමේ බලය ආණ්ඩුකාරවරයාට පවරා තිබේ. පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවට එරෙහිව අභියාචනා ආණ්ඩුකාරවරයාගේ මැදිහත් වීමේ අවශ්‍යතාවෙන් තොරව පරිපාලන අභියාචන විනිශ්චයාධිකරයකට හෝ උසාවියකට ඉදිරිපත් කළ හැකිය යන තර්කය මත මෙම බලය අහෝසි කිරීම වෙනුවෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කෙරිණ. පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවේ බලසතු බව සහතික කිරීම පිණිස එහි සංයුතිය යටත් පිරිසෙයින් නීති, ගිණුම්කරණ හා සැලසුම් ක්ෂේත්‍රවලින් එක් සාමාජිකයෙකු ඇතුළත්වන සේ පස් දෙනෙකුගෙන් සමන් විය යුතු යයි නිර්දේශ කෙරිණ. පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවට පත්වීම් කිරීමේ දී ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා සහ පළාත් සභාවේ විපක්ෂ නායකවරයා විමසීම අනිවාර්ය විය යුතු ය.

පළාත් විෂය කරුණ ඇතුළතට වැටෙන සේවා සැපයීම සඳහා පත් කරනු ලබන රාජ්‍ය සේවකයින් ඔවුන්ගේ පත්වීම කරන ලද්දේ මධ්‍යම/ජාතික තලයේ පත් කිරීමේ මණ්ඩලවලින් ද (සමස්ත ලංකා සේවය වැනි) යන්න නොතකා අවනත විය යුත්තේ පළාත් අධීක්ෂණයට පමණක් බවට නිර්දේශ කරනු ලැබිණ. මෙය මෙසේ වන්නේ පළාත් පරිපාලනය තුළ හා පළාත් විෂය කරුණ ඇතුළත මාරුකිරීමේ බලතල සහිතව පළාත් රාජ්‍ය පරිපාලනයේ තීරණ ගන්නා අධිකාරය ඇතුළතට වැටෙන රාජ්‍ය සේවා සපයන සියලු නිලධාරීන් (වෛද්‍ය නිලධාරීන් ආදීන් ඇතුළුව) අතර 'විධානයේ ඒකත්වය' තිබිය යුතු නිසා ය. මේ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල මාරු කිරීම් පිළිබඳ රෙගුලාසි සරල කරනු ලැබිය යුතු අතර පළාතේ අවශ්‍යතාවන්ට සේවය කරනු පිණිස පළාත් ඇතුළත සම්පත් සංවිධානය කර ගැනීම පහසු කළ යුතු ය. පළාත් විෂය කරුණට අදාළ සේවා පළාත් සේවා මණ්ඩල යටතට පැමිණ විය යුතු බවට ද සමස්ත ලංකා සේවයේ විෂයපාත්‍රතාවයෙන් ඒවා ඉවත් කළ යුතු බවට ද යෝජනාවක් වූයේ වුව ද එසේ කිරීම රාජ්‍ය සේවයේ පංගු පාර්ශවකරුවන් විශාල සංඛ්‍යාවක් සමග සාකච්ඡා හා ගනුදෙනුවල නිෂ්පාදිතයක් වන සේවා වාර්තා සමග එය ගැටුමක් ඇති කරනු ඇති බවට ද හඳුනා ගනු ලැබිණ.

පළාත් කාර්ය පිරිස් සඳහා බඳවා ගැනීමේ අවම නිර්ණායකයන් ස්ථාපනය කළ යුතු ය. මේවා කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සලසනු ලැබිය හැකි ය. ඔවුන්ගේ සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන්ට ලැබෙන ප්‍රතිලාභවලට සමාන විය යුතු ය. සේවක සංඛ්‍යාව අනුමත කිරීම කිරීමට පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවට බලය පැවරිය යුතු ය.

ග්‍රාම නිලධාරීන් හා ප්‍රදේශීය ලේකම්වරුන් පළාත් සභාවේ විෂය පාත්‍රතාව යටතට ගෙන ආ යුතු ය. දිසාපතිවරුන් (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන්) පළාත් සභාවේ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම්වරුන් ලෙස ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ යුතු ය.

නීතිකරණය හා නීති සහාය

නව ප්‍රඥප්තීන් කෙටුම්පත් කිරීමේ දී පළාත් සභා විසින් මුහුණ දෙනු ලබන සැලකිය යුතු දුෂ්කරතා තිබේ. බොහෝමයක් පළාත් සභා ඒවා පිහිට වූ කාලයේ සිටම පනවනු ලැබ ඇත්තේ ප්‍රඥප්ති ඉතා ස්වල්පයකි. ප්‍රධාන ප්‍රශ්නය වන්නේ නීති කෙටුම්පත්කරණයෙහි අවශ්‍ය ප්‍රවීණතාවයෙන් යුත් කාර්ය පිරිස්වල උග්‍රතාවය යි. තවත් ප්‍රශ්නයක් වන්නේ කෙටුම්පත් කරන ලද ප්‍රඥප්තීන් භාෂා තුනටම පරිවර්තනය කිරීමේ අවශ්‍ය ප්‍රවීණතාවයෙන් යුත් කාර්ය පිරිස්වල උග්‍රතාවය යි. මෙම ගැටළු පිළිගනිමින් යෝජනා පළාත් නීති දෙපාර්තමේන්තුවක් තුළ මෙම අවශ්‍යතා පහසුකරණය කිරීමේ කාර්යාලයක් නිර්මාණය කළ යුතු බව නිර්දේශ කරනු ලැබිණ. ප්‍රඥප්ති කෙටුම්පත් කිරීමේ දී ප්‍රධාන

අමාත්‍යවරයා සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව සපයනු ඇත. මෙය මත පදනම්ව පළාත් නීති දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රඥප්තියට අදාළ අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරුන් හෝ දෙපාර්තමේන්තු විමසා ප්‍රඥප්තිය කෙටුම්පත් කරනු ඇත. මෙමගින් ප්‍රඥප්ති හුදෙක් තාක්ෂණික උපකරණ පමණක් නොව පළාතේ අවශ්‍යතා පිළිබිඹු කරන ඒවා වීම ද සහතික කරනු ඇත.

කෙටුම්පත් ප්‍රඥප්තියක් පළාත් සභාවට ආපසු යොමු කිරීමේ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලය එසේම තබාගත හැකි වුවත් දෙවන අවස්ථාවේ දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත යොමු කිරීම සඳහා ජනාධිපතිවරයා වෙත යොමු කිරීමේ ඔහුගේ බලය අහෝසි කළ යුතු ය. පූර්ව අවස්ථාවල ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත යොමු කිරීම සඳහා ජනාධිපතිවරයා වෙත යොමු කරන ලද ප්‍රඥප්තින් ආණ්ඩුකාරවරයාගේ යොමු කිරීම් මත ක්‍රියා නොකර ජනාධිපතිවරයා ඔහුගේ අභිමතය ක්‍රියාත්මක කරමින් තීරණයක් නැතිව තිබීමට ඉඩ හැර තිබුණි. ඒ අනුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විමර්ශනයකට භාජනය කිරීම අවශ්‍ය යයි සිතන යම් කෙටුම්පත් ප්‍රඥප්තියක් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් කෙලින්ම ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට (හෝ අනාගත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා අධිකරණයට) ඉදිරිපත් කළ යුතු යයි නිර්දේශ කරනු ලැබිණ. තමන් වෙත යොමුකර තිබෙන කෙටුම්පත් ප්‍රඥප්තියක් පිළිබඳව තීරණයක් දීම සඳහා අධිකරණයට පනවන ලද කාල සීමාවක් තිබිය යුතු ය. පළාත් කෙටුම්පත් ප්‍රඥප්ති පිළිබඳ පශ්චාත්-පැනවුම් විමර්ශනයට ඉඩ දිය යුත්තේ නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ පාර්ලිමේන්තුවට අදාළව එවැනි විමර්ශනයකට ඉඩදෙන තාක් දුරට පමණි.

පළාත් පරිපාලනයට හා සභාවට සේවය කිරීම සඳහා පළාත් මට්ටමෙන් නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවට හා නීති කෙටුම්පත් සම්පාදක දෙපාර්තමේන්තුවට සමාන මණ්ඩල පිහිටුවිය යුතු ය. මෙම මණ්ඩල පළාත් නීති දෙපාර්තමේන්තුව ලෙසින් හැඳින්වෙන ඒකාබද්ධ කරන ලද දෙපාර්තමේන්තුවක් ඇතුළත හෝ වෙන්ව පිහිටුවිය හැකි ය. කාර්යයන් හා බලතල සමාන මධ්‍යම රජයේ දෙපාර්තමේන්තු හා සම විය යුතු අතර නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නව බලය බෙදීමේ රාමුව යටතේ එන පළාත් විෂය කරුණට අදාළ විය යුතු ය. මධ්‍යම ආණ්ඩු මට්ටමේ දී ආණ්ඩුවේ නීතිඥවරයා ලෙස නීතිපතිවරයාගේ කාර්යයන් රජයේ අභිචෝදකවරයා ලෙස වන ඔහුගේ කාර්යයන්ගෙන් වෙන් කරනු ලැබිය යුතු ය. පසුව කී කාර්යයන් වෙනම ධුරයක් ඇතුළත ස්ථානගත කළ යුතු ය. ආණ්ඩුවේ නීතිඥවරයා ලෙස නීතිපතිවරයාගේ කාර්යයන් නීතිපති හා පළාතේ ප්‍රධාන නීති නිලධාරී අතර වෙන් කරනු ලැබිය යුතු ය. අභිචෝදනා හා අනෙකුත් අපරාධ නීති කාරණා ප්‍රකාරව සමාන බලය බෙදීමේ ප්‍රවේශයක් යොදා ගත යුතු ද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා වැඩිදුර අධ්‍යයනයන් අවශ්‍ය කෙරේ.

තනි තනි පළාත් සභාවල නිර්දේශ

සංස්කාරක සටහන : එක් එක් සභාවේ නියෝජිත කණ්ඩායම්වලට ඔවුන් සැලකිලිමත්වන කරුණු හා අවශ්‍යතාවන් ප්‍රකාශ කිරීමට අවස්ථාවක් තිබුණු කුඩා කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලට අනතුරුව තනි තනි පළාත් සභා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද හෙයින් මෙම නිර්දේශ එම වචනවලින්ම පිටපත්කරනු ලැබ තිබේ.

මධ්‍යම පළාත

	ප්‍රශ්නය	පවතින තත්ත්වය	නිර්දේශය
පොදු	ප්‍රාදේශීය පරිපාලනයෙන් පළාත් සභා බැහැරකර තිබේ	කේන්ද්‍රය විසින් කර ගෙන යනු ලැබේ	එය පළාත් සභා යටතට ගෙන ආ යුතු ය.
	පළාත් සභා විෂය පථයට වැටෙන කාරණා පිළිබඳ මධ්‍යම රජයේ ආයතන විවිධ වක්‍රලේඛ නිකුත් කරයි	ජාතික ප්‍රතිපත්තිය යන වෙස්ගැන්වීම යටතේ කේන්ද්‍රය විසින් කර ගෙන යනු ලැබේ	ජාතික ප්‍රතිපත්තිය පාර්ලිමේන්තුව මගින් පමණක් තීරණය කළ යුතු අතර ජාතික ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේ දී පළාත් සභාවේ අදහස් විමසීම අනිවාර්ය බවට පත් කළ යුතු ය
	සමස්ත ලංකා සේවාව සඳහා තාක්ෂණික සේවා නැත	රාජ්‍ය සේවා කොමිසම විසින් කරගෙන යනු ලැබේ	පළාත්වල අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගන්න
	පළාත් බඳවා ගැනීම් හා උසස්වීම් සඳහා මධ්‍යම අනුමැතියේ අවශ්‍යතාව	කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ හා වැටුප් හා සේවක සංඛ්‍යා කොමිසම යටතේ පාලනය වේ	පළාත් ඇතුළත සමාන ආයතන පිහිටුවීම
	පළාත් හා මධ්‍යම රාජ්‍ය සේවකයින් අතර සේවක ප්‍රතිලාභවල විෂමතා	මධ්‍යම රජයේ නිලධාරීන්ට ඉහළ ප්‍රතිලාභවලට හිමිකම් ලැබේ	ස්තර දෙකම අතර ප්‍රතිලාභ සමාන කිරීම
මූල්‍ය ප්‍රශ්න	පළාතේ මූල්‍ය හැකියාව විමසීමෙන් තොරව පත්වීම් හා වැටුප් වැඩිවීම් තහවුරු කරනු ලැබීම	කේන්ද්‍රය විසින් පත්වීම් ලබා දී අනතුරුව පළාත් සභාවට යොමු කිරීම	නව පත්වීම් හා වැටුප් වැඩිවීම් අවශ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සමග කරනු ලැබීම
	නිසි ක්‍රියාවලියකින් තොරව පළාත් බදු අයකිරීමේ බලතල කේන්ද්‍රය විසින් අත්කර ගනු ලැබ තිබීම	අයවැය යෝජනා අනුමතකර ගැනීමට යොදා ගැනේ	පළාත්වලට බෙදා දී ඇති බදු අය කිරීමේ බලතල යළි ක්‍රියාත්මක කිරීම
	ප්‍රාග්ධන ඇස්තමේන්තුවල සඳහන් ප්‍රතිපාදන කලට වේලාවට පළාතට මාරුකරනු නොලැබීම	වාචිකව ඉල්ලා සිටි විට පවා ලබා නොදීම	නියමිත පැවරුම් සහතික කරනු ලැබිය යුතු ය

	විශේෂිත පළාත් සභා සඳහා වැය ශීර්ෂ ඉවත් කිරීම	පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය යටතේ පැවරුම් කෙරේ	පළාත් සභා සඳහා ස්වාධීන වැය ශීර්ෂයක් යටතේ පැවරුම් කරනු ලැබීමේ සහතිකයක්
	පළාත් හා කේන්ද්‍රය අතර රාජ්‍ය සේවකයින්ගේ සේවක ප්‍රතිලාභ අතර විෂමතා	මධ්‍යම නිලධාරීන්ට ඉහළ ප්‍රතිලාභවලට හිමිකම් ලැබේ	ස්තර දෙකම අතර ප්‍රතිලාභ සමාන කිරීම
ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රශ්න			
ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රශ්න	විපක්ෂ නායකවරයාගේ, සභාපතිවරයාගේ හා විපක්ෂයේ හා ආණ්ඩුවේ සංවිධායකවරයාගේ පදවි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් පිළිගනු නොලැබ තිබීම		ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ
	පළාත් මට්ටම හා කේන්ද්‍රය අතර සම්බන්ධීකරණයට නිසි යාන්ත්‍රණයක් නොමැති වීම	පළාත් විෂය කාරණා පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය යටතේ කෙරේ	පළාත් නියෝජනය ඇතුළත්වන වෙනම මණ්ඩලයක් පිහිටුවීම
	පළාත් අදහස් විමසීමෙන් තොරව සමගාමී විෂයයන් හා පළාත් විෂයයන් පිළිබඳ මධ්‍යම නීතිකරණය	පාර්ලිමේන්තුව විසින් කර ගෙන යනු ලැබේ	පළාත් ලැයිස්තුව යටතේ එන විෂයයන් පිළිබඳව නීති පැනවීම සම්බන්ධව පාර්ලිමේන්තුව මත සීමා පැනවීම. සමගාමී ලැයිස්තුවක් වෙනුවට පළාත් ලැයිස්තුවක්
	පළත් බඳවා ගැනීම් හා උසස් කිරීම් සඳහා කේන්ද්‍රයේ අනුමැතියේ අවශ්‍යතාව ය.	කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව සහ වැටුප් හා සේවක සංඛ්‍යා කොමිසම යටතේ පාලනය වේ	පළාත් ඇතුළත සමාන ආයතන පිහිටුවීම
	පළාත් හා කේන්ද්‍රය අතර රාජ්‍ය සේවකයින්ගේ සේවක ප්‍රතිලාභ අතර විෂමතා	මධ්‍යම නිලධාරීන්ට ඉහළ ප්‍රතිලාභවලට හිමිකම් ලැබේ	ස්තර දෙකම අතර ප්‍රතිලාභ සමාන කිරීම

දකුණු පළාත

1. ජාතික අයවැය යෝජනාවල පළාත් සභා සඳහා වැය ශීර්ෂයක් නියමකර දැක්වීම (විශේෂිත මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනයක්)
2. මූල්‍ය කොමිසම ස්වාධීන බවට පත් කළ යුතු ය. මේ සඳහා අවශ්‍ය බලතල හා අධිකාර ලබා දිය යුතු ය. එසේම මූල්‍ය කොමිසම ඇතුළත පළාත් නියෝජනය සහතික කළ යුතු ය.
3. පළාත් විෂය කරුණු රේඛීය අමාත්‍යාංශ විසින් හසුරුවනු ලබන විට පළාත් සභාවල නියමිත අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ය.
4. රටේ ස්වාධීනත්වය, ස්වෛරීභාවය හා භූමිප්‍රාදේශීය අඛණ්ඩතාවය සහතික කරන ආකාරයකින් පළාත් සභාවලට ඉඩම් හා පොලිස් බලතල වෙන්කිරීමේ අවශ්‍යතාව ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් පිළිගනී.
5. දැනට පළාත් සභා ඇතුළත පවතින විපක්ෂ නායක, සභාපති, ආණ්ඩුවේ සංවිධායක හා විපක්ෂයේ සංවිධායක යන පදවි නීතිය තුළට ඇතුළත් කළ යුතු අතර විධිමත්භාවයට පත් කළ යුතු ය.
6. ජාතික ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම සඳහා පළාත් සභා සමග අදහස් විමසීම අනිවාර්ය කළ යුතු ය.
7. පළාත් ව්‍යවස්ථා සම්පාදන පටිපාටි පිළිබඳ රෙගුලාසිය ලිහිල් කළ යුතු ය.
8. පාර්ලිමේන්තු (බලතල හා වරප්‍රසාද) පනතට සමාන පළාත් ප්‍රඥප්තියක් පැනවිය යුතු ය
9. කේන්ද්‍රය - පරිධිය ආරාචුල් විසඳීමේ රාමුවක් ස්ථාපිත කළ යුතු ය
10. 13 වෙනි සංශෝධනය යටතේ පළාත් පරිපාලනය පිළිබඳව පළාත්වලට බෙදා දෙන ලද බලතල ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය
11. සමස්ත ලංකා සේවයේ නිලධාරීන් සඳහා පළාත් රාජ්‍ය සේවයක් පිහිටුවිය යුතු ය.
12. පළාත් බල සීමාව තුළ මධ්‍යම අමාත්‍යාංශ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරන විට පළාත්වල එකඟතාව ඉල්ලා සිටිය යුතු ය

සබරගමුව පළාත

ප්‍රශ්නය	නිර්දේශය
නිලධාරීන්ගේ අඩුව	පාර්ලිමේන්තු රාමුව ඇතුළත ප්‍රතිසංස්කරණ
ජාතික ප්‍රතිපත්ති හා පළාත් ප්‍රතිපත්ති නිසි ලෙස වෙන්කර ගැනීමේ යාන්ත්‍රණයක අඩුව	පළාත්වලට අනුව තාක්ෂණික සහාය ලබා දිය හැකි ආයතනයක් පිහිටුවීම
පළාත්වලට අයත් විෂය කරුණු හා සමගාමී ලැයිස්තුව යටතේ ඇති කරුණු පිළිබඳව වන නොපැහැදිලිතා	මූල්‍ය කොමිසම තුළ පළාත් නියෝජනය සැලසීම
පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසමේ ස්වාධීනත්වයේ අඩුව	පළාත් මට්ටමේ "ව්‍යවස්ථා සභාව"ක් මගින් පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම පත් කිරීම කරනු ලැබීම
ආණ්ඩුකාරවරයා පත් කිරීම	ව්‍යවස්ථාදායක සභාව විසින් කරනු ලබන නිර්දේශවලට අනුව පත් කිරීම
පළාත් පාලනය පළාත් සභාවල විෂයපාත්‍රතාවෙන් පිටත වීම	පළාත් පාලනය පළාත් සභාවල විෂයපාත්‍රතාව තුළට ගෙන ඒම

බස්නාහිර පළාත

ප්‍රශ්නය	නිර්දේශය
පළාත් සභාව යටතට වැටෙන ප්‍රශ්න පිළිබඳව ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා විසින් ගනු ලබන තීරණවලට එරෙහි දේශපාලන අභියෝග	ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ තීරණවලට හා අධිකාරයට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ආරක්ෂණයන්
මූල්‍ය කොමිසම තුළ මුදල් වෙන් කිරීම හා සැලසුම් කාර්යයන් යන දෙකෙහිදීම පළාත් නියෝජනයේ අඩුව	මූල්‍ය කොමිසමේ ස්වාධීනත්වය සහතික කිරීමේ හා මූල්‍ය කොමිසමේ වැඩ තුළ පළාත් නියෝජනය සහතික කිරීමේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රතිසංස්කරණය
අන්තර් පළාත් ආරාමුල්	අන්තර් පළාත් ආරාමුල් නිරාකරණය සඳහා ව්‍යවස්ථා අධිකරණයට අභියාචනයක් කිරීම සහිතව ඒකාබද්ධ කොමිසමක්
ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ගේ සම්මේලනයේ දී ගනු ලබන තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නොහැකියාව	ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ගේ සම්මේලනය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය කිරීම
පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ නිලධාරීන්ට සමාන අයිතිවාසිකම් (ප්‍රතිලාභ) නොලැබීම	කේන්ද්‍රය හා පළාත් අතර වෙනසකින් තොරව රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට ලබා ගතහැකි සියලුම ප්‍රතිලාභ (වැටුප්, ප්‍රතිලාභ, නිවාඩු) සමාන මට්ටමකට ගෙන ඒම
රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගෙන් ලැබෙන අභියාචන විභාග කිරීම පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව විසින් අනුමත කරනු නොලැබීම	ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාට හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයට යොමු කිරීමේ විධිවිධාන
පළාත්වලට අදාළ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය තීරණ ගැනීමේ දී පළාත් නියෝජකයින් නොමැතිවීම	පළාත් සභා හා බලය බෙදීම හා සම්බන්ධ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය තීරණ ගැනීමේ දී සහය වීමට පළාත් පලප්‍රයෝජන නියෝජනය කරන අමාත්‍යවරුන්ගේ අග්‍ර මණ්ඩලයක් පිහිටුවීම
පළාත් සභාවලට ඍජුව විදේශ අරමුදල් නොලැබීම	මධ්‍යම ආණ්ඩුව රේඛීය අමාත්‍යාංශයට අරමුදල් යොමු කරනවා වෙනුවට ක්‍රෙපාර්ශවීය (පළාත් සභාව, ප්‍රදානකයා හා විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව අතර) ගිවිසුමක් මගින් විදේශ අරමුදල් ඍජුව ලබා ගැනීම සහතික කරන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම

උතුරුමැද පළාත

ප්‍රශ්නය	පවතින තත්ත්වය	නිර්දේශය
සම්පත්වල උග්‍ර උපයෝජනය	වී හා අනෙකුත් වගා කළ හැකි දේවල කර්මාන්ත හිඟය, ස්ථාවර මිලක් නැතිකම, වාරි ආර්ථිකයේ නිර් උපයෝජනය, සංචාරක කර්මාන්තය පුළුල් කිරීමේ අසමත්කම, වනජීවී සම්පත්වල නිර් උපයෝජනය	පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ඇතිව ව්‍යාපෘති හා කර්මාන්තවලට මුලපිරීම, මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තයට අරමුදල් සැපයීමේ විධිවිධාන සැලසීම, සංචාරක කර්මාන්තය වැඩි දියුණු කිරීම, පොස්පේට් සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම
ඉහළ දරිද්‍රතා අනුපාත	දරිද්‍රතා ජීවන වක්‍රය හා යැපුම් මානසිකත්වය අතර සබඳතාවය; රැකියා අවස්ථාවන්ගේ අඩුව; මත් ද්‍රව්‍ය භාවිතය; මූලික පහසුකම්වල අඩුව	රැකියා පුහුණුව; මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තය වැඩි දියුණු කිරීම; නව තාක්ෂණයන් හඳුන්වාදීම; ආදායම් උත්පාදක ව්‍යාපෘතිවලට මුලපිරීම; මත්ද්‍රව්‍යවලට එරෙහිව ක්‍රියා කිරීම
අඩු අධ්‍යාපන පහසුකම්	ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රශ්නය ඔඩු දිවීම; භෞතික සම්පත්වල අඩුව; ජාතික පාසල්වලට ප්‍රමුඛත්වය දීම; පවුල් ඒකකය තුළ අඩු ආදායම	පාසල් පද්ධතිය දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය කරන ගුරුවරුන් ප්‍රමාණය බඳවා ගැනීමට පළාත් සභාවලට බලය පැවරීම; පාසල් පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම; තිරසර අධ්‍යාපන සංවර්ධනය
සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න නරක අතට හැරීම	වකුගඩු පිළිකා හා අනෙකුත් රෝග පැතිරීම; කෘෂි රසායන භාවිතය; වෛද්‍යවරුන්ගේ, හෙද හෙදියන්ගේ හා ඖෂධවල හිඟය; සෞඛ්‍ය කාරණා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් පාලනය කරනු ලැබීම	අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන සැපයීම; රෝග පිළිබඳ දැනුවත්භාවය නංවාලීම; වෛද්‍යවරුන් සඳහා පරීක්ෂණ පැවැත්වීම; සෞඛ්‍ය පහසුකම් පුළුල් කිරීම
	මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ඇත්තේ පහළම ලක්ෂ්‍යයේ ය; වෙන් කරන ලද මුදල් කලට වේලාවට නොලැබේ; වැය ශීර්ෂය ඉවතලා තිබේ	ප්‍රධාන ලේකම් ප්‍රධාන ගිණුම් නිලධාරී ලෙස ද පිළිගැනීම; අනෙක් අමාත්‍යාංශවලින් යොදවන මුදල් ප්‍රධාන ලේකම්වරයා විසින් සෘජුවම ලබාගත යුතු වීම; අත්‍යවශ්‍ය ක්ෂේත්‍රවල (වාරිමාර්ග, කෘෂිකර්මය, මහාමාර්ග, අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය) අරමුදල් වැඩි කිරීම; මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්පාදනයකර ගැනීමේ හා පළාත් සභාවල පිරිස් බඳවා ගැනීමේ බලතල පැවරීම; අත්‍යවශ්‍ය මූල්‍ය වෙන්කිරීම් කිරීම; නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම
මානව සම්පත්වලට සම්බන්ධ ප්‍රශ්න	රාජ්‍යයෙන් පත් කළ නිලධාරීන්ගේ අඩුව; සුදුසුකම් ලත් පිරිස්වල අඩුව; නිලධාරීන් පළාත් සභාවල සේවය හැරයාම	

උභව පළාත

ප්‍රශ්නය	පවතින තත්ත්වය	නිර්දේශය
සමගාමී ලැයිස්තුව	සමගාමී විෂය පථයට සම්බන්ධ අණපනත් සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව හා මෙයට කාලයක් ගතවීම	සමගාමී ලැයිස්තුව අහෝසි කිරීම හා එහි විෂයයන් වඩාත් විශේෂිතතාවකින් නැවත වෙන් කිරීම
මධ්‍යම ආණ්ඩුව පළාත තුළ ජාතික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම. උදා: සමෘද්ධි, දිවිනැගුම, මගනැගුම. පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය පළාත් විෂය පථය පාලනය කිරීම		පළාත් විෂයයන්ට සම්බන්ධ සැලසුම් පළාත් සභාව විසින් ක්‍රියාවට නංවනු ලැබිය යුතු ය, පළාත් සභා පාලනය කිරීම, පළාත් සභා හා පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශයේ අනවශ්‍යතාව
පළාතේ බලතල නියම කර දැක්වීම හා පළාත්වලට දී තිබෙන විෂයයන් වැඩි කිරීම		පළාත සඳහා වන අමාත්‍යාංශ ප්‍රමාණය 7 දක්වා නියම කිරීම
ජාතික තලයේ නීතිපතිවරයාගේ අදහස් විමසීමේ අවශ්‍යතාව		අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ පළාත් නීති දෙපාර්තමේන්තුවක් පිහිටුවීම
මූලික අයිතිවාසිකම් අයදුම්පත් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී පළාත්වල වෙසෙන ජනයා මුහුණ දෙන දුෂ්කරතා		එවැනි කාරණා පිළිබඳ අධිකරණ බලය පළාත් අධිකරණවලට බෙදා දීම
පළාත් සභාවේ පොලිස් බලතලවල සීමා පිළිබඳ අපැහැදිලිතා		ජාතික මට්ටමේ ඒකාබද්ධ කොමිසමක් යටතේ ක්‍රියාත්මකවන පළාත් කොමිසමක් පිහිටුවීම හා බලසතු කිරීම
පළාත් සේවක පිරිස් බඳවා ගැනීමේදී මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අනුමැතිය අවශ්‍යවීම		පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ අවශ්‍යතා ඉටුකිරීමට පළාත් කළමනාකරණ හා සේවා අධ්‍යක්ෂවරයෙකු ස්ථාපනය කිරීම
පළාත් සභාව විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු කාරණා සඳහා පළාතෙහි පත් කරන ලද පිරිස් යොදා ගැනීමේ නොහැකියාව		ඒකාබද්ධ සේවාව පළාත් සභාවල විෂය යටතට ගෙන ඒම

වයඹ පළාත

ප්‍රශ්නය : ජාතික ප්‍රතිපත්ති සම්මතකර ගැනීමේ දී පළාත් සභාවල අදහස් විමසීමේ අඩුව

නිර්දේශ :

1. ජාතික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී පළාත් සභා ඒකාබද්ධකර ගැනීමේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය රාමුවක් සැපයීම
2. පළාත් සභා යටතේ ඇති අමාත්‍යාංශ සංඛ්‍යාව ස්ථාවර හා නියම කරනු ලැබිය යුතු අතර මධ්‍යම ආණ්ඩුව එය සංශෝධනය කිරීම හෝ පළාත් අමාත්‍යාංශ හෝ ඒවායේ විෂය පථය පවරා නොගත යුතු ය
3. කේන්ද්‍රයේ පළාත් කාරණා පිළිබඳ අමාත්‍යාංශයක් විසින් පළාත් කාරණා අධීක්ෂණය කිරීම යෝග්‍ය නොවේ. පළාත් කාරණා පළාතේ බලතල ඇතුළත විය යුතු ය; පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය ජනාධිපති කාර්යාලය හරහා සම්බන්ධීකරණය විය යුතු ය.
4. පළාත්වලට බෙදා දෙන ලද විෂය පථය පිළිබිඹු වන ලෙස පළාත්වලට මුදල් වෙන් කළ යුතු ය; පළාත්වල විෂය පාත්‍රතාව ඇතුළත ක්ෂේත්‍රවල යොදා ගැනීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුවට මුදල් වෙන් කරනු නොලැබිය යුතු ය.
5. සමගාමී ලැයිස්තුව ප්‍රශ්නකාරී වන්නේ ද? එය අහෝසි කළ යුතු ද? එහි විෂයයන් පළාත් හා සංවෘත ලැයිස්තුවලට නැවත වෙන් කළ යුතු ද? මෙය මුදුන්පත්කර ගන්නේ කෙසේ ද? සමගාමී ලැයිස්තුව පවත්වා ගන්නේ නම් සමගාමී ලැයිස්තුව ඇතුළත පළාත් අණපනත් සම්පාදනය කාර්යක්ෂම විය යුතු ය.
6. පළාත් විෂය පථය පිළිබඳව විදේශ මූලයන්ගෙන් ලැබෙන යම් තාක්ෂණික විශේෂඥතාවක් හෝ මුදල් විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව හරහා කෙළින්ම පළාත් සභාවලට ලැබිය යුතු ය.
7. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලවලට ඇතැම් වගකීම් පැවරීමට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය අධිකාරය හා අභිමතය පළාත් සභාවලට තිබිය යුතු ය.

උතුරු පළාත

1. රාජ්‍යයේ ස්වභාවය

ඒකීය නොවන. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව -2 ව්‍යවස්ථාව

2. සමගාමී ලැයිස්තුව

සමගාමී ලැයිස්තුව ඉවත් කිරීම

3. සංවෘත ලැයිස්තුව

සංවෘත ලැයිස්තුවෙහි ජාතික ප්‍රතිපත්තිය - අයිතම 1

4. පළාත් ලැයිස්තුව

ඉඩම් බලතල

පොලිස් බලතල

පරිශීෂ්ටය II2 අන්තර් පළාත් වාරිමාර්ග

ආරක්ෂක, විදේශ සම්බන්ධතා ආදිය හැර පළාත් සභාවලට හැසිරවිය හැකි සියලු විෂයයන්

5. ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බලතල

5.1 ආණ්ඩුකාරවරයාට ඔහුගේ අභිමතය මත ක්‍රියා කිරීමට බලය පැවරීමේ විධිවිධාන විශේෂයෙන්ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 ඇ හා 154 ඊ ව්‍යවස්ථාවන් අහෝසි කළ යුතු ය.

154 ඇ ව්‍යවස්ථාව-

'154 ඊ ව්‍යවස්ථාවට අනුකූලව කෙලින්ම හෝ පළාත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අමාත්‍යවරයන් මාර්ගයෙන් හෝ සිය යටත් නිලධරයන් මාර්ගයෙන් හෝ ක්‍රියාත්මක කළ හැක්කේ ය'

154 ඊ (1) 'ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් තම කර්තව්‍ය හෝ ඉන් කිසිවක් තම අභිමතය අනුව ඉටු කළ යුතු බවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් හෝ යටතේ හෝ නියම කරනු ලැබ ඇති තාක් දුරට හැර ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් එම උපදෙස්වලට අනුකූලව තම කර්තව්‍ය ඉටු කළ යුත්තේ ය.'

154 ඊ (2) යම් කාරණයක් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් සිය අභිමතය අනුව ඉටු කළ යුතු කාරණයක් ද නැද්ද යන්න සම්බන්ධයෙන් යම් ප්‍රශ්නයක් උද්ගත වුවහොත් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් ඒ සම්බන්ධයෙන් තම අභිමතය අනුව කරනු ලබන තීරණය අවසානාත්මක වන අතර එවැනි තීරණයක වලංගුභාවය ගැන කිසි අධිකරණයක දී ප්‍රශ්න කරනු ලැබිය නොහැක්කේ ය.

5.2 1987 අංක 42 දරණ පළාත් සභා පනත සමස්තයක් වශයෙන්, විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය සේවකයින් පත් කිරීම, මාරු කිරීම හා උසස් කිරීම සඳහා වූ බලතල සහිතව ආණ්ඩුකාරවරයා බලගන්වීමේ විධිවිධාන අහෝසි කිරීම අවශ්‍ය ය.

5.3 පළාත් සභාව විසින් සම්මත කරනු ලබන ප්‍රඥප්තීන් සඳහා ආණ්ඩුකාරවරයා/වරියගේ අනුමැතිය දීමේ අවශ්‍යතාව ඉවතලිය යුතු ය. 154 උ⁹ (1)

5.4 මූල්‍ය ගම්‍යමානයක් තිබෙන ප්‍රඥප්තීන් සඳහා ආණ්ඩුකාරවරයාගේ නිර්දේශය අවශ්‍ය කිරීම ද එසේම ඉවත දැමිය යුතු ය. -පළාත් සභා පනත

5.5 සෝල්බර් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට සමාන ලෙස ආණ්ඩුකාරවරයා නාමමාත්‍ර ප්‍රධානියෙකු විය යුතු ය.

5.6 ජනාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ එකඟතාව ඇතිව ආණ්ඩුකාරවරයාට පත් කරනු ලැබිය යුතු ය.

6. රාජ්‍ය මූල්‍ය වෙන් කිරීම

6.1 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ප්‍රත්‍යන්ත ඒකකවලට මුදල් වෙන් කිරීම සම්බන්ධ නිර්ණායකයන් සැලසිය යුතු අතර ඒවා මුදල් කොමිසම විසින් දැඩි ලෙස පිළිපැදිය යුතු ය. -154 ඩ -හෝ

6.2 පළාත්වලට ඒවායේ වියදම් සපුරා ගැනීමට තමන්ගේම ආදායම් එකතුකර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් රාජ්‍ය මූල්‍යය සැපයිය යුතු බවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ඉඩකඩ සැලසිය යුතු ය.

7. දිස්ත්‍රික් පරිපාලනය

7.1 බලතල බෙදීම කාර්යක්ෂම විය යුතුවා පමණක් නොව ද්විප්‍රකාරත්වයෙන් ද තොර විය යුතු ය. මෙම කාර්ය සඳහා දිස්ත්‍රික් පරිපාලනය පළාත් පරිපාලනයේ කොටසක් තනන පරිදි යළි ව්‍යුහගත කළ යුතු යයි අපි යෝජනා කරමු. මෙලෙස ආණ්ඩුවේ දිසාපතිවරුන් හා ප්‍රදේශීය ලේකම්වරුන් සමස්ත ලංකා සේවයකට අයත්විය යුතු අතර පිළිවෙලින් අතිරේක ප්‍රධාන ලේකම් හා නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ලේකම්වරයෙකුගේ ශ්‍රේණි දරිය යුතු ය.

7.2 එසේම පළාතක සියලු ග්‍රාම නිලධාරීවරුන් පළාතේ රාජ්‍ය සේවය තුළට අන්තර්ග්‍රහණය කරගත යුතු ය.

8. පළාත් රාජ්‍ය සේවය (1987 අංක 42 දරණ පළාත් සභා පනත)

8.1 පළාත් මට්ටමේ දී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාවට සමාන මණ්ඩලයක් මගින් පත් කරනු ලබන ස්වාධීන පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවක් තිබිය යුතු අතර පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ ස්ථිර නිලධාරීන් බඳවා ගැනීම, පත්කිරීම, මාරුකිරීම, විනය පාලනය හා සේවයෙන් පහකිරීම පිළිබඳ බලතල පැවරෙන පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවල සාමාජිකයින් පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ විනය හා මානව සම්පත් පිළිබඳ කාරණා හැසිරවීමෙහිලා අවශ්‍ය කරන දැනුමෙන් හා පලපුරුද්දෙන් යුත් ඉහළ සුපිළිපත් බවක් සහිත පුද්ගලයින් විය යුතු ය.

8.2 පළාත් රාජ්‍ය සේවයට බඳවා ගැනීමේ වැඩ සටහන් හා එවැනි නිලධාරීන් සඳහා ආචාර ධර්ම සංග්‍රහ සකස් කිරීම, අනුගමනය කළයුතු ප්‍රතිපත්තිය, උසස්වීම් හා මාරුකිරීම් කිරීම, ක්‍රියාකිරීමේ පටිපාටිය හා එවැනි යම් බලතල ප්‍රධාන ලේකම්ට හෝ පළාතේ වෙන යම් නිලධාරියෙකුට පැවරීම ඇතුළු පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ නිලධාරීන්ට අදාළ සියලු කරුණු තීරණය කිරීමේ බලය පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවට තිබිය යුතු ය.

8.3 එසේම සෑම පළාතකම පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවලට සියලු පළාත්වලට සමාන ලෙස ආදේශ කළ හැකි නිර්ණායකයක් මත පදනම්ව අදාළ පළාත්වල සේවක සංඛ්‍යාවෙහි අවශ්‍යතා තීරණය කිරීමේ බලය තිබිය යුතු ය.

8.4 සමස්ත ලංකා සේවාවන් ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවය, ශ්‍රී ලංකා ඉංජිනේරු සේවය, රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරීන් ආදිය වැනි තෝරාගත් සේවාවන් ස්වල්පයකට සීමා විය යුතු ය. පළාත්වලට තමන්ගේම පළාත් රාජ්‍ය සේවයක් නිර්මාණයකර ගැනීමේ හා පළාතට පැවරුණු සියලු විෂය කාරණා කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා අවශ්‍ය කරන සියලු සේවා පිරිස් අන්තර්ග්‍රහණය කර ගැනීමේ අධිකාරය තිබිය යුතු ය.

8.5 සමාන ප්‍රවර්ගයට හා ශ්‍රේණියට අයත් රාජ්‍ය සේවකයින් සෑම ආකාරයකින්ම සමාන විය යුතු

අතර ඔවුන් අයත් වන්නේ සමස්ත ලංකා සේවයට ද පළාත් රාජ්‍ය සේවයට ද යන්න නොසලකා සමාන පහසුකම්වලින් යුතුව සමාන ලෙස වැටුප් හා ප්‍රතිලාභ ගෙවිය යුතු ය.

9. සංශෝධනය කළ යුතු පාර්ලිමේන්තු පනත්

- මහවැලි පනත
- නාගරික සංවර්ධන පනත
- සංචාරක පනත
- පොලිස් කොමිෂන් සභා පනත
- කෘෂි සංවර්ධන පනත

10. සංහිඳියාව

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සංශෝධනය සඳහා පූර්වාචරණතා ආරක්ෂක හමුදා විසින් අත්කර ගෙන ඇති ඉඩම්

අනෙකුත් ප්‍රශ්න

- ජනපදකරණය
- අතුරුදහන් වූ පුද්ගලයින්ට අදාළ වගවීම
- වගවීම - යුද අපරාධ

නැගෙනහිර පළාත

අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරුන් ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාගේ හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ නිර්දේශ මත පමණක් පත් කළ යුතු ය. නිර්දේශ කිරීමේ දී අවශ්‍ය කරන ලේකම්වරුන් සංඛ්‍යාව දෙගුණයක් නම් කළ යුතු අතර ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාව අසමතුලිතතාවන් හා අනෙකුත් අදාළ සාධක සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. මෙම කාර්යය සඳහා සමස්ත ලංකා සේවාව ඇතුළත විශේෂ ශ්‍රේණියක් ස්ථාපිත කළ යුතු ය.

- රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වයන්ට එළඹීමට පළාත් සභාවලට බලය පැවරිය යුතු ය
- ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල හා ග්‍රාම නිලධාරී ක්‍රම පළාත් සභා ව්‍යුහය තුළට ඒකාබද්ධ කළ යුතු ය
- නීතිපතිවරයාගේ දූරයට සමාන දූරයක් පළාත් සඳහා ද පිහිටු විය යුතු ය
- ප්‍රධාන අමාත්‍ය සමුළුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය එකක් බවට පත් කළ යුතු ය
- රාජ්‍ය සේවා කොමිසම හා පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ඒවා බවට පත් කළ යුතු ය
- එසේම ප්‍රධාන අමාත්‍ය අරමුදල ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය එකක් බවට පත් කළ යුතු ය

ශ්‍රී ලංකාවේ නව බලතල බෙදීමේ විසඳුමක් සඳහා වූ පළාත් සභා සමුළුව පිළිබඳ නිරීක්ෂණ

මහාචාර්ය නිකෝ ස්ටෙයිට්ලර්

දකුණු අප්‍රිකාවේ බටහිර කේප් විශ්වවිද්‍යාලයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා නීතිය,
ආණ්ඩුකරණය හා මානව හිමිකම් පිළිබඳ දුල්ලා ඕමාර් ආයතනයේ බහුතල ආණ්ඩුකරණය,
නීතිය හා ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ දකුණු අප්‍රිකානු පර්යේෂණ මහාචාර්ය,
දකුණු අප්‍රිකාවේ මූල්‍ය හා මුදල් කොමිසමේ කොමසාරිස්

1. හැඳින්වීම

පහතින් එන නිරීක්ෂණ ඉදිරිපත් කිරීමට මා පොළඹවන ලද්දේ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් කෙටුම්පත් කිරීමට අදාළව පළාත් සභා නියෝජිතයින්ගේ සාකච්ඡාවන් විසිනි. එහිදී අත නොගසන ලද හෝ යම්තමින් වක්‍ර ලෙස අත ගසන ලද එනමුත් කෙරීගෙන යමින් තිබෙන විවාදයට අදාළවන කාරණා පිළිබඳ නිරීක්ෂණ සමහරක් ඇතුළත් කළෙමි.

විවාදයෙන් වැඩි හරියක් කෙරුණේ දහතුන්වන සංශෝධනයේ ඉටු නොකරන ලද පොරොන්දු පිළිබඳව ය. සැබවින්ම ක්‍රියාත්මක කර නැති ක්‍රමයක සාර්ථකත්වය නිශ්චය කිරීම අසීරු කාර්යයකි. නියෝජිතයින් ගණනාවක් තර්ක කළේ කළ යුතුව පවතින එකම දෙය නම් සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක කිරීම බවයි. ඒ අතර නියෝජිතයින්ගෙන් අනෙක් අය සංශෝධනය ආරම්භක ලක්ෂ්‍යය වශයෙන් දැක්කේ නැත. දෙපාර්ශවයම නිවැරදි බව පෙනී යා හැකි නමුදු ඒ යම් දුරකට පමණි. දහතුන්වන සංශෝධනය බලය බෙදීමේ සාමාන්‍ය මූලයන් බොහොමයක් අඩංගුකර ගෙන ඇතුළු සේම නූතන බලය බෙදීමේ ක්‍රමයකට නොගැලපෙන බොහෝ අංග ද අඩංගු කර ගෙන තිබේ. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් කෙටුම්පත් කිරීමේ දී දහතුන්වන සංශෝධනයෙහි මූර්තිමත් කෙරී තිබෙන මූලික මූලධර්ම යොදාගත හැකි නමුත් ඒවා දෙස නව්‍යාකාරයකින් බැලිය යුතුවා සේම සංශෝධනයට අඩංගුකර නැති බලය බෙදීමේ පුළුල් පැති පිළිබඳව ද අවධානය යොමු කළ යුතුව තිබේ.

බලය බෙදීමේ වටිනාකම පිළිබඳව නියෝජිතයන් විසින් බලගතු තර්ක ඉදිරිපත් කරනු ලැබුණු සේවාව සඳහා වන ප්‍රාදේශීය ඉල්ලීම්වලට දැක්විය යුතු ප්‍රතිචාරශීලීබව, භාෂා විශේෂිත කාර්යයන්ට පහසුකම් සලසා දීම, රට මුළුල්ලෙහි සම්පත් සාධාරණව බෙදීම හා ක්‍රමයට යෝග්‍ය කාර්යක්ෂමතාව ආදිය පිළිබඳව ය. සිත් ඇදගන්නාසුළු දෙය වූයේ බලය බෙදීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ පොදු පදනමේ මට්ටම ය. එහෙත් බලය බෙදීමේ ප්‍රමාණය පිළිබඳව අවධාරණයන් වෙනස් විය.

සමස්ත හැඟීම වූයේ බලය බෙදීමේ වෙන් වෙන් පැති බොහොමයක් පිළිබඳව සාකච්ඡාව කේන්ද්‍රගත වූ බව ය. අනතුරුව අප පියවරක් ආපස්සට ගෙන සමස්ත චිත්‍රය කුමක් වැනි ද කියා සලකා බැලිය යුතු ය. විවිධ අංගයන් එකට ගැලපෙන්නේ කෙසේ ද? ස්වයං පාලනයේ මූලිකාංග බෙදාහදා ගන්නා පාලනයේ මූලිකාංගයන්ට සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේ ද? එක් ක්ෂේත්‍රයක විය හැකි දුර්වලතාවක් ලෙස පෙනෙන දෙයක් තවත් ක්ෂේත්‍රයක පියවර මගින් හිලවී කළ හැකිවනු ඇත. ඒ අනුව අවසන් ප්‍රශ්න වනුයේ: බලය බෙදීමේ පියවරවල පූර්ණ පැකේජයක් කුමක් වැනිවේ ද? ඒවා එකිනෙකට ගැලපී පවතිනු ඇති ද? බලය බෙදීමේ අරමුණ සපුරාලීමට එම පැකේජයට හැකිවේ ද? යනු ය.

2. ආණ්ඩුකරණයේ තල සංඛ්‍යාව

සංවර්ධනය කරගෙන යාමේ දී ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාවන්ගේ හා ව්‍යුහයන්ගේ වටිනාකම පැහැදිලිව ප්‍රකාශයටපත් කරමින් පළාත් පාලනයේ භූමිකාව පිළිබඳව යම් සාකච්ඡාවක් එහිදී සිදු විය. එහෙත්

පළාත් පාලනය නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දී පිළිගත යුතු ද නැද්ද යන්න පිළිබඳව පැවතියේ අල්ප සාකච්ඡාවකි. එවැනි පිළිගැනීමක් නොමැත්තේ නම් පළාත් පාලන අධිකාරී බොහෝ විට නොසලකා හරිනු ලබන හෝ කොන් කිරීමට පත් කරනු ලබන නිසා සැබවින්ම බොහොමයක් නූතන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවල පළාත් පාලනය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය වශයෙන් පිළිගනු ලැබ තිබේ. ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතු මූලික පියවර වන්නේ ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සැලකිල්ලට ගත යුතු කාරණා කළමනාකරණය කිරීමේ බලය සහිතව ප්‍රජාතන්ත්‍රීයව තෝරා ගනු ලබන පළාත් පාලන අධිකාරී තිබිය යුතු ය යන්න ය (නිදසුන් ලෙස ජර්මනියේ හා රුසියාවේ කළ පරිද්දෙන්). ඊළඟට වර්ධනය කළ යුතු දෙය වන්නේ ප්‍රාදේශීයව සැලකිල්ලට ගත යුතු මෙම කාරණා මොනවා ද යන්න මනාව පැහැදිලිකර ගැනීම ය. මෙය කළ යුත්තේ සාමාන්‍යයෙන් ශක්‍යතා ලැයිස්තුවක් සකස්කර ගැනීම මගිනි. එවැනි ලැයිස්තුවක් සකස්කර ගත් පසු පළාත් පාලන අධිකාරියකට එම ලැයිස්තුවේ තිබෙන බලතල ක්‍රියාත්මක කළ හැකි විවිධ මාර්ග තිබේ. පළමුව පළාත් පාලන අධිකාරවලට පළාතක් විසින් අවසර දෙනු ලැබූ විට පමණක් (නිදසුන් ලෙස ඉන්දියාවේ හා නයිජීරියාවේ මෙන්) එසේ කිරීමට ඉඩ දිය හැකි ය. දෙවනුව ව්‍යවස්ථාකරණ රාමුවේ කොන්දේසිවලට අනුව (නිදසුන් ලෙස දකුණු අප්‍රිකාවේ මෙන්) ඒවාට බලතල ක්‍රියාත්මක කරන්නට පුළුවන. තුන්වනුව සුවිශේෂ බලයක් ලෙස ශක්‍යතා ක්‍රියාවට නැංවිය හැකිය (නිදසුන් ලෙස නේපාලයේ මෙන්). සාකච්ඡා කිරීම සඳහා තවදුරටත් වැදගත් දෙය වනුයේ පළාත් පාලන අධිකාරී පාලනය කිරීමට අදාළව මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ භූමිකාව ය (භූමිකාවක් නැත, එය සම්පූර්ණයෙන්ම පළාත්වලට භාර කරමින් කැනඩාවේ හා ජර්මනියේ පරිද්දෙන්). නැතහොත් බෙදාහදා ගන්නා පාලනයකි (දකුණු අප්‍රිකාවේ මෙන්).

3. පළාත්වල බලතල

3.1 සමගාමී බලතල හා එකපිට එක වැටීම

බලය බෙදන ලද බොහෝ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවන් පරිද්දෙන් දහතුන්වන සංශෝධනය විශේෂිත මධ්‍යම හා පළාත් බලතල ද එසේම ආණ්ඩු දෙක විසින් බෙදා හදා ගනු ලබන සමගාමී ලැයිස්තුවක් ද සලසා තිබේ. බලය බෙදන ලද අනෙක් රටවල පරිද්දෙන් සාමාන්‍යයෙන් සමගාමී බලතල විවිධ හේතු රැසක් නිසා (වැඩි වශයෙන්ම මූල්‍යමය) මධ්‍යම ආණ්ඩුව මගින් පාලනය කරනු ලබයි. 2006 ජර්මනියෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ මූලපිරුම සමගාමී බලතල ගණනාවක් (එක්කෝ ඒවා මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ බලතල නැතහොත් පළාත් බලතල බවට පත් කරමින්) අඩු කිරීම මගින් මෙම ප්‍රශ්නය විසඳා ගැනීමට අපේක්ෂා කළේ ය. කෙසේ වුව ද එය සමගාමී ලැයිස්තුව සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත දැමුවේ නැත. ජීවිතයේ සංකීර්ණතාවය නිසා විශේෂිත බලතල සම්බන්ධයෙන් එකිනෙකට පරිපූර්ණ ලෙසම වෙන්ව පවතින පරිදි පැහැදිලි වෙන්කිරීමක් කිරීම අසීරු බව අවබෝධකර ගත්තේ ය. ඒ අනුව එය කරන්නේ කේන්ද්‍රීය අවධානය සමගාමී බව කළමනාකරණයට මාරු කිරීම ය. පළමුව, සමගාමී ක්ෂේත්‍රවල ජාතික නීති සම්මත කිරීමට අදාළව: (අ) ජාතික නීතියක් නිශ්චිත නිර්ණායකයක් සපුරාලීම මත රඳා පැවතිය හැකි ය. නිදසුන් ලෙස සමරූපිතාවක් අවශ්‍ය කරනු ලබන විට (ආ) දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය එය පළාත් නියෝජනය කරන්නක් නම් එවැනි නීතියක් අනුමත කිරීමෙහි වැදගත් භූමිකාවක් රඟපායි (එක්කෝ නිෂේධ බලය යෙදීමෙන් නැතහොත් නිසි බහුතරයකින් යුතුව පළමුවන මන්ත්‍රණ සභාව විසින් ප්‍රතික්ෂේප කළ හැකි නිෂේධ බලයක් යෙදීමෙන්). දෙවනුව, ජාතික නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම: සාමාන්‍ය රීතිය විය හැක්කේ පළාත් මධ්‍යම නීතිය ක්‍රියාවට නැංවිය යුතු ය යන්න ය. තුන්වනුව, සමගාමී බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව පවතීද යන්න අධිකරණමය වශයෙන් විමර්ශනය කරනු ලැබිය හැකි ය.

3.2 පළාත් සමගාමී ක්ෂේත්‍රවල ජාතික නීතිකරණය ක්‍රියාත්මක කරන්නන් ලෙස

බලය බෙදන ලද බොහෝ රටවල උප-රාජ්‍ය ආණ්ඩු මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ විශේෂිත හෝ සමගාමී බලය යටතට වැටෙන පරිපාලන කාරණාවන්හි දී වැදගත් භූමිකාවක් ඉටුකරයි. මධ්‍යම විශේෂිත බලතල සම්බන්ධ කාරණය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල පරිපාලන භූමිකාවක් පළාත්වලට පවරන්නේ නම් එය බොහෝ විට අරමුදල් සපයනු නොලබන නිලපැවරුම් සහිත වනු ඇති අතර එය එවැනි ආණ්ඩුවලට අධිකතර බරක් වනු ඇත. සමගාමී බලතල පිළිබඳ කාරණය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් පළාත්වලට මෙම ක්ෂේත්‍රවල ජාතික නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හිමිකම් තිබෙන බවට සලසාලිය හැකි ය. කාරණයන් දෙකෙහි දී ම ඒවාට වෙන් කරන කාර්යභාරයන් සඳහා පළාත්වලට ප්‍රමාණවත් අරමුදල් තිබිය යුතු බව සඳහන් කරන පුළුල් මූලධර්මයක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි තිබිය යුතු ය.

4. මූල්‍ය විධිවිධාන

4.1 අරමුදල් මූලාශ්‍ර

(අ) තමන්ගේම ආදායම්

මෙම මාතෘකාව පිළිබඳ සාකච්ඡාවේ වැඩි හරියක් වෙන් වූයේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව පළාත්වලට ඒවායේ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රමාණවත් මුදල් ලබා දී නොමැති බවට පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමට ය. ව්‍යාපාර පිරිවැටුම් බදු පළාත් ආදායම් මූලාශ්‍රයක් ලෙස යම් සඳහන් කිරීමක් සිදු විය. ලෝක පරිමාණ අත්දැකීම පෙන්වුම් කරන්නේ උප-රාජ්‍ය ආණ්ඩු විශාල වශයෙන් මධ්‍යම ආණ්ඩුවෙන් කරන මූල්‍ය පැවරුම් මත රඳා පවතින විට ඊට සරිලන අන්දමින් ඒවායේ ස්වායත්තතාව හීනවී තිබෙන බව ය. විශේෂිත ප්‍රාදේශීය කාරණා සම්බන්ධයෙන් නව්‍ය ආකාරයන්ගෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා ඇති ස්වායත්තතාවය සූත්‍රයකට අනුව පැවරුම් කරනු ලබන හා පළාත්වලට ඒවා වියදම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් සම්පූර්ණ අභිමතය තිබෙන අවස්ථාවල දී පවා අනතුරට පත්වීම සාමාන්‍ය තත්වයකි. දහතුන්වන සංශෝධනයේ බදු අය කිරීමේ බලතල පිළිබඳ වත්මන් ලැයිස්තුව සැහෙන තරම් විශාල වන අතර වඩා ඔප මට්ටම් කළ හැකි ය. තමන්ගේම ආදායම් එකතු කර ගැනීමේ වැදගත්කම යනු මුදුන්පත්කර ගන්නා ස්වායත්තතාවේ මට්ටම වන අතර ම එය පළාත් මට්ටමේ දී බදු ගෙවන්නන් වෙනුවෙන් දේශපාලන වගවීම ඉහල නංවන්නක් ද වේ. මෙලෙස නව මූලධර්මය වන්නේ: බදු අය කිරීමෙන් තොරව නියෝජනයක් නැත යන්න ය.

(ආ) බෙදාහදාගන්නා බදු

තමන්ගේම ආදායම්වල තවත් මූලාශ්‍රයක් වන්නේ ජාතික වශයෙන් පනවන ලද එහෙත් ප්‍රාදේශීය වශයෙන් උත්පාදනය කරනු ලබන්නා වූ බද්දක ඉපැයුම් බෙදා හදා ගැනීම ය. වෙළෙඳ බද්දක් පනවා ජාතික වශයෙන් එකතු කර ගන්නට පුළුවන. එහෙත් එක් එක් පළාතට ඊට අයත් ප්‍රදේශය තුළ උත්පාදනය කර ගන්නා ඉපැයුම්වලින් නියමිත ප්‍රතිශතයක් ලැබේ.

(ඇ) ණය ගැනීම

පළාත් ණය ගැනීම පිළිබඳ වැදගත් ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් සඳහන් කළ වූයේම නැත. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් මෙම පළාත් බලය පිළි ගැනීම මගින් මෙම ප්‍රශ්නයට ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය. එනමුත් එසේම එය පැහැදිලි ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් අනුව ස්ථිරසාර ලෙස මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ පාලනය යටතේ තැබිය යුතු ය.

4.2 පැවරුම් හා මූල්‍ය කොමිසම

ඉහතින් සඳහන් කළ පරිදි සාකච්ඡාවේ වැඩි හරියක් කේන්ද්‍රගතව තිබුණේ පැවරුම් ආකාරයෙන් මධ්‍යම ආණ්ඩුවෙන් ලැබුණ අප්‍රමාණවත් ප්‍රමාණයන් පිළිබඳව ය. බලතල බෙදන ලද බොහෝ නිශ්චිත ක්‍රම කුළ මධ්‍යම ආණ්ඩුව ප්‍රධාන ආදායම් මූලාශ්‍ර පාලනය කරන අතර පළාත් රාජ්‍යයන් ස්වයංපෝෂිත වන්නේ රටවල් ස්වල්පයක (නිදසුන් ලෙස තීරු බදු සම්බන්ධයෙන් හැරුණු විට ෆෙඩරල් රාජ්‍ය පරිද්දෙන්ම සමාන බදු මූලාශ්‍ර බෙදාහදා ගන්නා රාජ්‍යයන් තිබෙන එක්සත් ජනපදය මෙන්) පමණි. ඉතිරි ඒවායෙහි සිය කාර්යයන් ආවරණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් බදු එකතුකර ගැනීමෙහිලාවන ඒවායේ නොහැකියාව සම්බන්ධයෙන් පළාත්වලට වන්දි ගෙවීමෙහිලාවන සමානකරණ යෝජනා ක්‍රමයක් තිබේ. තව ද පළාත් ඒවායේ වෙනස් ආර්ථික සන්දර්භයන් හේතු කොට ගෙන තමන්ගේම උත්සාහයෙන් සමාන බදු ප්‍රමාණ එකතු කර ගැනීමට ඒවාට ඇති නොහැකියාව නිසා සමානත්වයේ අඩුවට ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය.

දහතුන්වන සංශෝධනය ප්‍රකාරව දැනට කරනවාට වඩා වෙනස්ව නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි පැවරුම් පිළිබඳව සිතා බැලීම ප්‍රඥාගෝචර වනු ඇත. දැනට පැවරුම් මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ වාර්ෂික අයවැයේ අයිතමයකි. මෙයින් කියවෙන්නේ එවැනි පැවරුම් යනු 'මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මුදල්වලින්' ලැබෙන ඒවා යනු ය. පැවරුම් පිළිබඳ නව සංකල්පයක් මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් එකතු කර ගනු ලබන බදු පිළිබඳව සෑම මට්ටමකටම සාධාරණ කොටසකට (පරිත්‍යාගයක් ලෙස නොව) අයිතියක් තිබෙන පරිද්දෙන් සමස්තයක් ලෙස ජාතියට අයත්ය යන්න (මධ්‍යම, පළාත් හා පළාත් පාලන යන ඒවාට එක සමානව) අදහස් කරනු ඇත. මෙය ආදායම් පනතේ විධිවිධානයක් ප්‍රකාරව ජාතික වශයෙන් එකතුකර ගනු ලබන තිරස් අදායම් විභජනය වනු ඇත.

ආදායම් බෙදීම හැම විටම ඉතාමත්ම මතභේදකාරීවන හෙයින් (මුදල් යනු කොහොමටත් බලය ය) බෙදීමට සියලු පංගු පාර්ශවකරුවන්ගේ විශ්වාසය තිබිය යුතු ය. එවැනි විශ්වාසයක් ගොඩ නැගෙන්නේ පදනම් දෙකක් මත ය. තීන්දුව ගන්නේ කවරෙක් ද හා තීන්දුව ගනු ලබන්නේ කෙසේ ද යන දෙක මත ය. තීන්දු ගන්නා මණ්ඩලයේ පදනම් දෙකම ස්වාධීන, දැනුම් තේරුම් ඇති හා සියලු පංගු පාර්ශවකරුවන්ගේ ඵලප්‍රයෝජන හදවතින්ම ගන්නේ නම් විශ්වාසය ගොඩ නැගෙනු ඇත. වර්තමානයේ මෙම කටයුත්ත ඉෂ්ට කරනු ලබන මූල්‍ය කොමිසම පහතින් එන මාර්ග ඔස්සේ විමර්ශනයට ලක් කළ යුතු ය: එහි සංයුතිය පළාත් ඵලප්‍රයෝජන පිළිබිඹු නොකරයි. කොමිසම කුළ ඝෘජු පළාත් නියෝජනයක් තිබීමෙන් තොරව තිබෙන විට ස්වාධීනව වැඩ කළ හැකි විශේෂඥයින් කොටසක් පත් කළ යුතු අතර යටත් පිරිසෙයින් ඔවුන් ඝෘජු භූමිකාවක් රඟ පෑ යුතු ය. එවිට ප්‍රතිපත්තිමය තීරණය වන්නේ කොමිසම ආදායම් බෙදීම පිළිබඳව අවසාන තීරණය ගන්නවා ද නැතහොත් හුදෙක් උපදේශනයට සීමාවනවා ද යන්න ය.

පාරදෘශ්‍යභාවයේ දෙවන මූලිකාංගය වන්නේ තිරස් බෙදීම ඇති කරන ක්‍රමවේදය යි. ඉතාමත්ම විවෘත හා පාරදෘශ්‍ය ක්‍රමවේදය වන්නේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි ලැයිස්තුගත කර තිබෙන සාධක මත පදනම්ව සූත්‍රයක් උපයෝගී කර ගැනීම ය. මෙම ප්‍රවේශයේ සාධාරණත්වය රඳා පවතින්නේ ජනගහනය බෙදීම, ඌන සංවර්ධනය හා අසමානතාවය පිළිබඳ මනා හා විශ්වසනීය දත්ත තිබීම මත ය යන්න වැඩිදුරටත් සඳහන් කළ යුතු ය. විශ්වසනීය හා අලුත්ම දත්ත උත්පාදනය කරන මධ්‍යම, ස්වාධීන මණ්ඩලයක් තිබීම අතිශයින්ම වැදගත් ය.

නියමිත කාලවලට පැවරුම් කරනු නොලබන්නේ ය යන පැමිණිලි හේතුවෙන් ගෙවීම් වාරික සඳහා වන දින නීතියෙන් නියම කළ යුතු ය යන්න ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි විශේෂිතව දැක්විය හැකි ය.

5. පරිපාලනය

පළාත් පරිපාලනයන් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් පැන නැගිණි: පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ ස්වභාවය සහ කාර්ය පිරිසි පත් කිරීම්, උසස් කිරීම් හා සේවයෙන් පහ කිරීම් ය. පළමුවන ප්‍රශ්නය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල සමස්ත ලංකා සේවයට අධිපති භූමිකාවක් තිබෙන්නේ වුව ද ඒ සමහර පළාත් තනතුරු සම්බන්ධයෙන් පමණි. එය පළාත් රාජ්‍ය සේවාවක් ස්වාධීන එකක් ලෙස තිබිය යුතු ද නැතහොත් ඒකාබද්ධ රාජ්‍ය ව්‍යාප්ත රාජ්‍ය සේවයක් වශයෙන් පැවතිය යුතු ද යන ප්‍රශ්නය මතු කරයි. එක නියෝජිතයෙක් සඳහන් කළේ ඔහු පළාත් පරිපාලනයට සම්බන්ධ වීමට මධ්‍යම පරිපාලනයෙන් ඉල්ලා අස් වූ විට ඔහුට ඔහුගේ මධ්‍යම විශ්‍රාම වැටුප අහිමි වූ බව ය. මෙම කාර්ය ස්වභාවය එක රාජ්‍ය සේවයක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වන එක් තර්කයක් සපය යි. කෙසේ වුව ද එවැනි තනි රාජ්‍ය සේවාවක් සැලකිල්ලට ගත යුත්තේ අවශ්‍ය කරන සුදුසුකම්වලට, රැකියාවේ ප්‍රමිති තත්ත්වයන්ට හා එක විශ්‍රාමික අරමුදලකට අදාළව වූ සමරූපී නෛතික රාමුවක් පිළිබඳව පමණි. පසුව කී කාරණයේ දී තනි විශ්‍රාම අරමුදලක් මධ්‍යම පරිපාලනය හා පළාත් පරිපාලනයන් අතර මෙන්ම පළාත් අතර ද කාර්ය පිරිස්වලට පහසු ක්‍රියාකාරිත්වයට හැකියාව ලබා දෙනු ඇත.

තනි රාජ්‍ය සේවාවක් තිබෙන විට පවා පළාත් කාර්ය පිරිස් සේවයට බඳවා ගන්නේ හා සේවයෙන් අස් කරන්නේ කවරෙක් ද යන්න වෙනත් ප්‍රශ්නයක් වේ. රාජ්‍ය සේවා කොමිසම විසින් එය කරනු ලැබිය නොහැකිය, පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභා විසින් කරනු ලැබිය යුතු ය යන එකඟතාව තිබෙන බව පෙනේ. (මෙම මණ්ඩලවලට පත් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් යළිදු දඩි සේ විවාද කෙරුණ ද පළාත් සභා රාමුව දහ නවවන සංශෝධනයට අනුව ජාතික රාමුවක් වශයෙන් සමාන ස්වාධීනත්ව ප්‍රමිතිය සහතික කළ යුතු බවට ප්‍රතිපත්තිය වශයෙන් එකඟතාවය තිබෙන බව පෙනෙන්නට තිබේ). පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභා මගින් කළ හැකි කාර්ය පිරිස් හා සම්බන්ධ කාරණාවලට අදාළ අවසාන අධිකාරය පළාත්වලට තිබිය යුතු ය යන්න පැහැදිලි වනු ඇත.

ඒකාකාරව ප්‍රකාශ කෙරුණු ප්‍රධාන ප්‍රතිෂ්ඨාවක් වූයේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල හරහා පළාත්වල රඟපාන භූමිකාව යි. පළාත් හා මධ්‍යම පරිපාලනයන් අතර තරගයක් තිබෙන බව පෙනී යයි. ප්‍රශ්න ක්ෂේත්‍ර දෙකක් තිබෙන බව පෙනෙන්නට තිබේ: පළමුවැන්න වන්නේ ආණ්ඩු තල දෙක ලබා දෙන සේවාවන් (ස්පාඤ්ඤයේ සිදු වෙනවා මෙන්) විය හැකි සම්පත් නාස්තිය හා පුරවැසියන් ව්‍යාකූලත්වයට පත්වීම සහිතව සිදු විය හැකි එකම දේ දෙකම විසින්ම කිරීම ය. දෙවැන්න වන්නේ පළාත් පරිපාලනය අනෙකුත් අය නැතිව තමන්ට වුවමනා අයගෙන් පුරවා ගැනීම ය. මෙම තත්ත්වය තුළ ජාතික පරිපාලනයේ කේන්ද්‍රීය ලක්ෂ්‍යය වශයෙන් ආණ්ඩුකාරවරයාගේ භූමිකාව ඔහු හෝ ඇය ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා හා පළාත් සභාව සමග ප්‍රතිවාදී විධායක අධිකාරියක් ලෙස පෙනී යන ප්‍රශ්නකාරී එකක් බවට පත් වෙයි.

6. අධීක්ෂණය

දහතුන්වන සංශෝධනයෙහි මේ කාරණය සම්බන්ධයෙන් විධිවිධාන තිබුණ ද ස්පර්ෂ නොකරන ලද පැත්තක් වූයේ පළාත් සම්බන්ධ මධ්‍යම අධීක්ෂණය යි. එම මට්ටමේ දී රාජ්‍යය අසාර්ථක විය හැකි විවිධ හේතු සමූහයක් (ධාරිතා අඩුව, දූෂණය, අස්ථායීතාව) නිසා උප රාජ්‍ය ආණ්ඩු පිළිබඳ අධීක්ෂණයේ අවශ්‍යතාවක් තිබෙන බව පුළුල්ව පිළි ගැනේ. එසේම මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් දේශපාලන හේතූන් නිසා (පළාතක පාලන බලය අත්පත්කර ගන්නා විරුද්ධ පක්ෂවලින් ගැලවීම පිණිස) අධීක්ෂණ බලතල අයථා අන්දමින් යොදාගෙන තිබෙන බවට නිදර්ශන (නිදසුන් ලෙස ඉන්දියාවේ මෙන්) තිබේ. මෙහිසා එවැනි අයථා මැදිහත් වීම් වැළැක්වීමට අවශ්‍ය කරන සංවරණයන්

හා තුලනයන් සම්බන්ධයෙන් පරිස්සම් සහගතව සිතිය යුතු ය. ඒවාට පහතින් එන ඒවා ඇතුළත් විය යුතු ය: මැදිහත් වීම සඳහා පැහැදිලි පදනම් ස්ථාපිත කිරීම, මැදිහත් වීමකින් පසු මධ්‍යම බලතල තීරණය කිරීම හා එවැනි මැදිහත් වීමක් අවසන් කිරීම ය. දේශපාලන ක්‍රමය තුළ සංවරණ තිබිය හැකි වුව ද අධිකරණ විමර්ශනය වැදගත් කාරණයක් ලෙස පවතී.

7. බෙදා හදාගන්නා පාලනය: දෙවන මන්ත්‍රණ සභාව

ඉහත පැහැදිලිව සඳහන් කළ පරිදි සෙනෙට් සභාව බලය බෙදීමේ නිර්මාණ ව්‍යුහයෙහි ප්‍රධාන අංගයක් සංයුක්ත කළ යුතු ය. එසේ කරන්නේ නම් සෙනෙට් සභාවේ භූමිකාව පැහැදිලි කරගත යුතු ය. එය තව දුරටත් සියලු කාරණා සම්බන්ධයෙන් වැඩි දුර සිතා බැලීමට සලස්වන (පමා කිරීමේ බලතල පමණක් තිබෙන) සාම් මන්ත්‍රී මණ්ඩලය වර්ගයේ එකක් විය නොහැකි ය. එනමුත් එවැනි පැතිමානයන් මෙහි යම් ආකාරවලින් පැවතිය හැකිය. බලය බෙදීමේ සංයුක්ත කොටසක් ලෙස එය පළාත්වලට බලපාන කාරණාවල දී ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේ දී පළාත්වල පලප්‍රයෝජනවලට සේවය කළ යුතු ය. එවිට දෙවන මන්ත්‍රණ සභාව බලතල බෙදන ලද දේශපාලන ක්‍රමයක ව්‍යවස්ථාදායක හා අනෙකුත් කාරණා පිළිබඳව වැදගත් අන්තර් ආණ්ඩු සංසදයක් වනු ඇත. එවිට පත් කිරීමේ ක්‍රමය සැලකිය යුතු තරම් වැදගත් වේ: වක්‍ර නියෝජනය (පළාත් සභා සෙනෙට් සභිකයින් ඝාජුරු තෝරා ගැනීම) පළාත් සභා හා ජාතික පාර්ලිමේන්තුව අතර ශක්තිමත්ම බන්ධනය නිර්මාණය කරයි.

8. බෙදා හදාගත් පාලනය: විධායක අන්තර් ආණ්ඩු සබඳතා

මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ හා පළාත්වල විධායකයින් අතර සබඳතා සම්බන්ධයෙන් එතරම් සාකච්ඡා කෙරුණේ නැත. 'බලතල බෙදීමේ පැකේජයේ' කොටසක් ලෙස පහතින් එන ඒවාට අවධානය යොමු කළ යුතුය: අන්තර් ආණ්ඩු සබඳතා පිළිබඳ සාරධර්ම හා ප්‍රතිපත්ති (සහයෝගීතා ආණ්ඩුකරණයේ පරමාර්ථය ඇතුළුව), නිත්‍ය උපදේශනය සඳහා වන ව්‍යුහයන්, පටිපාටිමය උපදේශනය සඳහා වන ක්‍රියාවලීන් හා ආරවුල් විසඳීමේ යාන්ත්‍රණයන්.

බොහෝ නියෝජිතයෝ ඔවුන්ගේ පළාත්වල හඬ අසන්නට සැලස්වීමට අවකාශයක් ලබා දීම සම්බන්ධයෙන් සිය කෘතඥතාව පළ කර සිටියහ. අනාගතයේ දී, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ හෝ යටත් පිරිසෙයින් අවිධිමත් ලෙස ඉගෙන ගැනීමේ ජාලයක් ලෙස මෙන්ම මධ්‍යම ආණ්ඩුව සමග ගනුදෙනු කිරීමේ දී ඔවුන් අතර එකඟතාව ගොඩ නගා ගැනීම පිණිස, ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන්ගේ නීතිපතා රැස්වීම් පැවැත්වීමට අවධානය යොමු කළ යුතු ය.

9. බෙදා හදාගන්නා පාලනය: සියල්ල ඇතුළත් කර ගන්නා මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ස්වභාවය

ජාතික රාජ්‍ය සේවාවෙහි සියල්ල අන්තර් ග්‍රහණය කර ගැනීමේ අඩුව පිළිබඳව ඇතැම් නිරීක්ෂණ තිබුණි. ගැටුම්වලින් පසු නැගී එමින් සිටින රටවල ස්වයං පාලනය පිහිටුවීම පිළිබඳව පමණක් නොව කලින් කොන් කිරීමට භාජනය කරන ලද කණ්ඩායම් ද ජාතික පරිපාලනය තුළට ඇතුළත්කර ගන්නේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව ද දැන් පුළුල් අත්දැකීමක් තිබේ. එසේම මෙම මූලධර්මය තානාපතිවරුන් හා සන්නධ හමුදාවල අණ දෙන නිලධාරීන් වැනි ඉහළ පදවි දරන්නන් සම්බන්ධයෙන් ද යෙදිය යුතු ය.

10. පළාත් මගින් ආණ්ඩුකරණයට වටිනාකමක් එකතු කරයි

දුශ් පාලනය හා දූෂණය ඔස්සේ පළාත් ඒවායේ සුජාතභාවය විනාශකර ගැනීම මගින් ඒවා විසින්ම බලය බෙදීම විශාලතම අනතුරට පත් කරනු ලැබිය හැකි ය. පළාත් සභාවක් අවසානයේ දී එහි වාසය කරන්නන්ට වඩා තමන්ගේ ඵලප්‍රයෝජනවලට පමණක් සේවය කරන්නේ නම් ජනයා කඩිනමින්ම බලය බෙදීමේ ක්‍රමය කෙරෙහි සිය විශ්වාසය නැති කර ගන්නා අතර මධ්‍යගත පාලනය වෙනුවෙන් කරන හඬ ගැම වර්ධනය වනු ඇත. එසේම දුශ් පාලනය හා දූෂණය ද මධ්‍යම මැදිහත්වීමට ආරාධනා කරනු ඇත. මෙම විය හැකි දේවලට එරෙහිව තිබිය හැකි ආරක්ෂණයන් මොනවා ද? පළමුවැන්න වනුයේ පළාත් සභා ඒවායේ අභ්‍යන්තර කමිටු සංවිධානය හරහා වගවීම ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය යන්න ය. දෙවැන්න බාහිර පාලනයන් ය. විගණකාධිපතිවරයා සියලු පළාත් සභා විගණනය කිරීමේ ප්‍රධාන භූමිකාව ඉටු කළ යුතු ය. එහෙත් ජාතික ආණ්ඩුවට ගැති නොවන ස්වාධීන ආයතනයක් ලෙස එය කෙරෙහි පළාත් සභාවලට විශ්වාසය තිබිය යුතු ය (මෙහි දී දහ නවවන සංශෝධනය මගින් පිහිටුවන ලද ජාතික විගණන කොමිසමට ප්‍රයෝජනවත් භූමිකාවක් ඉටු කළ හැකි ය). එසේම තව ද එයට ඇතැම් විධායක බලතල ද තිබිය යුතු ය. භාවිතය හැම තැනක දීම පෙන්වා දී තිබෙන පරිදි හුදෙක් මත ප්‍රකාශ කිරීමම ප්‍රතිඵලදායී විය නොහැකි ය. එසේම දුශ් පරිපාලනය විමර්ශනය කරන, යළිදු ඇතැම් විධායක බලතල සහිත කිසියම් වර්ගයක ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයෙකු වන රාජ්‍ය පරිමාණ දෙවන ආයතනයක් ද තිබිය යුතු ය (දැනට සිටින පරිපාලනය සඳහා වූ පාර්ලිමේන්තු කොමසාරිස්වරයාගේ භූමිකාව පළාත් කාර්යාල පිහිටුවීම ඔස්සේ ව්‍යාප්ත කළ හැකි ය. එසේ වුව ද අර්ථවත් භූමිකාවක් ඉටු කිරීමට හැකිවනු පිණිස මෙම ආයතනයේ ධාරිතාව සැලකිය යුතු අන්දමින් ශක්තිමත් කළ යුතු ය).

පළාත් සභා සම්බන්ධව 2016 අගෝස්තු 5 - 7 දිනවල මීගමුවේ පැවති සමුළුව පිළිබඳ
ආවර්ජනයන්

ආචාර්ය විල්ෆ්‍රඩ් ස්වෙන්ඩන්

*එක්සත් රාජධානියේ, ස්කොට්ලන්තයේ එඩින්බරෝ විශ්ව විද්‍යාලයේ
සමාජ හා දේශපාලන විද්‍යා පීඨයේ
දකුණු ආසියානු අධ්‍යයන කේන්ද්‍රයේ දේශපාලන හා ජාත්‍යන්තර සබඳතා පිළිබඳ
ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය (සභාය මහාචාර්ය)*

w.swenden@ed.ac.uk

1. මූලික නිරීක්ෂණ

ප්‍රථමයෙන්ම මම ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සංවාදයේ දී තමන්ගේ වටිනා දායකත්වයන් ලබා දීම සම්බන්ධයෙන් සමුළු සංවිධායකයින්ට හා සහභාගිකයින්ට මාගේ කෘතඥතාව පළ කරන්නට අපේක්ෂා කරමි. මම මෙම සමුළුවෙන් විශාල ලෙස උගත්තෙමි. එමෙන්ම සත්‍යකිත්ම ඔබේ වත්මන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රධාන ප්‍රශ්න පිළිබඳව වඩා හොඳ අවබෝධයක් මම ලබා ගත්තෙමි. ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ සමාන ක්‍රියාවලීන් සම්බන්ධ හෝ අන්තැන්වල බහුතල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යුහයන් ක්‍රියාත්මක වීම සම්බන්ධ මගේ දැනුම මත පදනම්ව ඇතැම් තුලනාත්මක නිරීක්ෂණයන් හා ආවර්ජනයන් ඔබ සමග බෙදා හදා ගන්නා ලෙස මගෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලැබිණ. පහත මා සඳහන් කරන දේ තුළ මම පළමුවෙන්ම ක්‍රියාවලියක් ලෙස බලය බෙදීම පිළිබඳව පොදු නිරීක්ෂණ සමහරක්; භාෂා, ආගමික හෝ ජනවාර්ගික කණ්ඩායම් කිහිපයක් සමග එකතුව රාජ්‍යයක් පවත්වා ගැනීම සම්බන්ධ එහි ප්‍රතිඥාව (හා සීමාවන්); ආයතනික සැලැස්මෙහි (ඒකක කොපමණ ද සහ පළාත් ස්වායත්තතාවය -ස්ව-පාලනය- සහ බෙදාහදාගත් පාලනයෙහි -හෝ බලය බෙදාහදාගැනීමෙහි-) වැදගත්කම; සහ බලය බෙදීම සමාජය සමග (පක්ෂ දේශපාලනය, සිවිල් සමාජය හා මාධ්‍යය) අන්තර් ක්‍රියා කරන්නේ කෙසේ ද යන්න ගැඹුරින් සිතා බැලීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ පොදු නිරීක්ෂණ සමහරක් ඉදිරිපත් කරන්නෙමි. අනතුරුව මම නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ලිවීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ස්වයං පාලනය හා බෙදාහදා ගන්නා පාලනය පිළිබඳ තුලනාත්මක ආවර්ජනයන් කිහිපයක් බෙදා හදා ගනිමි. මගේ තුලනාත්මක නිරීක්ෂණවල දී මම 'පළාත' යන පදය යොදා ගෙන තිබෙන්නේ ජාතික තලයට පහළින් වන අතරමැදි ආණ්ඩු තලය හැඳින්වීමට ය. එනමුදු ප්‍රාදේශීය තලයට ඉහළින් පැතුරුණු බහුතල පාලන ක්‍රම පරාසයක් තිබේ. සැබවින්ම මෙම ආණ්ඩු තලය 'ප්‍රාන්ත රාජ්‍යය (State)' නමින් (ඉන්දියාව, ඕස්ට්‍රේලියාව, එක්සත් ජනපදය) ද, 'ලන්තය'(Land) නමින් ද (ජර්මනිය, ඕස්ට්‍රියාව), 'කැන්ටනය' නමින් (ස්විට්සර්ලන්තය) ද, 'පළාත' නමින් (ශ්‍රී ලංකාව, දකුණු අප්‍රිකාව, කැනඩාව) ද, 'ස්වයං පාලන ප්‍රජාව' නමින් ද (ස්පාඤ්ඤය), 'කලාපය හා ප්‍රජාව' නමින් ද (බෙල්ජියම) නැතහොත් 'ජාතිය' නමින් පවා (එක්සත් රාජධානිය) ද හැඳින් වේ.

2. බලය බෙදීම: මූලික ව්‍යුහය හා ගතිකයන්

මූලික නිරීක්ෂණයක් ලෙස බලය බෙදීම යන්නෙන් අනිවාර්යයෙන්ම කැබලි කිරීම හෝ බෙදීම අදහස් නොකරන බව මා අවධාරණය කළ යුතු ය. එය නිසි ලෙස සැලසුම් කරන්නේ නම් ශ්‍රී ලංකාව බෙදීමට නොව එකට තබා ගැනීමට ආධාර කළ හැකි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය මාර්ග සිතියමක් සපයයි. සමස්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍යයට ඇති ඔවුන්ගේ පක්ෂපාතිත්වය අනතුරට පත්කිරීමෙන් නොරව ප්‍රතිපත්ති ජනතාවට සමීප කිරීමේ අවස්ථා නිර්මාණය කිරීමට එයට හැකි ය. බහුවිධ භාෂා, ආගමික හෝ ජන වාර්ගික කණ්ඩායම් සහිත රටවල් එකට තබා ගැනීමට ආධාරකර තිබෙන 'බලය බෙදන ලද' හෝ 'ෆෙඩරල්' ආණ්ඩු ව්‍යුහයන් පිළිබඳ ඇති තරම් නිදසුන් තිබේ. ඉන්දියාව, එසේ නැතිනම් තවත් ඇතට දකුණු අප්‍රිකාව, කෙන්යාව, බෙල්ජියම්, ස්පාඤ්ඤය, එක්සත් රාජධානිය, එසේත් නැතිනම් ස්විට්සර්ලන්තය මෙම කාරණය විදහා දක්වයි. ප්‍රතිලෝම වශයෙන් පළාත් අයිතීන් පිළි ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම බෙදීම ප්‍රේරණය කරන්නට පුළුවන. නිදසුන් ලෙස දශක ගණනාවක් තිස්සේ පකිස්ථාන රාජ්‍යය (1947 - 1971) එහි බෙංගාලි ජනතාවගේ භාෂාමය හා ස්වයං පාලන ඉල්ලීම්වලට කන් දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම නිසා ඔවුන් බෙදී වෙන්වීමට පොළඹවන ලද අතර 1971 දී බංග්ලාදේශය බිහිවීමට මග පෑදී ය.

කෙසේ වුව ද එලෙසින්ම අප බලය බෙදීමේ කෝකටක් තෙලයක් නොවන බව ද පිළිගත යුතු ය: එය බෙහෙවින් රඳා පවතිනු ඇත්තේ ඔබ ඔබේ බලය බෙදූ ව්‍යුහයන් සැලසුම් කරන්නේ කෙසේ ද (ඔබ කොපමණ පළාත් ඒකක ප්‍රමාණයක් නිර්මාණය කරන්නේ ද? ඔබ පළාත් ඒවායේ ස්වායත්තතාවට බලපෑ හැකි ඇතැම් මධ්‍යම තීරණවල දී පළාත් මැදිහත් කරන්නේ කෙසේ ද? ඔබ පළාත් ස්වායත්තතාව හා ජාතික සහයෝගිතාව අතර තුලනයක් ක්‍රියාවට නගන්නේ කෙසේ ද? ඔබ ජාතික හා උප ජාතික තලයන්හි දී සුළුතර ප්‍රජාවන් ආරක්ෂා කරන්නේ කෙසේ ද?) හා බලය බෙදන ලද ඔබේ ව්‍යුහයන් සමාජය සමග (දේශපාලන පක්ෂ, මාධ්‍යය ආදිය) ක්‍රියා කරන්නේ කෙසේ ද? යන්න මත ය.

මේ අර්ථයෙන් ගත් කල ඔබ හුදෙක් පළාත් දෙකකින් නොව නවයකින් යුත් ව්‍යුහයක් සංවර්ධනය කර තිබේ ය යන්නෙන් මම දිරිමත්ව සිටිමි. ද්වි ධ්‍රැවීය ආකාරයකින් ('අප - එදිරිව - ඔවුන්') දේශපාලනය සැලසුම් කිරීම වඩා පහසු වන්නා සේ ම බලය බෙදන ලද ඒකක දෙකක් හෝ ස්වල්පයක් සහිත රාජ්‍යයක් වඩාත් අස්ථාවර වන්නේ ය යන්න තුලනාත්මක අත්දැකීමෙන් අපි දනිමු. බෙල්ජියම් ෆෙඩරල් රාජ්‍යය ගොඩ නගා තිබුණේ ප්‍රධාන ඒකක දෙකක්, ෆ්ලැන්ඩර්ස් හා වල්ලෝනියා වටා ය. ඒවා දෙකම රටේ විශාල භාෂා කණ්ඩායම් වශයෙන් ඉතාම සමාන්තරික වූ අතර ඇතැම් අවස්ථාවල එවැනි ද්වි ධ්‍රැවීය තර්කණයකට ද නැඹුරු වේ. එසේම මම කිසිදු ශ්‍රී ලංකීය පළාත් ඒකකයක් එහි ජනගහන හෝ ආර්ථික හයියට අනුව අනෙක් ඒවා මත ආධිපත්‍යය පැටවීම පිහිටුවා නැත යන කාරණය සම්බන්ධයෙන් ද දිරිමත්ව සිටිමි. සංසන්දනයන් අපට පෙන්වුම් කරන්නේ අනෙක් ඒවායේ එලප්‍රයෝජන පහසුවෙන් යටපත් කළ හැකි එක් විශාල අධිපති ඒකකයක් තිබෙන විට බෙදන ලද බල විධිවිධාන තරගකාරිත්වයට වඩා විවෘත කරන බව ය. සෝවියට් සංගමයේ බිඳී විසිරියාම ගත් කල ඒ තුළ රුසියාවේ ආධිපත්‍යයේ පිළිබිඹු වීමක් වූයේ ය. එපරිද්දෙන්ම වත්මන් පකිස්ථාන ෆෙඩරේෂනය පංජාබ් පළාත අනෙක් පළාත් (සින්ධ්, බලුචිස්ථාන්, කයිබර් පක්තුන්ක්වා) මත ජනවිකාශීය වශයෙන්, යුදමය වශයෙන් හා ආර්ථිකමය වශයෙන් ආධිපත්‍යය පවත්වාගෙන යන හෙයින් අස්ථාවර වනු ඇතැයි කියනු ලැබේ.

එසේම තුලනාත්මක සාක්ෂි අපට පෙන්වා දෙන්නේ බලය බෙදන ලද විධිවිධානයන්ගේ ස්ථායීතාව බෙදාහදා ගන්නා පාලනයේ (පළාත්වලට ඇතැම් ප්‍රධාන තීරණ ගැනීමේ පංගුවක් ලබා දෙන ආයතන හා කේන්ද්‍රයේ ආයතන) පමණට මෙන්ම ස්වයං පාලනයේ (පළාත් ස්වායත්තතාව) ද ප්‍රතිඵලයක් බව ය. බෙදාහදා ගන්නා පාලන විධිවිධාන පළාත් ප්‍රභූ කොටස්වලට හුදෙක් පළාත්

දේශපාලනයේ දී පමණක් නොව මධ්‍යම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී හා ජාතික දේශපාලනයේ දී ද කොටසක් හෝ ප්‍රතිලාභයක් ලබා දෙයි. මගේ අදහස අනුව දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ වන වත්මන් බලය බෙදීමේ විධිවිධාන සලසනුයේ බෙදාහදා ගන්නා පාලන යාන්ත්‍රණයන් ඉතා ස්වල්පයකට ය. පළාත්වලට නියෝජනයක් ලැබෙන ව්‍යවස්ථාදායක දෙවන මන්ත්‍රණ සභාවක් ක්‍රියාවට නැංවීම ඔස්සේ හා අන්‍යෝන්‍ය ඵලප්‍රයෝජන සලසන විධායක කරුණු පිළිබඳව කේන්ද්‍රය - පළාත් සම්බන්ධීකරණය හැකි කරන 'අන්තර් ආණ්ඩුකරණ' පටිපාටිය ගොනුවක් සහ ආයතනික යාන්ත්‍රණයන් ක්‍රියාවට නැංවීම ඔස්සේ මේවා ශක්තිමත් කරන්නැයි (පහතින් එන 4 වන කරුණ බලන්න) දිරි ගන්වන්නට මම කැමැත්තෙමි.

අවසාන පොදු නිරීක්ෂණයක් වශයෙන් බලය බෙදන ලද ආයතන පක්ෂ දේශපාලනය, සිවිල් සමාජය හා මාධ්‍යය සමග අන්තර් ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදෙන බව මා අවධාරණය කළ යුතු ය. බලය බෙදන ලද විසඳුමක සාර්ථකත්වය රඳා පවතින්නේ සිය ප්‍රාදේශීය දේශපාලකයන්ට ඔවුන්ගේ ව්‍යවස්ථාදායක විෂය පථය ඇතුළත සිය පළාත්වල පලප්‍රයෝජනයන්ට වඩාත්ම හොඳට ගැලපෙන ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමට අවකාශය ලබා දීමෙනිලා දේශපාලන පක්ෂවලට ඇති හැකියාව මත ය. මෙය පක්ෂවල පළාත් ශාඛාවලට (ඒවා මේවන විටත් පවතින්නේ නම්) අපේක්ෂකයින් තෝරා ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්හි දී, පළාත් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී හා ප්‍රචාරක ආදී වැඩ කටයුතු කර ගෙන යාමේ දී යම් ස්වයංක්‍රීයත්වයක් ලබා දීමට හා මධ්‍යම පක්ෂ විධායකය තුළ යම් නියෝජනයක් ලබා දීමට හැකිවන සේ පක්ෂ ඒවායේ අභ්‍යන්තර ව්‍යුහය හැඩ ගැස්වීම අවශ්‍ය කරවයි. එසේම එය සිවිල් සමාජය ද බලය බෙදීමේ ක්‍රියාවලිය තුළට ඇද ගැනීම ද අනතුරුව ව්‍යවස්ථාදායක ජනමත විචාරණයක් ඉදිරියේ බලය බෙදීම පිළිබඳ උපදේශන ක්‍රියාවලියට හෝ බෙදාහදා ගන්නා දේශපාලන ක්‍රියාත්මකයට සම්බන්ධකර ගැනීම ද අවශ්‍ය කරයි. එමෙන්ම මාධ්‍යයෙන් ද ශ්‍රී ලංකීය සමාජය සඳහා බලය බෙදීමේ විභවය ප්‍රතිලාභ අවධාරණය කිරීම අවශ්‍ය කරයි. එසේම ඒ සඳහා අධ්‍යාපනය, ඉඩම් හෝ සාමය හා නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ පළාත් ප්‍රතිපත්තිවල සිදුවන යම් වෙනස්වීම් අවශ්‍යයෙන්ම එක්සත්බව බිඳ දැමීමක් ලෙස නොදකින සේම එවැනි ප්‍රතිපත්ති විශේෂිත පළාත් අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන මාධ්‍යයක් ලෙස දකින හෝ සත්කයන්ම බලය බෙදහදා ගැනීමේ හොඳම භාවිතයන් මගින් සමස්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව මුළුල්ලේම මෙම ප්‍රදේශවල තත්ත්වයන් වැඩි දියුණු කිරීමට ආධාර කරන වෙනස් ආකල්ප ගොන්නක් සමාජගත කිරීමට මැදිහත්වීම දේශපාලනඥයන්ගෙන්, මාධ්‍යයෙන් හා සිවිල් සමාජයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ.

මේ සියල්ලේ දී අප වරක් වෙළුම් දේශපාලනඥයෙක් පැවසූ පරිදි 'බලය බෙදීම යනු එක් සිද්ධියක් නොව ක්‍රියාවලියකි' යන්න පිළිබඳව දැනුවත්ව සිටීම අවශ්‍ය ය. බහුතල දේශපාලනයේ ගතිකයන්ගෙන්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදන කාලයෙහි කලින් දැකීමට නොහැකි විය හැකි අනාගත අභියෝගයන්ට මුහුණ දිය හැකි සේ රාජ්‍යයේ බහුතල ව්‍යුහය හැඩ ගැස්වීමේ අවශ්‍යතාවයෙන් බලය බෙදීමෙහි ක්‍රියාවලියේ ස්වභාවය හෝ සැබවින්ම විවෘතාන්තර ස්වභාවය පැන නගී. මෙය ඔබ සිත් කරදර කර ගැනීම අවශ්‍ය කරන්නක් නොවේ. කොහොම වුවත් කීර්තිමත් දේශපාලන විද්‍යාඥයෙකු වූ රොනල්ඩ් එල්. වොට්ස් වරක් පැවසූ පරිදි "බලය බෙදන ලද ඇතැම් පාලන ක්‍රමයන් පාලනය කිරීම දුෂ්කර වන්නේ ඒවායේ බලය බෙදූ නිසා නොවේ. එනමුත් ඒවායේ බලය බෙදනු ලැබුවේ ඒවා පාලනය කිරීමට අසීරු වූ නිසා ය." ප්‍රායෝගික අර්ථයෙන් ගත් කල මෙයින් හැඟ වෙන්නේ ඔබේ බලය බෙදන ලද ව්‍යුහය ඇතැම් නියත පොදු පදනමක් මත හෝ මූලධර්ම මත ගොඩ නැගීම අවශ්‍ය බව ය. එලෙසම 'කාලය හා තත්ත්වයන් මගින් අවශ්‍ය කරන විට' ඒවා හැඩගැස්වීමට හැකි කරන නම්‍යතාවේ මූලයක් සමග ඒකාබද්ධ කිරීම අවශ්‍ය බව ය (මම මෙහිදී වෙනස් වචනවලින් කියන්නේ ඉන්දියානු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව කෙටුම්පත් කිරීමේ කමිටුවේ සභාපති බලගතු ගරුකටයුතු ආචාර්ය අම්බේඩ්කාර්ගේ වචනය). බලය බෙදීමේ පොදු මූලධර්ම ආරක්ෂා කිරීම පිණිස ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා තුළ සුළුතර ජනයාගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරන හා පළාත් ස්වයං පාලනය හා බෙදාහදා ගන්නා පාලනය සහතික කරන ආරක්ෂණයන් ගොඩ නැගීම

අවශ්‍ය ය. නිදසුන් ලෙස ජර්මන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව රාජ්‍යයේ ස්වභාවය 'සමාජ', 'ෆෙඩරල්', හා 'ප්‍රජාතන්ත්‍රීය' වශයෙන් වීම නිෂේධ කිරීමට අපේක්ෂා කරන සංශෝධන ව්‍යවස්ථා විරෝධීවන බව ප්‍රකාශ කරයි. එහෙත් මෙය කලින් කලට කේන්ද්‍රයට හා ලැන්ඩාර්වලට (පළාත්) අරමුදල් වෙන් කරනු ලබන්නේ කෙසේ ද හෝ මධ්‍යම හෝ සමගාමී ලැයිස්තුවට යන්නේ මොනවා ද යන්න හැඩ ගැස්වීමෙන් ජර්මන් ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයන් වැළක් වූයේ නැත. ඉන්දීය ශ්‍රේණිධායකරණය විකල්පීය වශයෙන් අධිකරණ විමර්ශනය හරහා ඉන්දියාවේ 'ෆෙඩරල්' ක්‍රමය ඉන්දියාව සඵල අන්දමින් කේන්ද්‍රයකින් හා ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්ගෙන් තැනුණු සංගමයක් ලෙස ස්ථාපනය කරමින් ඉන්දීය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 'මූලික ව්‍යුහය' බවට පත් කළේ ය. එහෙත් මෙය ඉන්දීය කේන්ද්‍රය හදිසි අවස්ථාවක දී (නිදසුන් ලෙස ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයක් ජාතිවාදී හිංසන නැඹුරුවකට වැටුණ විට හෝ ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයක සාමාන්‍ය දේශපාලන ක්‍රියාකාරිත්වය අසීරු බවට පත්ව තිබෙන විටක එකී ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයේ ස්වායත්තතාව අහෝසි කිරීම මගින්) එම ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්හි දේශපාලනයට මැදිහත් වීමෙන් වැළක්වූයේවත් සංගමයට හා ඉන්දීය ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්ට සහ පළාත්වලට අරමුදල් සපයන්නේ කෙසේ ද යන්න සම්බන්ධ ප්‍රධාන ප්‍රතිවිපාක ඇති කරන ජාතික පරිමාණ භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමෙන් වැළක්වූයේවත් නැත.

3. ස්වයං පාලනය

ස්වයං පාලනය පළාත් බලතලවල *හරය* (කවරෙක් කවරක් කරන්නේ ද) හා *ආකාරය* (කවරෙක් කවරක් කරන්නේ ද යන්න ඔබ වාර්තා කරන්නේ කෙසේ ද) පිළිබඳ සාකච්ඡාවක් අදහස් කරයි. හරයට අනුව ගත් කල අනුගමනය කිරීමට විශේෂ සැලසීමක පිටපතක් නැත. බොහෝ රාජ්‍යයන් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය, විදේශ ප්‍රතිපත්තිය හා ආරක්ෂාව ජාතික විෂයයන් ලෙස තබා ගනු ඇත. රාජ්‍යයේ මධ්‍යම ආයතනවලට නිතරම වාගේ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය අධීක්ෂණය කිරීම, බෙහෙවින්ම අනුක්‍රම බදුවලින් (එනම් ආර්ථික වක්‍රයේ වෙනස්කම් ඇති කරන ඉතාමත්ම සංවේදී බදු) ආදායම් නගාලීම පැවරෙන හෙයින් ඒවා නිතරම වාගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවට තබා ගනී. විභව්‍ය බදු පදනමක (දේපළ බද්දට වඩා සංස්ථා බද්ද වැනි) සංවලතාව ද එය නිතරම වාගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව අත තබා ගැනීමට තර්කයක් ලෙස යොදා ගනී.

සෞඛ්‍යයේ, අධ්‍යාපනයේ, නීතිය හා සාමය පිළිබඳ කටයුතුවල, ඉඩම් හිමිකමේ හෝ කෘෂිකාර්මික භාවිතයන්ගේ අවශ්‍යතා එක් පළාතකින් තවත් පළාතකට (එක ප්‍රදේශයකින් තවත් ප්‍රදේශයකට පවා) වෙනස් වීමට ඉඩ තිබෙන නිසා පළාත්වලට නිතරම වාගේ සෞඛ්‍යය හා අධ්‍යාපනය ලබා දීමේ වගකීම හෝ ඉඩම් හා කෘෂිකර්මය සම්බන්ධ වගකීම පවරනු ලැබේ. එහෙයින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිග්‍රාහකයන්ට වඩා සම්ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කරන විට ලබා දෙන සේවයේ ගුණාත්මක භාවය නිතරම වාගේ වැඩි දියුණු වේ. කෙසේ වුව ද එවැනි ප්‍රතිපත්ති සම්පූර්ණයෙන් පළාත්වලට බෙදනු ලබන විට ඒවායේ මට්ටම එක් බහුතල පාලන ක්‍රමයකින් තවත් එකකට වශයෙන් වෙනස් වේ.

ඇතැම් අවස්ථාවල දී මධ්‍යම ආණ්ඩු සමාජ ප්‍රතිපත්තියේ, විශේෂයෙන් අධ්‍යාපනයේ හා සෞඛ්‍යයේ අවම ප්‍රමිතීන් ලබා දීමට සැලකිලිමත් වෙයි. ඒවා සමහර පළාත් අතර මෙම සමාජ ප්‍රතිපත්ති සතුටුදායක ආකාරයකින් සපුරාලීමට පළාත්වලට තිබෙන සම්පත් ධාරිතාවේ අඩුව පිළිබඳව කනස්සල්ලට පත්වන අතර එම හේතුව නිසා මධ්‍යම මැදිහත්වීමේ මූලයක් තබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරයි. නිදසුන් ලෙස ජර්මනියේ ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ සමස්තයක් වශයෙන් රාජ්‍යය දායක විය යුතු සන්සන්දනීය කැපවීමක් ලෙස තුලනය කළ හැකි සමාජ ප්‍රතිවිපාක (හෝ යටත් පිරිසෙයින් අවස්ථා) පිළිබඳව සලකා බලයි. එලෙස ජර්මන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ෆෙඩරේෂණයේ විවිධ ලැන්ඩාර් (පළාත්) සිසාරා තුල සමාජ 'ජීවන තත්ත්වයන්' නිර්දේශ කරන වගන්තියක් අඩංගු කර ගනී. ඊට වෙනස් ලෙස එක්සත් ජනපදයෙහි එවැනි සහතික වීමක් (හෝ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය

වගන්තියක්) දක්නට නොලැබේ. සියලුම ජර්මන් පළාත්වලට යෙදිය හැකි අවම සමාජ ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රමිතීන් කෙටුම්පත් කිරීමට කේන්ද්‍රයට හැකියාව ලබා දෙන ව්‍යවස්ථාමය රාමුවට අමතරව ජර්මන් මූල්‍ය ආධාරයක් ක්‍රමය සම්පත්වලින් පොහොසත් පළාත්වලින් සම්පත්වලින් දුප්පත් පළාත්වලට සම්පත් සමානකරණය කිරීමට හැකි කරන පැහැදිලි මධ්‍යගත එකක් වේ. එහෙයින් ජර්මන් පළාත්වලට ඒවා පාලනය කරන පදනම, අනුපාතය හා පරිපාලනය මත තිබෙන්නේ බදු ස්වල්පයකි. අනෙක් අතට එක්සත් ජනපදයෙහි සමාජ ප්‍රතිපත්තියෙහි ආන්තරික ප්‍රතිවිපාක වඩා පහසුවෙන් පිළිගනු ලබන අතර ඒවා වඩාත් වැඩි විමධ්‍යගත බදු ක්‍රමයක් සමග අතින් ගෙන යයි.

අවසාන වශයෙන් රාජ්‍යය ඇතුළත බෙදාහදා ගන්නා පක්ෂපාතීත්වයන් නිර්මාණය කර ගැනීමේ (හෝ වඩාත් පටු අර්ථයකින් ගතහොත් කේන්ද්‍රයේ බලයේ ඉන්නා දේශපාලන පක්ෂවලට සම්බන්ධව පක්ෂපාතීත්වයන් ගොඩනගා ගැනීමේ) වැදගත් ප්‍රතිපත්ති මෙවලමක් ලෙස ද සමාජ සුඛ සාධන හෝ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති දකින්නට පුළුවන. නිදසුන් ලෙස ඉන්දියාවේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය (පළාත්) බලසීමාවන් තුළ ග්‍රාමීය පාරවල් ඉදි කිරීමේ සිට ග්‍රාමීය සේවා විද්‍යාත්මකයන්ට අවම දින 100 ක වාර්ෂික සේවා නියුක්තියක් සහතික කරන කේන්ද්‍රය වශයෙන් අනුග්‍රාහකත්වය සපයනු ලබන යෝජනා ක්‍රම හෝ ජාතික සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම යයි කියනු ලබන යෝජනා ක්‍රම සෘජුවම ක්‍රියාත්මක කරයි. මෙම 'ජාතික නියමු වැඩසටහන්' ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන් තුළ කේන්ද්‍රයේ භූමිකාව ප්‍රවර්ධනය කරන නමුත් ඒවා ප්‍රාන්ත ස්වයත්තතාව තුළට කාවැදීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන ඇමතිවරුන් විසින් දැඩි ලෙස විවේචනයට ලක්කරනු ලැබ තිබේ (නිදසුන් ලෙස බිහාරයේ ගම්වල මෙන් නොව තමිල්නාඩුවේ ග්‍රාමීය ගම් සාපේක්ෂ වශයෙන් මනාව සම්බන්ධ වී ඇති නිසා කේන්ද්‍රය තමිල්නාඩුවේ ග්‍රාමීය පාරවල් ඉදි කරන්නේ මන් ද? වැනි).

සම්පිණ්ඩනය කරන්නේ නම් ස්වයං පාලන බල මිශ්‍රණය එක් බහුතල පාලන ක්‍රමයක සිට තවත් එකකට වශයෙන් විශේෂයෙන්ම සමාජ ප්‍රතිපත්තිය හා මූල්‍යය තුළ විවිධ වෙයි. **වැදගත් දෙය වන්නේ ප්‍රාදේශීය මූල්‍ය හා ද්‍රව්‍යමය බල ක්ෂේත්‍ර නිතරම වාගේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ වෙන් වෙන් මාතෘකා යටතේ සංග්‍රහකර තිබීම යි. ඒවා බෙහෙවින්ම එකට තිබිය යුතු ඒවා ය.** එහෙයින් පළාත් හෝ සමගාමී ලැයිස්තුවෙහි සැලකිය යුතු බලයක් ඇතුළත් කිරීමෙහි හෝ ලැයිස්තුවකින් ලැයිස්තුවකට මාරුවීමෙහි මූල්‍ය ගමයන් ඔස්සේ සිතීම වැදගත් ය. මේ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල සමගාමී ලැයිස්තුවේ සියලුම අයිතම කපා ඒවායේ අරමුදල්වල සරිලන වැඩි කිරීමකින් **කොරව** පළාත් ලැයිස්තුවට එක් කළ පකිස්ථාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහ අටවන සංශෝධනය විමසා බලන්න.

ආකෘතිය අනුව ගත් කල සමුළු සාකච්ඡා තුළ දී සමගාමී ලැයිස්තුව, අවශිෂ්ට බලතල හා විශේෂිත මධ්‍යම ලැයිස්තුව සම්බන්ධව යම් යොමු වීමක් කෙරිණ. සමගාමී ලැයිස්තුව යටතේ යම් අවශේෂ ස්වයත්තතාවයක් ඒවාට අහිමි කිරීම සඳහා එම ලැයිස්තුවේ එන බලතල කේන්ද්‍රය විසින් පුළුල් ලෙස අර්ථ නිරූපණය කරනු ලැබ තිබෙන්නේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව ජර්මනියේ හා ඉන්දියාවේ පළාත් පැමිණිලිකර තිබේ. සමගාමී ලැයිස්තුවක් සහිත ශ්‍රී ලංකාවේ සීමාසහිත අත්දැකීම පෙන්නුම් කරන්නේ එවැනි කාරණා උත්පාදනයකර තිබෙන බව ය. අනෙක් අතට බෙල්ජියම් සියලු අවශේෂ බලතල කේන්ද්‍රය සතුව තබා ගැනීම සහිත විශේෂිත පළාත් බලතල ක්‍රමයක් අනුගමනය කර තිබේ. බෙල්ජියම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව කේන්ද්‍රයේ ඉතිරි කර ගත යුත්තේ කුමන බලතල ද යන්න පිළිබඳව දෙවැන්නාට එකඟ විය හැකි නම් පමණක් වන අවශේෂ බලතල ආනුෂංගිකව පළාත්වලට පැවරීමට හැකි කරන වගන්තියක් අඩංගුකර ගනී. වෙනත් වචනවලින් කියන්නේ නම් විශේෂිත පළාත් ලැයිස්තුවක් වෙනුවට ඒවාට විශේෂිත මධ්‍යම ලැයිස්තුවක් තිබිය යුතු වනවා ඇත.

විශේෂිත ලැයිස්තු ක්‍රමයක් පළාත් (හෝ කේන්ද්‍රයේ) ස්වයත්තතාව ආරක්ෂා කරන අතර බලය බෙදා හදා ගැනීමට තිබෙන ඇතැම් ප්‍රශ්න පිළිබඳව තල දෙකෙහිම ප්‍රශ්නය විසඳන බව නොපෙනේ. විශේෂිත පළාත් ලැයිස්තු පිළිබඳ බෙල්ජියන් භාවිතය හා මධ්‍යම හා පළාත් නීතිකරණය අතර 'ප්‍රතිමාන ධුරාවලියක්' නොමැතිවීම ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයන් අතර පළාත්වල සුවිශේෂ ව්‍යවස්ථාදායක

බල ක්ෂේත්‍ර අත්‍යන්ත විස්තර සහිතව ගණනය කිරීමේ ප්‍රවනතාවකට මග පාදා තිබේ (මේවා 'සුවිශේෂ බහුතරයක්' හෝ පිටු සිය ගණනකට එක්කර තිබෙන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය නීතිවල අඩංගු කර තිබේ! ඒවාට ව්‍යවස්ථාදායක අධිකරණයකට ගෙවරල් හෝ පළාත් සභා නීති ගසා බිඳ දැමිය හැකි පදනමක් මතවන තත්ත්වාකාර ව්‍යවස්ථාමය තත්ත්වයක් තිබේ). කෙසේ වුව ද මෙම අධිකතර විස්තර තිබිය දී හෝ ඇතැම්විට එය නිසා හෝ උදක්ම (1) පළාත් ශක්‍යතාව උසුලන ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍ර (උදා. පරිසර) කේන්ද්‍රයට සුවිශේෂ බලපෑමක් තිබෙන ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍ර (උදා. බල ශක්ති) හෝ (2) එකම ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍රයක් (උදා. ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිපත්තිය) තුළ පළාත් වගකීම් සමග සුවිශේෂ වශයෙන් එක පිට වැටීමට සමත් (උදා. කේන්ද්‍රය විරැකියා රක්ෂණය නිර්ණය කිරීම) එක තලයක් සහිත ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍රයක පැති හේතු කොට ගෙන කේන්ද්‍ර-පළාත් සඳහා වන සහයෝගිතාවේ හා සම්බන්ධීකරණයේ අවශ්‍යතාව පැන නගීය. මෙලෙස සමගාමීත්වය වුවමනාවට වඩා දුර යන මධ්‍යම මැදිහත්වීම අඩු කළ හැකි නමුත් එය අවශ්‍යයෙන්ම අන්තර් ආණ්ඩු සහයෝගිතාවේ අවශ්‍යතාව අඩු නොකරයි (පහතින් බලන්න). තව ද සමගාමීත්වය ප්‍රයෝජනවත් භූමිකාවක් නිදසුන් ලෙස අන්‍යාකාරයෙන් විමධ්‍යගත කළ හැකි සේවාවන් (පොලීසිය, ගුරුවරු හෝ සිවිල් සේවකයින්) සඳහා වන අවම පිරිස් අවශ්‍යතාවන් තීරණය කිරීමේ දී වැනි භූමිකාවක් රඟපාන්නට පුළුවන. සමගාමී බලතල වඩාත් පැහැදිලිව දක්වා නැති විට හා ඒවා ක්‍රියාවට නැගීම බෙදාහදා ගන්නා පාලනයට පාත්‍ර කරන විට එහි බලහත්කාරී ප්‍රවේශය ගුණාංග අඩංගු වන්නට පුළුවන (පහතින් බලන්න).

ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන මූල්‍ය නීතිකරණයට අනුව ගත් විට (මාගේ මිත්‍ර මහාචාර්ය ස්ටීව් ට්‍රේලර් මේ පිළිබඳව විශාල වශයෙන් තොරතුරු දක්වා තිබෙන නිසා මෙහි දී ඉදිරිපත් කරන්නේ කෙටි සාරාංශයක් පමණි) විවිධ විකල්ප අනුගමනය කරන්නට පුළුවන. 'මූල්‍ය විමධ්‍යගතකරණය' කේන්ද්‍රය හා පළාත් අතර බදු ආදායම බෙදීම හා පසුව කී දෙය පළාත් ඒවා අතරම බෙදා ගැනීම සම්බන්ධව ආමන්ත්‍රණය කරයි. එක විකල්පයක් වනුයේ සමහර ප්‍රධාන හවුල් බදු බෙදා හැරීම **ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා පදිංචියටම** ඇතුළත් කිරීම යි. ජර්මනියෙහි මෙය සංස්ථා හා පුද්ගල ආදායම් බදුවලට යොදා ගනී. වටිනාකම් එකතු කරන ලද බදු (VAT) ආදායම් ද හවුල් ඒවා වන අතර කේන්ද්‍ර-පළාත් බෙදා හැරීමේ යතුර ජර්මන් දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ එකඟතාව අවශ්‍ය කරන ගෙවරල් නීතියෙහි දක්වා ඇත. මෙය අන්‍යාකාරයෙන් මධ්‍යගත කරන ලද සේම 'සහයෝගිතාව' ඇතුළත් නම්‍යතා මූල්‍යක් හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූලව ස්ථාපනය කරන ලද මූල්‍ය පටිපාටියක් සලසයි.

ඊට වෙනස් ලෙස ඉන්දියාවේ මූල්‍ය කොමිසම ('බෙදිය හැකි ආදායම් සංචිතය' යයි කියනු ලබන) හවුල් බදු ආදායම් කේන්ද්‍ර-පළාත් හා අන්තර් පළාත් බෙදා හැරීම තීරණය කරයි. (මූල්‍ය කොමිසම මුළුමනින්ම විශේෂඥයින්ගෙන් සමන්විත වන අතර ඔවුන් සේවය කරනුයේ වසර පහක් පමණි. එයට ස්ථීර ලේකම් කාර්යාලයක් නැත. භාණ්ඩාගාරයෙන් ස්වාධීන ය. එහෙත් ඉන්දීය සංචිත බැංකුව, භාණ්ඩාගාරය, ජාතික සංඛ්‍යා ලේඛන කාර්යාලය ඇතුළු කාර්යාල පරාසයක් හා සෑම ඉන්දීය පළාතකම කරුණු සෙවීමේ දූත කාර්යාල පරාසයක් මගින් සපයනු ලබන මූල්‍ය දත්ත මත රඳා පවතියි). සෑම මූල්‍ය කොමිසමක්ම වසර පහක කාල පරිච්ඡේදයක් සඳහා නිර්දේශ නිකුත් කරයි. ඒවා සුළු ව්‍යතිරේඛයන් සහිතව කලින්කල බලයට පැමිණි ඉන්දීය ආණ්ඩු විසින් සම්පූර්ණයෙන්ම වාගේ ක්‍රියාත්මකකර තිබේ. ඉන්දීය මූල්‍ය කොමිසමෙහි ප්‍රාන්ත රාජ්‍යවලින් හෝ මධ්‍යම ආණ්ඩුවලින් නිල බලයෙන් පත්වන නියෝජිතයින් නැත. දකුණු අප්‍රිකාවේ පරිද්දෙන් මූල්‍ය කොමිසම පළාත් අවශ්‍යතා හා ධාරිතාවන් සැලකිල්ලට ගන්නා සූත්‍රයක් යොදා ගනී. එසේම 2015 වන තෙක් ඉන්දියාවට ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්ට කොන්දේසිවලට යටත් හා අභිමතානුසාරී ප්‍රදාන ගොනුවක් තීරණය කිරීමෙහි වඩාත් බලගතු භූමිකාවක් තිබුණු **සැලසුම් කොමිසමක්** ද තිබුණි. 2015 දී සැලසුම් කොමිසම ඉවත දැමීම නිසා, විශේෂයෙන්ම භාණ්ඩාගාරය (දැනට) ජාතික සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම පරාසයක අන්තර් පළාත් බෙදා හැරීමට මූල්‍ය කොමිසමේ සූත්‍රයේ භාවිතය දීර්ඝ කර තිබෙන නිසා ප්‍රදාන සම්පාදනයෙහිලා කේන්ද්‍රයේ අභිමතය හීන වී තිබේ. 2017 වන විට නව

භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් ක්‍රියාත්මක වන බවට තක්සේරුකර තිබේ. එය මධ්‍යම හා ප්‍රාන්ත වෙළෙඳ බදු කට්ටලයක් වෙනුවට ආදේශකර ඒකාබද්ධ කරනු ඇත. මූල්‍ය කොමිසම නොව විශේෂයෙන් නිර්මාණය කරන ලද **භාණ්ඩ හා සේවා බදු කවුන්සිලය (GST Council)** භාණ්ඩ හා සේවා බදු ආදායම් කේන්ද්‍රය හා පළාත් අතර බෙදාදීම හා අන්තර් පළාත් වෙන්කිරීම් අධීක්ෂණය කරනු ඇත. එය කේන්ද්‍රයේ නියෝජිතයින්ගෙන් ද ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය මුදල් ඇමතිවරුන්ගෙන් ද සමන්විත වනු ඇත. සෑම ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයක්ම සමාන ලෙස නියෝජනය වනු ඇත. යෝජනා භාණ්ඩ හා සේවා බදු ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය (මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයේ මූල්‍ය ස්වයංපෝෂණය බාධනයට ලක් වේ යයි බිය වූ) තමිල්නාඩු නියෝජිතයන්ගේ ඉවත් වීම තිබියදීත් 2016 අගෝස්තු මාසයේ දී රාජ්‍ය සභාවේ (දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ) අනුමතිය ලබා ගත්තේ ය. එහෙයින් ඉන්දියාවට ප්‍රධාන බදු සම්පත් අන්තර් ආණ්ඩුමය බෙදා හැරීම පැවරුණු විශේෂඥ මෙහෙයුමෙන් යුතු හා වඩා දේශපාලනිකානු යන ලක්ෂණ දෙකෙන්ම යුතු අන්තර් ආණ්ඩු මණ්ඩලයක් තිබේ. වඩාත් දේශපාලනිකානු වූ මණ්ඩල නිතරම වාගේ අන්තර් ආණ්ඩු ආරාධනා ජනනය කරයි. මෙය විශාල ලෙස සමගි හා සහයෝගී ජර්මන් ගෙඩර්ෂණයට පවා අදාළ වේ. එහි සමහර පළාත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය මූල්‍ය සමානකරණ විධිවිධාන උල්ලංඝනය කළ බවට චෝදනා කරමින් ගෙඩර්ස් ආණ්ඩුවට හා වෙනත් පළාත් ආණ්ඩුවලට එරෙහිව නඩු පවරා තිබේ.

සමුළුවේ දී බොහෝ සහභාගිකයෝ **ආණ්ඩුකාරවරයා හා මධ්‍යගත නිලධාරී තත්ත්වය** විසින් ගනු ලබන පියවරවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පළාත් දේශපාලනය තුළට කේන්ද්‍රයේ බලහත්කාර ඇතුළුවීම පිළිබඳව පැමිණිලි කළහ. යළිදු එවැනි බලතලවල සීමාවන් වඩාත් පැහැදිලිව නිර්දේශ කරන්නට හෝ අඩුපාඩු හඳුනා ගෙන නිවැරදි කරන්නට පුළුවන (ඉන්දීය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ආනුෂාංගිකව එහි ජනාධිපති පාලනය පිළිබඳ නඩුවේ දී කළා මෙන්. එහෙත් එසේ කළ හැකි වූයේ 1990 ගණන්වල මුල් කාලයේ කලාපීය දේශපාලන පක්ෂ වඩාත් බලගතු බවට පත්ව තිබුණු දේශපාලන සන්දර්භයක් තුළ ය. එලෙසම ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන් ඉන්දියාවේ දී **ඒකාබද්ධ ජාතික ප්‍රභූ සිවිල් සේවාවක්** තිබේ. එහෙත් පළාත් මට්ටමේ දී දේශපාලන වගවීම පිළිබඳ පියවරක් ගැනීමට සලසනු ලැබ තිබෙන්නේ ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය ආණ්ඩුවලට පළාත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට බාධා කරනවා යයි සලකනු ලබන ඉන්දීය පරිපාලන සේවාවේ නිලධාරීන් මාරු කරන්නට ඉල්ලා සිටීමේ හැකියාව තිබෙනවාය යන අර්ථයකින් (අවාසනාවකට එවැනි මාරුකිරීම් සිදුව තිබෙන්නේ සිවිල් සේවකයන් කේන්ද්‍රයේ 'ඒජන්තයින්' ලෙස දැක තිබෙන නිසා පමණක් නොවේ, බොහෝ විට ඔවුන් පළාත් මට්ටමේ දූෂණය පිළිබඳ බරපතල සිද්ධි පෙන්වා දෙන හෙළිදරව් කරන්නන් ලෙස ක්‍රියා කර තිබෙන නිසා ය). එසේ වුව ද ඉන්දියාවේ පවා පළාත් මට්ටමේ සිවිල් සේවකයන්ගේ බහුතරය ඉන්දීය සිවිල් සේවා නිලධාරීන් නොවේ. පළාත් (හෝ ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්) විසින් බඳවා ගන්නා ලද පහළ ශ්‍රේණි නිලධාරීන් ය. කෙසේ වුව ද පහළ සිවිල් සේවකයින් පළාත් සභාවල එලප්පයෝජනවලට එරෙහිව වැඩ කරන විට එය අවසානයේ දී ඔවුන්ගේ පළාතේ ක්‍රියාත්මකවන සභාවල දේශපාලන වගවීම අනතුරට ලක් කරයි. එහෙයින් ඉතාමත්ම ජ්‍යෙෂ්ඨ මට්ටම්වල හැරුණු විට සියලුම සිවිල් සේවකයින් (සමහර විට රටේ සියලුම සිවිල් සේවකයන් අනුකූලවීම අවශ්‍ය කරන යම් අවම අවශ්‍යතා ප්‍රමාණයක් නියම කරන ජාතික තලයේ නීති රාමුවකට යටත්ව) බඳවා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පළාත් විසින් වගකීම දැරීමට බරපතල හේතුවක් තිබේ.

අවසාන වශයෙන් මින් අදහස් කරනුයේ මෙය ස්වයං පාලනය පිළිබඳ කාරණය ප්‍රකාරව සිතා බැලීම සඳහා අමුද්‍රව්‍යයක් ලෙස පමණි; පළාත් බලතල භාර ගැනීමට ඇති කැමැත්තෙහි පැහැදිලි වෙනස්කම් ප්‍රකාශ කරන බහුතල රාජ්‍යයන් තුළ වැඩි ස්වයංපෝෂණයක් අපේක්ෂා කරන පළාත්වලට එය ඇතැම් ප්‍රතිපත්ති තම ව්‍යුහය තුළට ඇතුළත්කර ගත හැකි හා අනෙක් අතට අනෙක් පළාත් ඉන් බැහැරව සිටිය හැකි විධිවිධාන දක්නට ලැබීම නැසූ විරූ දෙයක් නොවේ. ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් සියලු පළාත්වලට ස්වකීයමය වූ තෝරා ගැනීමේ විකල්පය විවෘතව පවතින තාක් හා පළාත්වලට එවැනි පළාත්මය 'ස්වකීයමය වූ තෝරා ගැනීම්' සඳහා උත්සාහ කිරීමට පෙර ඒවා සපුරාලිය යුතු

කොන්දේසි පැහැදිලිව දක්වා ඇති නිසා සහ අවශ්‍ය වෙතොත් කාරණය තවදුරටත් අන්තර් ආණ්ඩු එකඟතාවකට හෝ ජාතික නීතිකරණයට භාජනය කළ හැකි නිසා මෙයින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සම්මතිය අවුලට පත්කර ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ. එසේ වුව ද ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් බලය බෙදීමේ යෝජනා ක්‍රමය තුළ එවැනි අන්තර් පළාත්මය විචල්‍යයන් ජනනයකර ගැනීම සංවේදී කරුණක් විය හැකි ය. වෙනස්වන සුළු 'ස්වකීයමය වූ තෝරා ගැනීම්' පළමුවෙන් උප පළාත් මට්ටමේ දී පරීක්ෂාවට භාජනය කළ හැකි ය (නිදසුන් ලෙස ඒවා පළාත් පාලනය ව්‍යුහගත කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ කෙසේ ද යන්නට අදාළව වෙනස් අභිමතයන් තිබෙන්නේ කුමන පළාත්වලට ද යන ප්‍රමාණයට අනුව).

4. බෙදා හදා ගන්නා පාලනය

මෙහිදී සැලකිල්ලට ගන්නා අවසාන අංගය **බෙදා හදා ගන්නා පාලනයක** අවශ්‍යතාවය යි, එනම් කේන්ද්‍රයේ ඇතැම් තීරණ (විධායක හෝ ව්‍යවස්ථාදායක) පළාත් ඒවායේ ඵලප්‍රයෝජන ඝෘජුව සැලකිල්ලට ගන්නා අවස්ථාවල පළාත්වල උපදේශය හෝ එකඟතාව සහිතව ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයි.

මධ්‍යම ආණ්ඩුව පළාත්වල ව්‍යවස්ථාදායක බලතලවලට බලපාන නීති සම්මත කරන විට පළාත් අදහස් ආදිය අවශ්‍ය වනු ඇත. නිදසුන් ලෙස ජාතික මාර්ගයක් ඉදි කිරීමේ දී පළාතේ පාලනය යටතේ පවතින භූමියක් අත්පත්කර ගැනීමට සිදුවනු ඇත. නැතහොත් පළාත් විසින් කොටසක් හෝ සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීම අවශ්‍ය ජාතික සංවර්ධන වැඩ සටහනක් සඳහා එය අවශ්‍ය වනු ඇත. බහුතල රාජ්‍යයන්ට බෙදා හදා ගන්නා විවිධ පාලන යාන්ත්‍රණයන් තිබේ.

ව්‍යවස්ථාදායක කාරණාවලදී දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයක විය හැකි දායකත්වය නිතරම වාගේ ඉස්මතුකර දක්වනු ලැබේ. හැම විටම නොව බොහෝ විට පළාත් සමාන ලෙස නියෝජනය කරනු ලැබේ (එක්සත් ජනපදයේ, ස්විට්සර්ලන්තයේ හෝ බොහෝ ලතින් ඇමෙරිකානු ෆෙඩරේෂන්යන්වල මෙන්; සමහර දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලවල කුඩා රාජ්‍යයන්වලට නිදසුන් ලෙස ජර්මනියේ විශාලතම පළාත්වලට තිබෙනවා මෙන් සමාන පරිමාණයට නොව අධි නියෝජනයක් තිබේ). එසේම බහුතල රාජ්‍යයන් ස්වල්පයක පාර්ලිමේන්තුවේ මණ්ඩල දෙක තුළම එක් එක් පළාත් කාණ්ඩයක සාපේක්ෂ ප්‍රමාණයෙහි කොහෙත්ම එතරම් වෙනසක් නැත (උදා. ඉන්දියාව). විවාදයට තුඩු දුන්න ද දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලවල වඩා කුඩා පළාත්වලට යම් අධි නියෝජනයකට අවසර දෙනු ලබන්නේ පහළ මණ්ඩලයේ (හා පාර්ලිමේන්තු ක්‍රමයක් තුළ, එසේම එනගින් කැබිනට් මණ්ඩලය තුළ) ඉහළ නියෝජනයක් මගින් ප්‍රතිලාභ ලබන ජනගහණය ඉතා අධික පළාත් සමග ගත් විට ඒවායේ ඵලප්‍රයෝජන ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ය. කෙසේ වුව ද මගේ අදහස අනුව වඩා වැදගත් වන්නේ තම පළාත්වල ඵලප්‍රයෝජන නියෝජනය කිරීමට පළාතේ මන්ත්‍රීන් කොතරම් මනා ස්ථානගතවීමකට නියෝජනය වී තිබෙනවා ද යන්න ය. **ඝෘජුව තේරීපත්** වන එක්සත් ජනපද සෙනෙට් මන්ත්‍රීවරුන් බලගතු විය හැකි අතර ඔවුන්ට නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ සිටින එම රාජ්‍යයන්ම/පළාතෙන්ම එන ඔවුන්ගේ සගයින්ට වඩා ජාතික ප්‍රතිරූපයක් ගොඩ නගා ගැනීමේ ඉඩකඩ තිබේ. දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයක් තුළ පළාත් නියෝජිත කණ්ඩායම **පළාත් ආණ්ඩුකරණ ආයතන සමග වැඩි ඝෘජු සම්බන්ධයක් තිබේ නම්** පළාත් නියෝජනය වඩා කාර්ය සාධනීය වේ. එලෙස දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයක මන්ත්‍රීවරුන් **වක්‍රාකාරයෙන් පළාත් සභා මගින්** (ඉන්දියාවේ මෙන්) තේරී පත් වන්නට පුළුවන. නැතහොත් ඔවුන් **එවැනි සභා මගින් හා ඒවා ඇතුළතින්** (බෙල්ජියමෙහි සෙනෙට් සභිකයන් ප්‍රචර්ගයක් පරිද්දෙන්) තේරී පත් වන්නට පුළුවන. එසේත් නැතිනම් ඔවුන් (ජර්මන් බුන්ඩෙස්රාටයේ -ෆෙඩරල් මණ්ඩලයේ මෙන්) පළාත් විධායකයන් විසින් (හා ඇතුළතින්) නියෝජිතයින් වශයෙන් පත් කරන්නට පුළුවන. පාර්ලිමේන්තු ක්‍රමයක් තුළ දේශපාලන පතාක යෝධයින් බොහෝ විට ගමන නිමා කරන්නේ අමාත්‍ය හෝ විධායක පදවි වලිනි. එහෙයින් ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන් හා පළාත් අමාත්‍යවරුන් පළාත් සභා විසින් වක්‍රාකාරයකින් තෝරා පත්කර ගැනීම

මගින් සිය අසුන්වලට ණය ගැතිව සිටින දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ මන්ත්‍රීවරුන්ට වඩා මධ්‍යම අගමැතිවරයා හා අනෙකුත් කැබිනට් අමාත්‍යවරුන් ඇතුළු පහළ මණ්ඩලයේ ඔවුන්ගේ පක්ෂ සහයින්ට - නැතහොත් ජනාධිපතිවරයාට පවා එරෙහිව නැගී සිටීමේ තත්ත්වයකට පත් වන්නට වැඩි ඉඩකඩක් තිබේ. ජ්‍යෙෂ්ඨයෙහි යටත් පිරිසෙයින් මෙම පළාත් සම්බන්ධය දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ නියෝජනය වන එකම ලැන්ඩාරයේ හෝ පළාතේ සියලුම මන්ත්‍රීවරුන් එක කණ්ඩායමක් සේ ඡන්දය දීම අවශ්‍ය කෙරී ඇති හෙයින් තවදුරටත් ශක්තිමත් කෙරී තිබේ.

සංයුතිය මෙන්ම වැදගත් දෙය වන්නේ දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ බලය යි. සමගාමී හෝ එකපිට එක යන විෂය පථයන් ශක්තිමත්වන තරමට (එක්කෝ කේන්ද්‍රය හා පළාත් එකම ව්‍යවස්ථාදායක ක්ෂේත්‍රයක නියැලෙන නිසා හෝ නැතිනම් පළාත්වලට පළාත් නීතිකරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පවරනු ලැබ ඇති නිසා) දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ අනුමතිය අපේක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාව වඩාත් ශක්තිමත් වේ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයන්ට හෝ පළාත් බලතල හෝ මූල්‍යය බෙදා හැරීමට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලපාන මූල්‍ය පනත්වලට ද එයම අදාළ වේ. එසේම දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය පළාත් බලතලවලට මැදිහත් වීමට හෝ අත් හිටුවීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුවට හැකි කරන හදිසි අවස්ථා විධිවිධානවලට එකඟ වීමට සිදු විය හැකි ය. සමහර ෆෙඩරල් රාජ්‍යයන්වල ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිශ්චයකාරවරුන් නම් කිරීමට ද එකඟතාව අවශ්‍ය කරයි.

බහුතල පාලන ක්‍රමයන්හි සියලු දෙවන මන්ත්‍රණ සහ පළාත් ඵලප්‍රයෝජන නියෝජනය කිරීමේ දී කාර්ය සාධනීය නොවේ. නිදසුන් ලෙස එහි මන්ත්‍රීන් මුළුමනින්ම අගමැතිවරයා විසින් නම් කරනු ලබන කැනඩා සෙනෙට් මන්ත්‍රී මණ්ඩලය පළාත් ඵලප්‍රයෝජන නියෝජනය කිරීමේ දී මුළුමනින්ම අප්‍රමාණවත් ය. එවැනි අවස්ථාවල ජාතික දේශපාලනයට පළාත් ඵලප්‍රයෝජන යා කිරීමට වෙනත් යාන්ත්‍රණයන් සංවර්ධනය කළ යුතුව තිබේ. මේ මාර්ග බොහෝ විට ස්වභාවයෙන් 'විධායක' වන අතර ඒවා ජ්‍යෙෂ්ඨයේ මෙන් පළාත්වල ඵලප්‍රයෝජන නියෝජනය කිරීම සඳහා වඩා හොඳින් සැකසුනු දෙවන මණ්ඩලයක් තිබෙන බහුතල පාලන ක්‍රම තුළ වඩාත් දක්නට තිබේ. ඉහළම තලයේ දී ඒවා අන්‍යෝන්‍ය වුවමනා එපාකම් පිළිබඳ ප්‍රශ්නවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීමට ප්‍රධාන අමාත්‍යවරුන් (ඇතැම්විට අගමැතිවරයා ඇතිව ද ඇතැම්විට අගමැතිවරයා නැතිව ද) එකට කැඳවයි. එලෙසම අමාත්‍ය මට්ටමේ දී හෝ ජ්‍යෙෂ්ඨ සිවිල් සේවා මට්ටමේ දී ද සමාන රැස්වීම් කැඳවන්නට පුළුවන. බහුතල පාලන ක්‍රම විවිධ වේ. කෙසේ වුව ද එවැනි රැස්වීම් ආයතනගතකරණය වන ප්‍රමාණයට ය (එනම්, ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතා ලෙස සඳහන් කරනු ලබන, තමන්ගේම ලේකම් කාර්යාලයක් සහිත, ඉන්දියාවේ අන්තර් රාජ්‍ය කවුන්සිලය සම්බන්ධ කාරණයේ දී මෙන් අමාත්‍යවරයෙකුගේ හෝ අගමැතිවරයාගේ කාර්යාලයට යටත්). නිදසුන් ලෙස බෙල්ජියම් පළාත්වලට බලපාන බොහෝ ජාතික ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අන්තර් ආණ්ඩු සම්මුතිය මගින් ආනුෂංගික අනුමැතිය හෝ සමහර අවස්ථාවල පළාත්වල පූර්ව උපදේශය (එහෙත් බැඳීමක් නැති) අවශ්‍ය වේ.

ඉහත සඳහන් බෙදාහදා ගන්නා පාලන යාන්ත්‍රණයන් ජාතික තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය මන්දගාමී කළ හැකි අතර ස්වභාවයෙන් අඩු බහුතරවාදී ස්වභාවයක් ගත හැකි ය. එහෙත් එසේම මෙම යාන්ත්‍රණයන් පළාත්වලට ඒවායේ ඵලප්‍රයෝජනවලට ඍජුව හෝ වක්‍රව බලපාන ප්‍රධාන ජාතික ප්‍රතිපත්තිවල දී වඩා බලගතු භූමිකාවකට ඉඩ ලබා දෙයි. කල් ඇතිව එවැනි තීරණවල දී පළාත් දායකත්වයන් ආරක්ෂාකර ගැනීමට කළ යුතු වන්නේ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උනන්දු තවදුරටත් රේඛාවෙන් පහළ දැමීම හා පළාත් ජාතික දේශපාලනයෙහි ඵලප්‍රයෝජනයක් සමග සමග සම්බන්ධ කිරීම ය. සමහර බහුතල රාජ්‍යයන්හි බහු භාෂාමය තත්ත්වයන් පවතින අතර බෙදාහදා ගන්නා පාලනය (පළාත්වලට වෙනස් ලෙස) බහු භාෂා එකඟතාවක ආකාරය ගත හැකි ය. මෙලෙස බෙල්ජියම් දෙවන මන්ත්‍රී මණ්ඩලය (හා පහළ මන්ත්‍රී මණ්ඩලය) තුළ මන්ත්‍රීවරුන් බෙදනු ලබන්නේ පළාත් කණ්ඩායම් නොව භාෂා කණ්ඩායම් වශයෙනි. එසේම සමහර නීතිකරණයන්ට (එක් එක් මන්ත්‍රී මණ්ඩලයට) එක් එක් භාෂා කණ්ඩායමේ බහුතර අනුමතිය අවශ්‍ය කරයි. භාෂාවක් පළාත් එකක හෝ දෙකක පමණක් ප්‍රධාන වේ නම් හා එහෙයින් ජාතික භාෂා පනතක් පළාත් බහුතරයක්

මගින් සහය දෙනු ලබන විට පවා එම භාෂා ප්‍රජාවේ ඵලප්‍රයෝජනවලට හානි කළ හැකි නම් පමණක් එවැනි විධි විධානයක් ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ය.

අවසාන වශයෙන් ගත් කල බෙදාහදා ගන්නා පාලන යාන්ත්‍රණයක් කේන්ද්‍රයේ දී අවශ්‍ය නොවන්නට පුළුවන. එසේම ඒවා ජනවාර්ගික වශයෙන් විෂමජාතීයවන පළාත්වලට අවශ්‍ය වන්නට පුළුවන. මෙම පළාත් හැමවිටම ඊටත් වඩා දුරට ජනවාර්ගික වශයෙන් සමජාතීය ඒකකයන්ට බෙදීම පහසු නොවේ, එසේම එය සුදුසු ද නොවේ. ඊසාන දිග ඉන්දියා ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය ගණනාවක (ඇසෑමය, නාගාලන්තය, මිසෝරාම්) අස්ථායීතාවයට බොහෝ හේතු තිබේ. එහෙත් මේවායින් එකක් වන්නේ එකී පළාත් ඇතුළත සැලකිය යුතු සුළුතර කණ්ඩායම් ගණනාවකට හානි ගෙනදෙමින් දේශපාලන බලය ඒකාධිකාරීව පාවිච්චි කිරීමට එක ජනවාර්ගික කණ්ඩායමකට තිබෙන හැකියාව ය. මූලික අයිතිවාසිකම් පරිච්ඡේදයකට යම් ආකාරයකින් මෙම අයිතීන් ආරක්ෂා කළ හැකිවන්නට පුළුවන. එහෙත් බහු ජනවාර්ගික පළාතක විධායක හා පොලීසිය වැනි ආයතන එක ජනවාර්ගික කණ්ඩායමක් විසින් ආධිපත්‍යය දරනු ලබන්නේ නම් එවැනි සුළුතර අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට කොතරම් ඉඩක් තිබේ ද? විශාල වශයෙන් විෂමජාතීය වන මෙම පළාත්වල පාලනය පළාත් මට්ටමේ දී බෙදාහදා ගන්නා පාලනය සඳහා හෝ බලය බෙදාහදා ගැනීම සඳහා වඩා බලගතු යාන්ත්‍රණයන් ඇතිකර ගෙන තිබුණේ නම් ඊසාන දිග ඉන්දියාවේ ජනවාර්ගික හිංසනය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වළක්වා ගත හැකිව තිබිණ. මෙලෙස බෙදාහදා ගන්නා පාලනයට බහු වාර්ගික රාජ්‍යයන්වල හා බහු වාර්ගික පළාත්වල යම් මට්ටමක ස්ථාවරත්වයක් සැලසිය හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාව එකට තබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ගත් කල යටත් පිරිසෙයින් ස්වයං පාලනය සේම බෙදාහදා ගන්නා පාලනය ද වැදගත් ය.

නිමා කිරීමක් වශයෙන් මම ඔබේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සාකච්ඡාවන්ට මාගේ උණුසුම් සුබ පැතුම් පිරිනමමි. ඔබට තිබිය හැකි යම් වැඩිමනත් අපේක්ෂා හෝ සිතිවිලිවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීම මට ඉමහත් සතුටක් වනවා ඇත (ඉහතින් ඇති මගේ ඊ-මේල් ලිපිනය බලන්න).

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා බලය බෙදීමේ නව විසඳුමක් පිළිබඳ

පළාත් සභා සමුළුව

හෙරිටන්ස් හෝටලය, මීගමුව

2016 අගෝස්තු 5 සිට 7 දක්වා

න්‍යාය පත්‍රය

2016 අගෝස්තු 5 සිකුරාදා

20:00 සමුළු රාත්‍රී ආහාරය

2016 අගෝස්තු 6

09:00-09:30 පිළිගැනීම හා සමුළුවේ අරමුණු පැහැදිලි කිරීම

09:30-11:00 පූර්ණ සභා සාකච්ඡාව: අතීත අත්දැකීම් හා අනාගත අවශ්‍යතා පිළිබඳ පළාත් සභාවල පර්යාචලෝක

11:00-11:30 විවේකය

11:30-13:00 පූර්ණ සභා සාකච්ඡාව දිගටම කර ගෙනයාම, විශේෂඥයින්ගේ අදහස් එකතු කිරීම් සමග නිමාව: දහතුන්වන සංශෝධනය යටතේ අත්දැකීම් පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණයක් හා වැඩිමනත්ම බලය බෙදීම සම්බන්ධ මතු බලාපොරොත්තු

13:00-14:00 දිවා ආහරය

14:00-16:00 කුඩා කණ්ඩායම් සැසි: විශේෂිත ප්‍රතිශ්ඨාවන්, අවශ්‍යතා හා අභිලාෂයන් පිළිබඳ එක් එක් පළාත් සභා නියෝජිත කණ්ඩායම් ඇතුළත සාකච්ඡාව

16:00-16:30 විවේකය

16:30-18:30 පෙරළා වාර්තා කිරීම (එක් එක් පළාත් සභාවක් සඳහා ප්‍රධාන ප්‍රශ්න පිළිබඳ සාරාංශය පෙරළා වාර්තා කිරීමට විනාඩි 15)

19:30 පිළිගැනීම හා රාත්‍රී ආහාරය

2016 අගෝස්තු 7 ඉරිදා

09:00-11:00 තේමායික කුඩා කණ්ඩායම් සැසි (පොලිස් බලතල, රජයේ ඉඩම්, මුදල්, සමගාමීත්වය, වෙනත්; විශේෂඥයින් විසින් සම්පත්දායකත්වය දෙනු ලැබේ.)

11:00-11:30 විවේකය

11:30-13:30	පෙරළා වාර්තා කිරීම (එක් එක් තේමායික කණ්ඩායමක් සඳහා ප්‍රධාන ප්‍රශ්න පිළිබඳ සාරාංශය පෙරළා වාර්තා කිරීමට විනාඩි 15)
13:30-14:30	දිවා ආහරය
14:30-15:00	පොදු ප්‍රතිෂ්ඨාවන් හා අවශ්‍යතා පිළිබඳ පූර්ණ සහ සාකච්ඡාව
15:00-15:15	විවේකය
15:15-17:00	පොදු ප්‍රතිෂ්ඨාවන් හා අවශ්‍යතා අන්තර්ගත ලේඛනයකට එකඟවීම
17:00	මාධ්‍ය සාකච්ඡාව

සහභාගිකයන්ගේ ලේඛනය

**ශ්‍රී ලංකාව සඳහා බලය බෙදීමේ නව විසඳුමක් පිළිබඳ පළාත් සභා සමුළුව
හෙරිටන්ස් හෝටලය, මීගමුව, 2016 අගෝස්තු 5 සිට 7 දක්වා**

අංකය	නම	තනතුර
01	ඒ. සී. ජී. අත්තනායක මහතා	
02	ඒ. එම්. අනිල් ලෙනිබේ මහතා	ප්‍රධාන නීති නිලධාරී, නැගෙනහිර පළාත් සභාව
03	ඒ. එම්. නවරත්න බණ්ඩාර මහතා	විශේෂඥ කමිටුව, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව
04	ඒ. එම්. එස්. අබේගුණරත්නමහතා	
05	ඒ. එම්. එස්. එන්. අතපත්තු මහතා	
06	ගරු අජිත් ජෝසප් දාබරේරා මහතා	පළාත් සභා මන්ත්‍රී, වයඹ පළාත් සභාව
07	ගරු අමරා පියසීලී රත්නායක මහත්මිය	ආණ්ඩුකාර, වයඹ පළාත
08	ආනන්ද කුලරත්න මහතා	උතුරු මැද පළාතේ ආණ්ඩුකාර ගරු පී. බී. දිසානායක මහතාගේ නියෝජිත
09	ගරු ඔස්ටින් ප්‍රනාන්දු මහතා	ආණ්ඩුකාර, නැගෙනහිර පළාත
10	සී. ඩී. භාග්‍යා මනෝරි මහත්මිය	නීති නිලධාරී, බස්නාහිර පළාත
11	සී. ලක්ෂ්මන් මහතා	
12	ගරු ඩී. ඒ. වාමර සම්පත් දසනායක මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, ඌව පළාත
13	ඩී. එම්. එල්. බණ්ඩාරනායක මහතා	ඌව පළාත් ප්‍රධාන ලේකම් ගාමිණී රාජකරුණා මහතාගේ නියෝජිත
14	දම්යානෝ ඇන්ජලෝ සුලගයිතිමති මහතා	වැඩසටහන් නිලධාරී, විදේශ කටයුතු පිළිබඳ ස්විස් ෆෙඩරල් දෙපාර්තමේන්තුව
15	ගරු ධර්මසිරි දිසානායක මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, වයඹ පළාත
16	ඩිලාන් විජේසේකරමහතා	
17	ආචාර්ය කේ. විග්නේශ්වරන් මහතා	විශේෂඥ
18	ගයත්‍රී නර්මදා ද සිල්වා මහත්මිය	දකුණු පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයාගේ නියෝජිත
19	එච්. ඩී. එස්. ඉන්ද්‍රජිත් මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය

20	හේරත් පී. කුලරත්න මහතා	ප්‍රධාන ලේකම්, සබරගමුව පළාත් සභාව
21	ගරු ඡාන් විජයලාල් ද සිල්වා මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, දකුණු පළාත
22	අයි. එල්. දිසානායක මහතා	නීති නිලධාරී, බස්නාහිර පළාත
23	ගරු ඉන්ද්‍රානී දසනායක මහත්මිය	පළාත් සභා මන්ත්‍රී, වයඹ පළාත් සභාව
24	ගරු ඉසුර දේවප්‍රිය මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, බස්නාහිර පළාත
25	ජේ. සුරේශ් කුමාර් මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
26	ජයන්ත විජේරත්න මහතා	ප්‍රධාන ලේකම්, වයඹ පළාත් සභාව
27	කේ. ඒ. තිලකරත්න මහතා	ප්‍රධාන ලේකම්, උතුරු මැද පළාත් සභාව
28	ගරු කේ. සී. ලෝගේශ්වරත් මහතා	ආණ්ඩුකාර, බස්නාහිර පළාත
29	කේ. එම්. ඉසෙඩ්. හිමාලි ප්‍රියංගිකා මහත්මිය	ප්‍රධාන නීති නිලධාරී, ඌව පළාත් සභාව
30	කීර්ති රාජපක්ෂ මහතා	ආණ්ඩුකාර උපදේශක, මධ්‍යම පළාතේ ආණ්ඩුකාර ගරු නිලධාරී ඒකනායක මහත්මියවෙතුවෙන්
31	ලහිරු කිතලගම මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
32	ලාල් විජේනායක මහතා	විශේෂඥ
33	ලලිත් දොඩවරකොටුව මහතා	
34	ලියෝ ප්‍රනාන්දු මහතා	විශේෂඥ
35	එම්. එස්. ප්‍රේමවංශ මහතා	ප්‍රධාන ලේකම්, මධ්‍යම පළාත් සභාව
36	එම්. ඩී. බී. ජනත් වික්‍රාල් ප්‍රනාන්දු මහතා	පළාත් සභා මන්ත්‍රී, වයඹ පළාත් සභාව
37	මංජුල ගජනායක මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
38	ගරු මීරා සහිබ් උතුමාලෙඩ්ඩේ මහතා	පළාත් සභා මන්ත්‍රී, නැගෙනහිර පළාත් සභාව
39	මයිකල් මෙන්ඩිස් මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
40	එස්. සිවගුරුනාදන් මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
41	එන්. එම්. එස්. කේ. නවරායිකේ මහතා	
42	එන්. සුගන්දි මහත්මිය	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
43	නෙලුම් විජේපාල මහත්මිය	
44	නිකොලාස් ස්ටේප්ලර් මහතා	විශේෂඥ
45	නිල්ෂාන් ෆොන්සේකා මහතා	DRI
46	ගරු පී. අයින්ගරන්තේසන් මහතා	අමාත්‍ය, උතුරු පළාත් සභාව

47	පී. ඩබ්ලිව්. කේ. දිස්නා චන්ද්‍රසේකර මහත්මිය	ප්‍රධාන නීති නිලධාරී, සබරගමුව පළාත් සභාව
48	පාලිත නානායකිකාර මහතා	
49	පරාක්‍රම දහනායක මහතා	
50	පෝල් නයිප් මහතා	DRI
51	ප්‍රියංගා හෙට්ටිආරච්චි මහත්මිය	WFD
52	ගරු ආර්. එම්. රත්නායක මහතා	විපක්ෂ නායක, උඹව පළාත් සභාව
53	ආර්. වෙමුනානායක මහතා	
54	ගරු රෙජිනෝල්ඩ් කුරේ මහතා	ආණ්ඩුකාර, උතුරු පළාත
55	ගරු රේනුකා හේරත් මහත්මිය	විපක්ෂ නායිකා, මධ්‍යම පළාත් සභාව
56	රෝහණ බණ්ඩාර විජේසුන්දර මහතා	
57	රුවෙන්දි චන්ද්‍රල මෙනෙවිය	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
58	එස්. ඒ. එම්. ජගරාජ මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
59	එස්. එල්. මුනාස් මහතා	
60	ගරු එස්. එම්. ජේෂල ජයරත්න බණ්ඩාර මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, උතුරු මැද පළාත
61	එස්. එම්. එස්. තෙන්නකෝන් මහතා	
62	එස්.මහේශ්වරන් මහතා	
63	ගරු එස්. ශ්‍රීදරන් මහතා	පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී
64	ගරු එස්. තණ්ඩායුදපානි මහතා	විපක්ෂ නායක, නැගෙනහිර පළාත් සභාව
65	ගරු එස්.කවරාජා මහතා	විපක්ෂ නායක, උතුරු පළාත් සභාව
66	එස්. වයි. සරත්යා මෙනෙවිය	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
67	සමන් සේනානායක මහතා	අධ්‍යක්ෂ, වයඹ පළාත
68	ගරු සරත් ඒකනායක මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, මධ්‍යම පළාත
69	ෂෙහාරා අනුකෝරල මෙනෙවිය	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
70	ආචාර්ය ජයම්පති වික්‍රමරත්න	අග්‍රාමාත්‍ය පාර්ලිමේන්තු ලේකම් හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා මණ්ඩලයේ මෙහෙයුම් කමිටු සාමාජික
71	තරින්ද ලියනගේ මහතා	
72	ගරු තෙන්නකෝන් නිලමේ මහතා	විපක්ෂ නායක, දකුණු පළාත් සභාව
73	තිඹිරියාගම බණ්ඩාර මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
74	ගරු යූ. සුසිල් කිදෙල්පිටිය මහතා	පළාත් සභා මන්ත්‍රී, බස්නාහිර පළාත් සභාව

75	උදය එදිරිමාන්න මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
76	වී. කේ. නානායක්කාර මහතා	පළාත් සභා හා පළාත් පාලන අමාත්‍ය උපදේශක
77	ගරු වේලායුදම් ඩිනුදිපත් මහතා	පළාත් සභා මන්ත්‍රී, ඌව පළාත් සභාව
78	ආචාර්ය පාක්‍යසෝති සරවනමුත්තු මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
79	විල්ග්‍රඩ් ස්වෙන්ඩන් මහතා	විශේෂඥ
80	ගරු ඩබ්ලිව්. සෝමදාස මහතා	විපක්ෂ නායක, සබරගමුව පළාත් සභාව
81	අසංග වැලිකල මහතා	විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
82	ගරු ඉසෙඩ්. ඒ. නසීර් අහමඩ් මහතා	ප්‍රධාන අමාත්‍ය, නැගෙනහිර පළාත